

کارگاه ملی مقدماتی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه

تهران - جمهوری اسلامی ایران

27 الی 29 اوت 2018 (5 الی 7 شهریور 1397)

گزارش نهایی

دکتر ماتیاس ایرارازاوال¹

ایالات متحده آمریکا، واشنگتن دی سی، خیابان بیست و سوم، پلاک 500

تلفن: +56978467604

ایمیل: irarrazmat@gmail.com

Dr Matias Irarrazaval¹

کارگاه ملی مقدماتی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران، ۲۷ الی ۲۹ اوت ۲۰۱۸ (۷-۵ شهریور ۱۳۹۷)

آموزش فراگیر: اولویت کلیدی

آموزش یکی از موارد حقوق بشر بوده و در کانون ارتقای عدالت و بالندگی در جامعه قرار دارد. در چندین دهه اخیر، پیشرفتهای قابل ملاحظه ای در افزایش ثبت نام در مدارس حاصل اند. با این وجود، کودکان دارای معلولیت همچنان دسترسی محدودتری به مدارس دارند و حتی اگر به مدرسه هم دسترسی پیدا کنند همچنان احتمال یادگیری مهارتهای اساسی میان آنها پایینتر بوده و بیشتر آنها پیش از تکمیل دوره آموزشی مدرسه را ترک مینمایند. بیش از نیمی از اینگونه کودکان دختران هستند و بسیاری از کودکان این دسته نیز متعلق به خانواده های فقیر، مناطق روستایی یا اقلیتهای قومی میباشند. علیرغم محدودیتهای جدی در داده های موجود، مشخص است که کودکان دارای معلولیت با شدیدترین موانع حضور در مدرسه و جداسازی مواجه اند. براساس تخمینها، 90 هزار کودک دارای نیازهای ویژه امروزه در ایران بسر میبرند که حداقل نیمی از آنها دچار اختلال ذهنی میباشند. جداسازی از آموزش باعث ایجاد مشکلات و مضرات برای کودکان دارای معلولیت در کل زندگی خود شده و آنها را در معرض احتمال بیشتر تبعات منفی اجتماعی و اقتصادی از جمله فقر، آزار و در غفلت و انزوا بسر بردن قرار میدهد و در واقع مانع مشارکت کامل آنان در عرصه های اجتماعی میگردد.

بنا به تعریف سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)، آموزش فراگیر عبارت است از فرایند توجه و پاسخ به انواع نیازهای همه افراد مشغول یادگیری از طریق افزایش مشارکت در یادگیری، فرهنگها و جوامع و همچنین کاهش جداسازی آنها از آموزش و بی توجهی به آنها در محیطهای آموزشی. آموزش فراگیر شامل تغییرات و اصلاحات در محتوا، رویکردها، ساختارها و راهبردها توأم با بینش مشترک پوشش دهنده همه کودکان دامنه مناسب سنی است. بر مبنای این اصل، نظام عادی مسئول آموزش همه کودکان است. آموزش فراگیر موضوعی حاشیه ای در خصوص چگونگی ادغام برخی از دانش آموزان در آموزش عادی نبوده و در واقع رویکردی است در راستای چگونگی تحول نظامهای آموزشی به منظور پاسخ به انواع نیازهای دانش آموزان. هدف از این رویکرد آموزشی، برخورد راحتتر هم یاددهندگان و هم یادگیرندگان با مقوله تنوع و گوناگونی و در نظر گرفتن آن نه به عنوان مشکل بلکه به عنوان فرصتی برای غنی سازی در محیط یادگیری است.

آموزش فراگیر در پی پاسخ به نیازهای یادگیری کلیه کودکان با تمرکز خاص بر آنهایی که در معرض حاشیه رانده شدن و جداسازی قرار دارند میباشد. مبنای اصلی آموزش فراگیر همانا حق برخورداری از آموزش است که بر اهمیت آن در بسیاری از معاهدات بین المللی حقوق بشر صحه گذاشته است. اصل آموزش فراگیر در کنفرانس جهانی سالامانکا در خصوص آموزش نیازهای ویژه در اسپانیا در سال 1994 (1373) تصویب شد و در مجمع جهانی آموزش در شهر داکار در کشور سنگال در سال 2000 (1379) مجددا مطرح شد. در پی مجمع جهانی آموزش، چالش جداسازی از آموزش در دستور کار سیاسی بسیاری از کشورها گنجانده شد که باید در برنامه های عمل ملی آموزش برای همه² پیگیری گردد. آموزش فراگیر به تمرکز توجه بر دامنه بسیار وسیعتر کودکانی که به خاطر تفاوتیهای ظاهری خود جداسازی یا به حاشیه رانده میشوند کمک مینماید. این امر در مورد هم کودکانی که در آموزش ثبت نام کرده اما از روند یادگیری

جداسازی میشوند و هم کودکانی که ثبت نام نکرده اند اما میتوانند در صورت انعطاف پذیرتر بودن مدارس در رویکرد کلی خود در آنجا حضور داشته باشند مصداق دارد. علاوه بر این باید به جمعیت نسبتاً کوچک کودکان دچار اختلالات جدی که نیازمند نوعی حمایت اضافی بوده توجه شود.

هدف کلی آموزش فراگیر، مدرسه ای است که در آن همه کودکان مشارکت جسته و به شکلی برابر با آنها برخورد میشود. در خصوص توجه به دانش آموزانی که مشارکت کامل ندارند باید اشکال آموزش ارائه شده به کلیه کودکان را در نظر گرفت و توجه داشت که کدام کودکان از فرصت مشارکت در مدارس برخوردار بوده، کدام کودکان حذف میگردند و مبنای این حذف چیست. همچنین باید در تقسیم بندی کودکانی که به نحوی از انجا خاص در نظر گرفته میشوند و یا در شرایط خاص حذف میشوند دقت نمود.

آموزش فراگیر در جمهوری اسلامی ایران

آموزش فراگیر اولویت کلیدی در سند تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران است. در این سند، گسترش و ارائه آموزش فراگیر و عادلانه و آموزش برای همه به عنوان یکی از اهداف اصلی تصریح شده اند. در این سند همچنین به مفهوم مدرسه تحت سند چشم انداز به عنوان فضای برخوردار از ظرفیت پذیرش تفاوت‌های فردی، اکتشاف و راهنمایی استعداد‌های ذاتی مختلف و تحقق علایق و نیازهای دانش آموزان مطابق با چارچوب نظام هنجارهای اسلامی توجه شده است. اگرچه آموزش فراگیر در ایران به سرعت گسترش یافته است اما مداخلات اکثراً متمرکز بر معلولیت‌های جسمانی میباشند. لذا باید گامهایی به منظور ادغام دانش آموزان مبتلا به معلولیت‌های رشدی در نظام آموزشی کشور اتخاذ گردند.

در جمهوری اسلامی ایران، تقریباً 117,785 دانش آموز دارای نیازهای ویژه و 900 مدرسه فراگیر وجود دارند (مؤسسه آمار یونسکو، 2015 یا 1394؛ وزارت آموزش و پرورش، 2018 یا 1397). حدود 90 هزار کودک در برنامه آموزش فراگیر بوده که تقریباً 70 هزار نفر از آنان دارای مشکلات یادگیری و معلولیت‌های ذهنی یا معلولیت‌های ذهنی مرزی میباشند که میتوانند از حمایت مدارس عادی برخوردار شوند. بقیه آنان (تقریباً 20 هزار کودک) دارای معلولیت‌های جسمانی، اختلالات حسی، اوتیسم (درخودماندگی) و نیازهای اجتماعی-اقتصادی بوده که توسط مدارس عادی نمیتوانند مورد حمایت قرار گیرند (وزارت آموزش و پرورش، 2018 یا 1397).

اکثر کودکان بازمانده از تحصیل کودکان دارای معلولیت، کودکان درگیر فقر شدید، کودکان درگیر مخاصمات و شرایط بعد از بلایا، کودکان اقلیت‌های قومی-زبانی و دختران هستند. تجربه دو دهه آموزش فراگیر به ما آموخته است که تغییر و تحول در محیطها و فرهنگ‌های مدارس و همچنین در تربیت معلم ضرورت مبرم است.

تا به امروز، تلاش‌های آموزش فراگیر اکثراً بر نظامها، سیاستها و ساختارهای آموزشی متمرکز بوده اند اما در نهایت، فراگیری اصلی باید در مدارس و کلاسها که مکان یاددهی و یادگیری بوده اتفاق افتد. بنابراین، ضرورت دارد که با تک تک معلمین که کنشگران اصلی روندهای فراگیر بوده تعامل نمود تا به شرایط و نیازهای کلیه فراگیران در راستای تحقق اهداف سند تحول بنیادین پاسخی کارآمد دارد. این وضعیت در طی سالهای اخیر در حال تغییر بوده و ظرفیت سازی

چشمگیری به رهبری وزارت آموزش و پرورش برای ارتقای تواناییهای معلمان مدارس عادی در جهت فراگیری کودکان دارای نیازهای ویژه انجام شده است.

در جمهوری اسلامی ایران، آموزش استثنایی در مدارس در سال 1920 (1299) توسط مدرسه خیریه ای در تبریز برای کودکان نابینا آغاز شد. سه سال بعد، آموزش خصوصی برای ناشنوایان توسط یک معلم ایرانی آغاز شد. در سال 1968 (1347)، آموزش استثنایی رسمی توسط اداره آموزش دانش آموزان و کودکان استثنایی درون وزارت آموزش و پرورش ایجاد شد و پس از انقلاب اسلامی، آموزش استثنایی به میزان قابل ملاحظه ای گسترش یافت. در سال 1990 (1369)، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور تأسیس شد. آموزش فراگیر زمانی مطرح شد که مشخص شده بود آموزش استثنایی جداسازی شده، دانش آموزان را به میزان کافی تحت پوشش قرار نمیداد.

در سال 1999 (1378)، مسئولین و مدیران سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و معاونت آموزش ابتدایی در تهران با مشاورین مقرر اصلی یونسکو اعزامی از پاریس در کارگاهی در خصوص آموزش فراگیر شرکت نمودند. در سال 2000 (1379)، تعدادی از مدیران آموزشی مراکز عادی و استثنایی از مدارس فراگیر در انگلستان بازدید داشته و مشاورین یونسکو وضعیت آموزش فراگیر در ایران را مورد تحلیل قرار دادند. طرح آزمایشی (پایلوت) آموزش فراگیر در استانهای اصفهان و گیلان اجرا شد و دو کارگاه دیگر در خصوص برنامه ریزی آموزشی برای فراگیری مابین سالهای 2002 الی 2003 (1381 الی 1382) با حمایت صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) برگزار شدند.

از سال 2001 (1380)، مطالب مرجع آموزش فراگیر زیر از زبان انگلیسی به فارسی ترجمه شده اند:

- Teacher Education Resource Pack: Special Needs in the Classroom (1994)
- Understanding and Responding to Children's Needs in Inclusive Classrooms (2000)
- Open File on Inclusive Education: Support Material for Managers and Administrators (2001)
- Commonsense Methods for Children with Special Needs (2003)

مجموعه ای از دوره های آموزش ضمن خدمت تحت عنوان برنامه ریزی برای توسعه ادغام آموزشی³ که با همکاری وزارت آموزش و پرورش طراحی شد نیز در سرتاسر کشور برای معلمان، کارکنان مدارس، مجریان و مدیران ادارات آموزش و پرورش استانها اجرا شد.

متعاقب تلاشهای سازمان آموزش و پرورش استثنایی، تعدادی از انجمنهای استانی والدین کودکان دارای معلولیت جسمانی به منظور حمایت از حقوق کودکان معلول و ارتقای فراگیری تأسیس شدند.

ابتکارات عمل متعددی در سطح محلی به منظور افزایش آگاهی در خصوص آموزش فراگیر اجرا شدند و مصاحبات رادیویی و تلویزیونی پخش شدند و گزارشات خبری در جراید سراسر کشور به شکلی گسترده انتشار یافتند. جزوه و هفت فیلم آموزشی در خصوص فراگیری در ایران و سایر کشورها نیز تهیه شدند.

نتیجه این مداخلات ترکیب شده افزایش سه برابری پذیرش کودکان معلول در مدارس عادی در اوایل دهه 2000 (1380) بود.

در راستای حمایت از اهداف سند تحول بنیادین و با هدف تحقق تعهدات طبق چارچوب همکاری توسعه محور سازمان ملل متحد⁴ 2017 الی 2021 (1396 الی 1400) به منظور تضمین آموزش کیفی عادلانه برای تمامی کودکان و همچنین با تمرکز خاص بر کودکان آسیب پذیر و محروم، دفتر یونسکو در ایران در کنار دفتر نمایندگی یونسف در ایران و کمیسیون ملی یونسکو مایل به بکارگیری دانسته های موجود و تقویت ظرفیت ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای معلولیت میباشد. در خلال این پروژه، توجه خاص به شناسایی و مداخله بهنگام در میان کودکان در معرض خطر اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی مبذول میگردد.

علت وجودی این پروژه، این واقعیت است که علیرغم گسترش سریع آموزش فراگیر در ایران، مداخلات اکثرا بر معلولیت های جسمانی متمرکزند و لذا گامهایی برای ادغام دانش آموزان ایرانی مبتلا به معلولیت های رشدی درون نظام مدرسه باید اتخاذ شوند.

هدف اصلی این پروژه، توانمندسازی معلمان و کارکنان حمایتی آموزش در کشور برای شناسایی علایم اولیه اوتیسم، اختلال کم توجهی - بیش فعالی و سایر دغدغه های رشدی و همچنین تضمین آموزش و ارائه مهارتها به معلمان در گزینش مداخلات آموزشی مبتنی بر شواهد و مناسب با نیازهای تک تک دانش آموزان است و هدف ثانویه آن بررسی و بروزرسانی ادبیات موجود در شناسایی مداخله بهنگام میان دانش آموزان ابتدایی در معرض خطر اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی میباشد.

کارگاه آموزش مربیان شامل مرور اجمالی مداخلات و رویه های بین المللی فعلی مبتنی بر شواهد برای آموزش کودکان مبتلا به اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی خواهد بود. علاوه بر این، ماهیت و گستره مداخلات آموزشی، رویه های آموزشی و سایر انواع حمایت به منظور ایجاد امکان تحقق پیامدهای آموزشی متناسب با نیازها و تواناییهای کودکان مبتلا به این دو اختلال شناسایی و مورد بحث قرار میگیرند.

نیاز به تقویت ظرفیت سازی برای معلمان در جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی ایران در خلال سالها اقداماتی را برای بهبود فراگیری مدارس انجام داده و والدین در زمینه تأسیس سازمانها و مدافعه گری⁵ برای حقوق افراد مبتلا به معلولیتها فعالیت مینمایند. با این وجود، انگهای قابل ملاحظه ای همچنان در خصوص حضور عضو خانواده یا دانش آموز دارای معلولیت ذهنی مطرح میباشند.

در این زمینه، ظرفیت سازی برای معلمان در فراگیری مدارس بخش اصلی ردیابی علایم اولیه نگرانیها و ناهنجاریهای رشدی است.

در چنین شرایطی، کارگاه پیشنهادی آموزش مربیان برای معلمان با هدف دست اندرکاران آموزش در سراسر جمهوری اسلامی ایران به منظور گسترش ظرفیت آنها در ردیابی علایم اولیه دغدغه ها و اختلالات رشدی و برای سنجش و مدیریت نیازهای ویژه دانش آموزان در چارچوب عمومی معلولیت طراحی گشته است. علاوه بر این، هدف کارگاه ایجاد فهرستی از متخصصین سلامت روان در کشور به جهت آمادگی برای آموزش سایر معلمان در راستای گسترش ظرفیت موجود ملی است.

2. هدف کلی

هدف اصلی این کارگاه ملی مقدماتی در خصوص آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه ظرفیت سازی میان معلمان و کارکنان حمایتی آموزش در مدارس ابتدایی به منظور ردیابی علایم اولیه دغدغه ها و اختلالات رشدی و تضمین آموزش و افزایش مهارتهای معلمان در خصوص انتخاب مداخلات آموزشی مبتنی بر شواهد و مناسب با نیازهای تک تک دانش آموزان است.

3. اهداف خاص

اهداف خاص کارگاه عبارت بودند از:

- ظرفیت سازی معلمان برای شناسایی اختلالات طیف اوتیسم، اختلال کم توجهی - بیش فعالی و سایر دغدغه های رشدی و مداخلات آموزشی مبتنی بر شواهد طراحی شده برای شرایط خاص.
- درک اصول کلی سنجش و مدیریت اختلالات رشدی با استفاده از ابزار مبتنی بر شواهد مناسب سازی شده برای استفاده در مدارس.
- تقویت توانمندی معلمان در خصوص سنجش نیازهای سلامت روان مدارس کشور.
- تدوین فهرست معلمان دارای توانایی آموزش سایر معلمان و همچنین دارای توانایی نیازسنجی و تدوین راهبردها برای فراگیری کودکان دارای معلولیتهای رشدی در کشور.

4. پیامدهای مدنظر

این پیامدها عبارتند از:

- افزایش ظرفیت شرکت کنندگان شامل توانمندیهای زیر:
 - شناسایی کارآمد علایم و اثرات اختلالات رشدی در میان کودکان دارای معلولیت.
 - تشخیص و مدیریت بروز رایج اختلالات رشدی در نظر گرفته شده تحت این اهداف خاص.
 - درک اصول کلی فراگیری در مدارس.
 - آموزش معلمان در زمینه شناسایی و مدیریت دغدغه ها و اختلالات رشدی و آشناسازی آنها با به روزترین مطالب در زمینه مسائل سلامت روان و حمایت آموزشی در مدارس.
- تدوین فهرست عملیاتی معلمان در کشور که توان آموزش سایر معلمان را در زمینه شناسایی و مدیریت دغدغه ها و اختلالات رشدی دارند.

5. شرکت کنندگان

تعداد 40 شرکت کننده در کارگاه سه روزه حضور داشتند. این شرکت کنندگان معلمان مدارس عادی، معلمان مدارس استثنایی، معلمان مرجع که معلمان مدارس عادی را حمایت میکنند، مسئولین مدرسه و مشاورین وزارت آموزش و پرورش بودند. تقریباً نیمی از شرکت کنندگان در مدارس عادی و نیمی دیگر از سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور بودند. این شرکت کنندگان از 20 استان کشور بوده که حداقل یک نفر از آنان مشغول کار در مدارس عادی و یک نفر از آنها از اداره آموزش و پرورش استثنایی هر استان بودند.

6. روند کارگاه

در این کارگاه، آمیزه ای از روشهای مختلف منجمله کار گروهی، میزگرد، ارائه مطلب و مباحثات استفاده شدند. ترکیب روشهای فوق به شرکت کنندگان امکان آن را داده تا مفاهیم جدید را یاد گرفته، آنها را در گروههای کوچک به کار بسته و متعاقباً پیرامون آنها در جلسات همگانی صحبت و بحث کنند که همه این روندها باعث ایجاد جوی مشارکتی شد.

کارگاه براساس دستور کار زیر اجرا شد. در روز اول، شرکت کنندگان با مفاهیم آموزش فراگیر آشنا شده و منابع مرجع برای حمایت از آموزش فراگیر در اختیار آنان قرار گرفتند. در روز دوم، به شرکت کنندگان فرصت حضور در جلسات مبتنی بر مضامین خاص در آموزش فراگیر، ایجاد محیطهای آموزش فراگیر و مناسب سازی برنامه درسی و اجرای آن برای مداخلات کلاس فراگیر داده شد. در روز پایانی کارگاه، نقش مدارس استثنایی، تربیت معلم و والدین در روندهای توأم با همکاری در جهت آموزش فراگیر با شرکت کنندگان در میان گذاشته شد.

7. دستور کار و شرکت کنندگان

کارگاه ملی مقدماتی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در تهران، جمهوری اسلامی ایران در تاریخ 27 الی 29 اوت 2018 (7-5 شهریور 1397) برگزار شد. این کارگاه سه روزه شامل دو بخش زیر بود:

- **بخش اول شامل آموزش دو روزه در 27 و 28 اوت (5 و 6 شهریور) با تمرکز بر فراگیری در محیطهای آموزشی** شامل برنامه ریزی و هماهنگی مداخلات بود. در این کارگاه 30 معلم مدارس ابتدایی عادی از استانهای مختلف کشور که ترجیحا تجربه کار با دانش آموزان دارای معلولیت را داشته شرکت کردند. این دوره آموزشی شامل ارائه مطالب فنی توسط متخصصین براساس مطالب آموزشی مبتنی بر شواهد موجود مدنظر برای معلمان بود. روش آموزش بیشتر حول و حوش روشهای تعاملی ساختارمند مانند ایفای نقش، ارائه عملی توسط تسهیلگران کارگاه و بحثهای گروهی طراحی شده بود. آموزش معلمان و ارزشیابی آن بر اساس توانایی بود. یکی از ویژگیهای کلیدی آموزش، تأکید بر استفاده از ابزار و آشناسازی معلمان با این ابزار از طریق بکارگیری آنها در تمرینهای مختلف بود. در آینده، آموزش با الگوی آبخاری پیگیری خواهد شد که در طی آن تسهیلگران کارگاه معلمان را آموزش داده و آن معلمان به نوبه خود سایر معلمان مدارس کشور را آموزش خواهند داد که این روند تعمیم آموزش را در کشور در طی بازه زمانی کوتاهتر ممکن میسازد.
- **بخش دوم کارگاه آموزش یک روزه در 29 اوت (7 شهریور) بود** که شامل آموزش در خصوص مداخلات کلاسی، ارزشیابی بررسیهای موردی، حل مشکل و حمایت والدین بود. فعالیت مربوطه شامل تأمل بر تجربه کارگاه، بحث در مورد آموخته ها، اقدامات آتی و حمایت مورد نیاز مدنظر بود.
- فهرست مذکور متشکل از زیرمجموعه معلمان حاضر در کارگاه سه روزه آموزش مربیان ترجیحا دارای سابقه در آموزش فراگیر است.

برنامه کارگاه آموزش فراگیر

دوشنبه 27 اوت (5 شهریور)

جلسه	زمان	موضوع	ارائه کننده / تسهیلگر
	8:30 – 8:45	ثبت نام	
	8:45 - 9:00	قرائت قرآن کریم و پخش سرود ملی	
	9:00 – 9:10	سخنرانی افتتاحیه	دکتر کریمی رئیس مرکز امور بین المللی و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش
	9:10 – 9:20	سخنرانی افتتاحیه	دکتر ایوبی دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران

دکتر سلطان زاده سرپرست موقت دفتر یونسکو در ایران	سخنرانی افتتاحیه	9:30 – 9:20	
دکتر ویل پارکس نماینده یونیسف در ایران	سخنرانی افتتاحیه	9:40 – 9:30	
دکتر حکیم زاده مدیرکل دفتر آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش	سخنرانی افتتاحیه	9:50 – 9:40	
دکتر قدمی رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور	سخنرانی افتتاحیه	10:00 – 9:50	
	پذیرایی	10:15 – 10:00	
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و انجمن اوتیسم ایران	بحث عمومی در خصوص چالشهای آموزش کودکان دارای نیازهای ویژه و انواع حمایت مورد نیاز والدین آنها	11:00 – 10:15	
دکتر کریس فورلین ⁶ و دکتر ماتیاس ایرارازاوال	جلسه مقدماتی کارگاه اهداف آموزش: شناسایی انتظارات و تشریح اهداف آموزش فعالیت 1: نهر زندگی	12:00 – 11:00	1
	نماز و نهار	13:00 – 12:00	
دکتر کریس فورلین	آشنایی با آموزش فراگیر: ایجاد فرهنگ فراگیری، مزایا و مخاطرات، شناسایی و توجه به موانع بالقوه، حل چالشها، شناسایی حمایت مورد نیاز، چگونگی سنجش موفقیت	14:30 – 13:00	2
	پذیرایی	14:45 – 14:30	
دکتر کریس فورلین و دکتر ماتیاس ایرارازاوال	فعالیت 2: فعالیتهای گروهی و بحث پیرامون انتظارات، چالشها و تجارب	16:00 – 14:45	3

سه شنبه 28 اوت (6 شهریور)

جلسه	زمان	موضوع	ارائه کننده / تسهیلگر
	8:45 – 8:30	مرور بر روز اول	
4	10:00 – 8:45	تشخیص نیازهای ویژه دانش آموزان	دکتر ماتیاس ایرارازاوال

Dr Chris Forlin ⁶

	فعالیت 3: بهترین رویه ها برای تشخیص نیازها		
	پذیرایی	10:20 – 10:00	
دکتر کریس فورلین	ایجاد محیطهای آموزش فراگیر: چگونگی آماده سازی کلاس به عنوان فضای فیزیکی و فضای اجتماعی در جهت محیط فراگیر بودن، معرفی رویکرد کل نگر در مدرسه، مشارکت دادن همه دست اندرکاران و ذینفعان فعالیت 4: همکاری در راستای ایجاد رویکرد کل نگر به مدرسه برای فراگیری موفق	12:00 – 10:20	5
	نماز و نهار	13:00 – 12:00	
دکتر ماتیس ایرارازاوال	کار گروهی و بررسی موردی: فرصت برای برنامه ریزی، ارزشیابی بررسیهای موردی و حل مشکل توسط شرکت کنندگان و مرتبط سازی مطالب با تجارب خود	14:30 – 13:00	6
	پذیرایی	14:45 – 14:30	
دکتر کریس فورلین	مناسب سازی برنامه درسی و اجرای مداخلات آموزش فراگیر: معرفی رویه های مبتنی بر شواهد کلاسی برای کل کلاس و تک تک افراد، حمایت از فراگیران مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی فعالیت 5: بررسی موردی مداخلات کلاسی	16:00 – 14:45	7

چهارشنبه 29 اوت (7 شهریور)

جلسه	زمان	موضوع	ارائه کننده / تسهیلگر
	8:45 – 8:30	مرور بر روز دوم	
8	10:00 – 8:45	الگوهای حمایتی از آموزش مربیان: نقش مدارس استثنایی، تربیت معلم، رویه های توأم با همکاری	دکتر کریس فورلین

	فعالیت 6: ایفای نقش و همکاری برای برنامه ریزی آموزش معلمان سراسر کشور		
	پذیرایی	10:00 – 10:15	
دکتر ماتیاس ایرارازاوال	کار گروهی و بررسیهای موردی: فرصت برای برنامه ریزی، ارزشیابی بررسیهای موردی و حل مشکل توسط شرکت کنندگان و مرتبط سازی مطالب با تجارب خود	10:15 – 12:00	9
	نماز و نهار	12:00 – 13:00	
دکتر ماتیاس ایرارازاوال	حمایت والدین: چگونگی حمایت و آموزش والدین در خصوص نیازهای ویژه فرزندان آنها توسط معلمان فعالیت 7: ایفای نقش و حمایت و آموزش والدین	13:00 – 14:30	10
	پذیرایی	14:30 – 14:45	
دکتر کریس فورلین و دکتر ماتیاس ایرارازاوال	بازبینی و نتیجه گیری: بازبینی تجربه کارگاه، بحث پیرامون آموخته ها، اقدامات آتی و حمایت مورد نیاز مدنظر فعالیت 8: مرور، بازبینی، اصلاح ارزشیابی دوره	14:45 – 16:00	11
ساناز گورنگ	پایان کارگاه: توزیع گواهیها	16:00	

8. افتتاحیه کارگاه

مراسم افتتاحیه در مجتمع فرهنگیان در تهران برگزار شد.

مریم سلطان زاده از دفتر یونسکو در ایران ریاست جلسه را عهده دار بود و سخنرانیهای افتتاحیه توسط نمایندگان وزارت آموزش و پرورش، یونسکو و یونیسف ارائه شدند.

خوشامدگویی به مهمانان آموزش فراگیر و ششمین نشست ملی هماهنگی آموزش برای همه توسط خانم مریم سلطان زاده انجام شد و وی به منظور ارائه پیشینه مختصر جلسات بر آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه به عنوان اولویت کلیدی یونسکو در چارچوب مأموریت آن سازمان برای ارتقای آموزش تأکید نمود. در طی سالهای گذشته، یونسکو ساختارها و راهبردهای ارتقای آموزش در ایران را افزایش داده است. خانم سلطان زاده همچنین توضیح داد که آموزش فراگیر بهترین رویکرد برای کودکان دارای نیازهای ویژه بوده که شامل 8 الی 22 درصد کودکان واجب التعلیم میباشند. پژوهش در طی چندین دهه بیانگر آن بوده که آموزش فراگیر واقعی در کلاسها رخ میدهند و معلمان کنشگران اصلی

میباشند. وی همچنین اظهار داشت که آموزش فراگیر به سرعت پیشرفت کرده اما ارتقای محیط مدرسه و فرصتها برای کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی و اوتیسم همچنان ضرورت مورد نیاز است.

دکتر ویل پارکس⁷ نماینده یونیسف در ایران اظهار داشت که کودکان دارای نیازهای ویژه در معرض اشکال متعدد تبعیض و جداسازی از جامعه و مدارس قرار دارند. علیرغم کمبود منابع باید بودجه به آموزش استثنایی اختصاص یابد تا کیفیت و دسترسی به آموزش برای کودکان دارای نیازهای ویژه بهبود یابد. دکتر پارکس توضیح داد که از هر 60 کودک، یکی از آنها مبتلا به اوتیسم بوده و دچار چالش در ارتباط و مشارکت در آموزش است. با این وجود، بهبود پتانسیل کودکان دارای نیازهای ویژه ضرورت دارد. آموزش استثنایی کلید آزادسازی این پتانسیل است. دکتر پارکس همچنین اعلام کرد که کودکان دارای نیازهای ویژه نباید جداسازی شوند و آنکه آموزش و فراگیر میتواند تبعیض را کاهش دهد. در ایران، یونیسف با یونسکو در راستای بهبود ظرفیت ملی شناسایی و مداخله بهنگام کودکان دارای نیازهای ویژه همکاری مینماید.

دکتر حکیم زاده مدیرکل دفتر آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش توضیح داد که رفع موانع و همکاری بخشی از طبیعت انسانی است. وی اعلام کرد که ما باید به ارتقای کار برای کودکان دارای نیازهای ویژه متعهد بوده، دانسته ها را عملیاتی کرده و سرمایه گذاری برای این جمعیت را ارتقا ببخشیم. کودکان دارای نیازهای ویژه باید در نظام آموزش گنجانده شده و برنامه درسی برای پاسخ به نیازهای آنان انعطاف پذیر گردد. دکتر حکیم زاده در پایان صحبت خود اظهار داشت که تک تک تفاوت‌های مابین دانش آموزان را باید مورد توجه قرار داد و این کارگاه فرصتی است برای یادگیری و توجه به تنوع و گوناگونی که در جامعه ما شدیداً مورد نیاز است.

دکتر قدمی رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور یادآور خاطرات سالهای معلمی خود شد و آمار و ارقام متعددی در ارتباط با آموزش و پرورش استثنایی در کشور ارائه نمود. وی توضیح داد که 1/4 میلیون دانش آموز وارد مدارس ابتدایی میشوند که 90 هزار نفر از آنها نیازمند آموزش استثنایی بنا به معلولیت‌های متفاوت خود میباشند. دکتر قدمی صراحتاً اعلام کرد که معلولیت نباید مشکلی برای جامعه باشد و ما باید انعطاف پذیری، مناسب سازی محیط و آموزش معلمان را به منظور رفع نیازهای کودکان دارای نیازهای ویژه ارتقا ببخشیم. ایشان تأکید داشت که 400 هزار معلم در آموزش ابتدایی باید مورد آموزش قرار گرفته و فرهنگ فراگیری باید در مدارس و مابین معلمان ایجاد گردد. دکتر قدمی نهایتاً اعلام کرد که برای گنجاندن کودکان در مدارس، آنها باید در مدارس عادی قرار بگیرند.

دکتر ابوالفضل سعیدی متخصص آموزش استثنایی توضیح مفصلی از آموزش فراگیر در جمهوری اسلامی ایران ارائه نمود. وی در ابتدا تاریخچه آموزش استثنایی را در جمهوری اسلامی ایران تشریح کرد. آموزش رسمی کودکان دارای نیازهای ویژه در کشور برای اولین بار توسط کریستوفر بلایند معلم مسیحی آلمانی که مؤسس مدرسه ای برای کودکان ناشنوا در تبریز در سال 1922 (1301) بود آغاز شد. در سال 1950 (1329)، مدرسه ای برای کودکان دچار معلولیت‌های ذهنی و یادگیری تأسیس شد و بعداً در سال 1948 (1327)، دفتر آموزش و پرورش استثنایی شکل گرفت. در سال 1976 (1355) اداره آموزش و پرورش استثنایی در جمهوری اسلامی ایران تأسیس شد. پیش از انقلاب اسلامی، میزان ثبت نام ناخالص در مدارس ابتدایی 60 درصد بوده و نرخ خالص این شاخص 71/5 درصد برای پسران و 81 درصد برای

دختران بوده است در حالی که نرخ ناخالص ثبت نام در مدارس متوسطه فقط 17 درصد و 62 درصد پسر بودند. نرخ با سوادی در جمعیت شهری 41 درصد بوده و در مقایسه با 21 درصد نرخ با سوادی در مناطق روستایی بالاتر بوده است. پس از انقلاب اسلامی، مرکز تربیت معلم استثنایی در تهران در سال 1979 (1358) تأسیس شد و مابین 1979 الی 1991 (1358 الی 1370) کلاسهای خاص، مدارس خاص و مراکز آموزش استثنایی در سرتاسر کشور شکل گرفتند. با وجود پیشرفتهای کلاسهای استثنایی در مقطع متوسطه وجود نداشتند و مابین 1984 الی 1991 (1363 الی 1370) برخی از دانش آموزان به اجبار در مدارس متوسطه عادی ادغام شدند. ادغام نیمه وقت آزمایشی اطفال و نوباوگان ناشنوا در مهدکودکهای عادی در تهران در سال 1986 (1365) آغاز شد. در عین حال، اقدامات بهنگام برای کودکان یک الی پنج ساله نیز به تدریج دو الی سه روز / هفته در مدارس عادی اجرا شدند که این نمونه ای از ادغام و اما نه فراگیری آموزشی بود. در دهه 1990 (1370)، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور تأسیس شد و مفهوم فراگیری به عنوان بخشی از برنامه جهانی آموزش برای همه توسط یونسکو معرفی شد. در همان زمان، کشور به فعالیت در زمینه گسترش منابع با همکاری یونیسف روی آورد و برخی از انتشارات یونسکو در حوزه پژوهش کودکان استثنایی و سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور به زبان فارسی ترجمه شدند. مابین 1996 و 1998 (1375 الی 1377)، کارگاههای آموزشی برای برخی از کارشناسان سازمان آموزش و پرورش استثنایی و همچنین آموزش رسمی برگزار شدند و مطالعه ای توسط یونسکو و یونیسف در خصوص تحلیل وضعیت انجام شد. مابین 1999 الی 2000 (1378 الی 1379)، مطالعه پایلوت در 5 استان کشور انجام گشت و این برنامه در طی دهه بعدی به 15 استان گسترش پیدا کرد. از سال 2000 (1379)، کارگاهها در سراسر کشور گسترش یافتند و برنامه کارگاهها علیرغم موفقیت 8 سال بعد متوقف شدند. برخی از موفقیتهای حاصل از این تلاشها و همکاریها عبارتند از: 1) مطالعه ارزشیابی فرایند فراگیری و نتایج حاصله برای دانش آموزان دارای معلولیت در 15 استان، 2) تدوین پیش نویس سند مقررات برای تصویب توسط شورای عالی آموزش و پرورش برای کودکان دارای نیازهای ویژه در سال 2013 (1392)، 3) برنامه ریزی، تدوین و انتشار بسته آموزشی ویدیویی برای فراگیری در کلاس، 4) برنامه ریزی و تدوین سیستم آنلاین داده ها برای کودکان دارای نیازهای ویژه که در آموزش رسمی ادغام شده اند، 5) تدوین پیش نویس مقررات ادغام و فراگیری در سالهای 2016 الی 2018 (1395 الی 1397)، 6) تدوین کتب و مطالب آموزشی برای کودکان دارای نیازهای ویژه از 2015 (1394). در حال حاضر، نرخ ثبت نام برای کلیه سطوح 96 درصد است و نرخ ناخالص متوسطه اول خالص 91 درصد و همچنین نرخ ثبت نام خالص متوسطه دوم 64 درصد میباشد و نرخ باسوادی نیز 91 درصد است. علیرغم دستاوردها در نرخهای ثبت نام، رتبه پیشرفت تحصیلی بنا به محاسبات تیمز و پرلز⁸ در سال 2006 (1385) برای کشور 42 در میان 49 کشور برای آزمون ریاضی در مقطع ابتدایی و 45 از 50 برای باسوادی در کلاسهای چهارم و هشتم بوده اند. نرخ ناخالص ثبت نام کودکان دارای نیازهای ویژه همچنان به شدت پایین است (0/87 درصد): 43 درصد در نظام ادغام یافته در مدارس عادی مشغولند. نرخ ناخالص ثبت نام برای کلیه سطوح 5/8 درصد بوده و به 1/8 درصد در آموزش ابتدایی اولیه و 7/6 درصد در مقطع ابتدایی کاهش پیدا میکند. در حال حاضر، پوشش آموزش نیازهای ویژه برای معلولیتهای ارتباطی، اختلال کم توجهی - بیش فعالی، مصدومیتهای مغزی، معلولیتهای سلامتی، تنوع زبانی و مشکلات معتدل یادگیری کلی وجود ندارد. حمایتهای مالی و پزشکی برای خانواده های دانش آموزان تحت پوشش آموزش استثنایی موجود نبوده و برخی از کودکان مبتلا به

معلولیت‌های شدید تحت پوشش حمایت‌های مالی و بازپروری سازمان بهزیستی کشور میباشند. با وجود پیشرفت‌ها، همچنان چالش‌هایی برای نیازهای برطرف نشده مطرحند. باید آموزش معلمان را از طریق برگزاری کارگاه‌های اطلاع رسانی و حساسیت زایی به منظور گسترش فراگیری کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی و اختلالات طیف اوتیسم در آموزش عادی از طریق همکاری با یونسکو ارتقا بخشید. همچنان مفاهیم آموزش فراگیر، نیازهای ویژه و کودکان دارای نیازهای ویژه اشتباه به کار میروند. آموزش فراگیر را نباید صرفاً مختص کودکان معلول دانست و باید اتاق فکر حرفه ای دارای نهاد پژوهشی برای بهبود برنامه آموزش فراگیر تأسیس کرد تا برنامه تحقیقاتی قاعده مندی را طراحی نماید. این نظامی است تدریجی با اولویتهای متعدد. همچنان نبود نظام کارآمد پایش کیفی برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در کلیه مقاطع آموزشی احساس میشود. رویکرد استاندارد هم برای شناسایی و تشخیص کلیه انواع معلولیت‌ها و مشکلات یادگیری و همچنین برنامه ریزی درسی متناسب با نیازها و نظام پاسخگویی آموزشی نیز وجود ندارد. راهبردهای انعطاف ناپذیر یاددهی و یادگیری، کمبود مهارتهای اصلاح رفتار مبتنی بر شواهد در میان کارکنان مدارس و عدم همکاری میان مدرسه و خانه از جمله دیگر مشکلات میباشند. برنامه درسی انعطاف ناپذیر، زمان محدود برای گنجاندن فعالیتها برای کودکان دارای نیازهای ویژه، حضور بسیار کم رنگ اقلیتهای قومی، تنوع زبانها و گویشها و کلاسهای چند پایه نیز چالشهای بزرگی میباشند. برخی از راه حلهای ممکن عبارتند از گنجاندن اقلیتهای قومی، هم راستا کردن سرفصلهای درسی، گنجاندن دستیاران معلمان، روشهای مشارکتی تدریس، تشویق معلمان به تأمل و بازیابی پیرامون آنچه میتوان انجام داد، عملیاتی سازی و فردی کردن آموزش معلمان، یکسان سازی محتوا با بهره گیری از خلاقیت بکارگیری آموزش معلمان از طریق آموزش همتایان، ارتقای ظرفیتهای حرفه ای، بکارگیری رویکردهای متفاوت برای بهبود نگرشهای معلمان نسبت به آموزش فراگیر، افزایش سطح دانش معلمان و آموزش معلمان مدارس عادی.

کارگاه آموزش فراگیر

پس از مراسم افتتاحیه، شرکت کنندگان در کارگاه آموزش فراگیر مورد خوشامدگویی توسط کریس فورلین و ماتياس ایرارازاوال قرار گرفتند. برنامه کارگاه به حاضار ارائه شد و پروفیسور فورلین هدف کلی کارگاه، اهداف خاص آن، نتایج مدنظر و ساختار کارگاه را توضیح داد. پیرو این مقدمه، دو ارائه مطلب در خصوص مفاهیم آموزش فراگیر توأم با فعالیتهای و مباحثات گروهی و پرسش و پاسخ انجام شدند. ارائه مطالب توسط کریس فورلین و ماتياس ایرارازاوال انجام شدند و خلاصه آنها ذیل شرح شده اند.

1. معرفی کارگاه و آموزش فراگیر: مرور، بازیابی، اصلاح. فعالیتهای گروهی و مباحثات در خصوص انتظارات، چالشها و تجارب.

کریس فورلین مفاهیم و تعاریف آموزش فراگیر را ارائه نمود. در ابتدا پروفیسور فورلین توضیح داد که آموزش فراگیر از عقل سلیم عموم نشأت میگیرد و موضوع پیچیده ای نیست و با استفاده از الگوی سه رکن آموزش فراگیر (فورلین، 2018) میتوان دریافت که موانع موجود مابین کشورها، فرهنگها و شرایط مختلف بسیار متنوع اند و آنها را باید در بستر خاص خود مورد توجه قرار داد.

پروفسور فورلین به سه ابزار قابل استفاده برای معلم فراگیر اشاره کرد: 1) سر - دانستن چگونگی فراگیری هر فرد، 2) دل - باور قلبی به فراگیری همه افراد و 3) دستان یا مهارت‌های فراگیری همه افراد.

معلمین فراگیر خوب از دانش نظری (سر برای فهم معلولیت، بهبود طرح برنامه درسی، استفاده از روش تدریس فراگیر و توجه به تنوع بهره میبرند. معلمین فراگیر خوب از مهارت‌ها و راهبردها (دستان) برای تدوین مجموعه ای از مهارت‌ها، استفاده از سبک‌های مختلف یادگیری، اصلاح محیط فیزیکی، آموزشی، اجتماعی-عاطفی و رفتاری و شناسایی راهبردهای عملی مبتنی بر شواهد استفاده میکنند. نهایتاً معلمین فراگیر خوب از رویکردهای مثبت (دل) برای داشتن انگیزه، ارزشمند دانستن همه کودکان، پذیرش و حمایت از آنها، انعطاف پذیری، همکاری و پرسش در مورد "چگونگی" در عوض "چرایی" استفاده میکنند.

پروفسور فورلین هنگام معرفی راه حل‌ها تأکید داشت که هیچکدام از این راه حل‌ها سریع و فوری نمیباشند و موفقیت منوط به عواملی همچون اعلام حمایت مقتدرانه رهبران، دسترسی به ساختمانها و همچنین مطالب، حمایت از معلمین، مشارکت جوامع و مدیریت کلاس میباشد.

پروفسور فورلین در ارائه دوم خود پیرامون مفاهیم آموزش فراگیر بر حق اساسی برخوردار از آموزش برای افراد دارای معلولیت تمرکز نمود و اظهار داشت که علیرغم دشواری اطمینان از تعداد کودکان دارای نیازهای ویژه بازمانده از تحصیل، شکی نیست که این دسته از کودکان بازمانده اند. وی همچنین گفت که تقریباً 57 میلیون کودک صرفاً به خاطر اینکه در مدرسه نیستند از یادگیری عقب مانده اند. دسترسی تنها بحران موجود نیست بلکه تدریس با کیفیت پایین نیز مانع یادگیری حتی برای افراد حاضر در مدرسه میباشد. بنا به همین مسئله، نهضتی راه افتاده است. پروفسور فورلین مفهوم سازیهای بین المللی آموزش فراگیر و جای داشتن آنها در اصول حقوق بشر را ذکر نمود. مزایا و مخاطرات ایجاد فرهنگ فراگیری مورد بحث قرار گرفتند. موانع فراگیری موضوع بعدی صحبت‌های فورلین بود. برخی از موانع اصلی که وی عنوان کرد عبارت بودند از: نگرش‌ها، عدم دانایی، جداسازی، انتظارات نادرست، روش‌های کاری نادرست و فقدان سیاست‌های مشخص. وی همچنین توضیح داد که مدرسه فراگیر از آن همه است و باید در جهت مشارکت کامل، درگیر نمودن جامعه و تلاش در راستای برابری فعالیت نماید.

هدف از فعالیت گروهی "نهر زندگی" که توسط ماتیس ایرارازاوال هدایت شد آن بود که افراد تجارب گذشته خود را درباره آموزش فراگیر با دیگران تبادل نموده و از انتظارات فردی و گروهی مرتبط با نتایج یادگیری و تجارب خود به منظور فهم بهتر آموزش فراگیر بهره ببرند. این فعالیت شامل اهداف خاص زیر بود: 1) آشنایی با همدیگر و آماده شدن برای کار، 2) شرکت کنندگان تجارب گذشته و دانش مرتبط با آموزش را مورد بازبینی قرار میدهند، 3) شرکت کنندگان به آنچه میخواهند یاد بگیرند فکر کرده و اثرات آن بر عملکرد خود را تصور میکنند و 4) مربی کارگاه آشنایی اولیه از درک شرکت کنندگان کسب مینماید.

2. تشخیص نیازهای خاص دانش آموزان

ماتیاس ایرارازاوال از سازمان جهانی بهداشت ارائه مطلب را در روز دوم در خصوص شناسایی کودکان دارای نیازهای ویژه آغاز نمود. وی در صحبت‌های خود به موضوعات زیر پرداخت: 1) عوامل مشکلات کودکان، 2) رهنمودها در خصوص پایش یادگیری کودکان و 3) مشکلات مشترک رشدی و یادگیری. دکتر ایرارازاوال اظهار داشت که هر کودک منحصر بفرد بوده و پیشرفت آنها مطابق با مراحل و توالی خاص خود می‌باشد و لذا سرعت پیشرفت میان آنها متفاوت است. فقط در صورتی که کودکان مشکلات یا دشواری‌های خاصی را در یک یا چند مورد رشدی از خود بروز میدهند و عملکرد آنها تفاوت عمده با سایر کودکان همسن خود داشته، ارجاع آنها برای ارزشیابی حرفه‌ای توصیه می‌گردد. دکتر ایرارازاوال توضیح داد که مشکلات رشدی و یادگیری کودکان شاید با ترکیبی از عوامل از جمله بیولوژی، خانواده، مدرسه یا جامعه مرتبط باشند. بنابراین، هنگامی که کودکان مشکل خاص یادگیری، عاطفی یا رفتاری از خود بروز میدهند معلمین فارغ از آگاهی شدت، تداوم و فراوانی این مشکل باید اطلاعات را از منابع مختلف جمع‌آوری کنند تا کلیه عوامل ممکن کمک‌کننده به مشکل رفتاری کودکان را درک نمایند.

دکتر ایرارازاوال تأکید داشت که ارتباط مابین معلمین و والدین به دو طرف کمک نموده تا درک بهتری در مورد رفتار کودکان تحت شرایط مختلف کسب نمایند و آنکه معلمین و والدین باید وقت بیشتر برای کمک و پایش انطباق کودکان صرف کنند. معلمین و والدین فقط در صورت بروز تفاوت‌های شاخص و مستمر در رشد در مقایسه با هم‌تایان خود باید هوشیار بوده و در خصوص ضرورت اتخاذ اقدامات پیگیری باید به بحث و گفتگو بپردازند.

دکتر ایرارازاوال مشکلات رشدی و یادگیری متفاوت را توضیح داد: 1) یادگیری جهانی، 2) یادگیری کلمات و 3) توانایی‌های کلامی و زبانی.

دکتر ایرارازاوال همچنین بر مشکلات توجهی و اختلال کم توجهی - بیش‌فعالی تأکید داشت و برخی از روش‌های کمک به کودکان مبتلا به این اختلال را از جمله موارد زیر تشریح نمود: 1) فضاهای آموزشی، 2) کمبودهای کارکرد اجرایی، 3) مداخلات کلاسی، 4) ارتقای مناسب رفتاری و 5) گزینه‌های مصرف دارو.

دکتر ایرارازاوال گفت که نگران‌کننده‌ترین کمبودهای کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش‌فعالی ناشی از بهره هوشی پایین نبوده و به علت عدم ثبات فرایندهای کنترلی حاکم بر کاربردهای روزمره محیط می‌باشند و دانش‌آموزان مبتلا به این اختلال احمق، تنبل و یا مهار نشدنی نیستند. برعکس آنها کودکان باهوشی بوده که به کمک ما برای کسب راهبردهای مناسب موفقیت نیاز دارند.

دکتر ایرارازاوال همچنین از اختلالات طیف اوتیسم به عنوان زیرمجموعه‌ای از اختلالات رشدی اثرگذار بر روش ارتباط افراد و درک آنها از محیط پیرامون که اغلب منجر به چالش‌هایی در تعاملات اجتماعی و پردازش اطلاعات می‌گردند نام برد. تشریحی از علایم اصلی و ویژگی‌های رفتاری این اختلال نیز ارائه شد. برخی از رهنمودهای تبادل شده با معلمین عبارت بودند از: 1) ساماندهی انتظارات کاری، 2) ارائه دستورالعمل‌های گام به گام، 3) ارائه ادوات بصری برای مشخص کردن اطلاعات، 4) صراحت تا حد امکان، 5) ارائه ساختار کلاسی قابل پیش‌بینی و هم‌نوخت، 6) ارائه اطلاعات در آن واحد فقط به میزانی که دانش‌آموز میتواند پردازش کند، 7) شناخت توانایی‌های هر دانش‌آموز و 8) دانستن، درک و اجرای توصیه‌ها. دکتر ایرارازاوال همچنین توصیه نمود که معلمین میتوانند به دانش‌آموز کمک نموده تا با هم‌تایان خود تعامل کرده، کار خود را ساماندهی و برنامه‌ریزی نماید و درخواست کمک کند.

3. ایجاد محیط‌های آموزش فراگیر

پروفسور کریس فورلین مفاهیم پیرامون فراگیری در محیط‌های آموزشی را مفصل توضیح داد. وی پیرامون چگونگی ایجاد رویکرد کل نگر به مدرسه، محیط‌های فیزیکی و اجتماعی، همکاری و چگونگی کمک این موارد به کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم یا اختلال کم توجهی - بیش‌فعالی نیز صحبت نمود. بنا به اظهارات وی، برترین عملکرد از طریق هماهنگی در سطح سیستم و با وجود کارکنان در نقش‌های مختص حمایت از فراگیری و همچنین سیاست کلی صریح، ساده، واقع‌گرایانه و قابل اعمال به دست می‌آید. الگوهای مختلف حمایت در کل سیستم را میتوان برای موارد زیر استفاده نمود: 1) تیم‌های حامی یادگیری مبتنی بر منطقه، 2) معلمین مدعو یا مشاور، 3) حمایت دفتر منطقه ای و 4) مدارس تخصصی یا مراکز حمایتی. بکارگیری استانداردها برای معلمین در استرالیا به عنوان مثالی از عملکردهای برتر ارائه شد. رویکرد کل نگر به مدرسه اجرای پیچیده دارد چراکه نگرشها، باورها و برداشتهای سنتی را به چالش میکشاند. تحقیقات در زمینه ایجاد عملکردهای موفق فراگیر دال بر آن بوده که باید به دامنه ای از مسائل از جمله موارد زیر توجه نمود: 1) بنیاد خوب - رویکرد کل نگر مدرسه به فراگیری مستلزم بنیاد بسیار مستحکم با حمایت مناسب به منظور پایداری میباشد، 2) تغییر اساسی میتواند عملکردهای جاری را متحول سازد و لذا فراگیری را نباید صرفاً به عنوان ضمیمه و یا تغییری در مکان در نظر گرفت و این مدارس و کلاسها هستند که باید تغییر یابند و نه کودک، 3) مدارس باید توانمند شده تا تغییر خود را مدیریت نمایند یعنی آنکه دولتها توان قانونگذاری برای فراگیری دارند اما نهایتاً مدارس هستند که فراگیری را تحقق میبخشند، 4) تغییر باید مختص مدارس بوده و مطابق با نیازهای هر مدرسه مناسب سازی شود و مدرسه درباره آن تصمیم گیری نماید و 5) تغییر باید از بالا و پایین حمایت شده و زمان کافی برای برنامه ریزی، تفویض اختیارات به معلمین به عنوان تصمیم گیرندگان اولیه و مناسب سازی مطابق با نیازهای شرایط محلی در نظر گرفته شود. پروفسور فورلین تأکید داشت که تغییرات باید در برنامه درسی، آموزش، نقش‌های معلمین و چگونگی سازماندهی کلاسها اتفاق بیفتند. باید منتظر مقاومت از سوی معلمین در مواردی که منطقی و موجه هستند بود اما این مقاومتها را باید به شکلی حل و فصل کرد تا از تلقی مقاومت کنندگان به عنوان "دشمن" اجتناب شود. پروفسور فورلین همچنین عنوان کرد که اگر مدیران و معلمین باور داشته که همه کودکان باید در مدارس محلی خود حضور داشته باشند، آنها حتماً این کار را خواهند کرد. وی همچنین توضیح داد که برترین عملکردها برای آموزش فراگیر عبارتند از: 1) موارد مناسب بستر، 2) پاسخ به تنوع، 3) رهبری، شبکه سازی و همکاری تسهیل کننده، 4) انعطاف پذیری و تغییر در صورت نیاز، 5) برآورده ساختن نیازهای کودکان، والدین، معلمین، مدارس و سیستم، 6) رویکرد کل نگر مدرسه، 7) کشف ایده ها، برنامه درسی و روش تدریس جدید، 8) یادگیری حرفه ای و 9) تجربه مثبت برای همگان. پروفسور فورلین ارائه خود را با ذکر پنج گام برای ایجاد کلاس فراگیر به پایان برد: 1) تعیین مسیر توسط باورها، 2) یادگیری اجتماعی و عاطفی، 3) یادگیری با همدیگر، 4) کاهش موانع موفقیت و 5) مراقبت از مغز و بدن خود. در پایان، پروفسور فورلین تأکید داشت که آموزش فراگیر صرفاً رساندن کودکان داخل مدارس نبوده و باید به آنها کمک نمود که مدرسه را پشت سر بگذارند.

پودمان بعدی متشکل بود از مجموعه از فعالیتها که توسط دکتر ایرارازاوال هدایت میشدند. این مجموعه حاوی بحثی پیرامون سه مرحله رفتار چالش برانگیز بود: 1) غرولند، 2) بروز خشم و 3) بهبودی. در طی این پودمان، معلمین

راهبردهایی را که به حل و فصل این رفتارها در هر مرحله کمک نموده و همچنین حمایت‌های موجود در هر مدرسه را شناسایی کردند.

فضای آموزشی کلاس برای کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش‌فعالی نیز مورد بحث قرار گرفت. به عنوان مثال:

برای یادگیری داخل کلاس

- دانش آموز را نزدیک معلم و به دور از پنجره‌ها و درها بنشانید.
- فاصله مابین نیمکتها را افزایش دهید.
- از معلم بخواهید که هنگام تدریس نزدیک دانش آموز باشد.
- جای پا، بالش صندلی یا نوارهای مقاومتی بر پایه‌های صندلیها قرار دهید تا نیاز تحرک دانش آموز برآورده شده و بتواند تمرکز خود را بهتر نماید.

برای سازماندهی

- از دفترچه مشق استفاده کنید.
- مجموعه اضافی کتابها را برای نگهداری در منزل تأمین کنید.
- پوشه‌ها و سبدهای اقلام را به منظور مرتب نگاشتن میزها ارائه کنید.
- مواد رنگی برای هر موضوع تأمین کنید.
- برنامه زمان بندی مکتوب برای فعالیتهای روزانه تنظیم کنید.

برای کارهای کلاسی و آزمون

- کاربرگهای حاوی پرسشها و مشکلات محدودتر ارائه نمایید.
- آزمونهای کوتاه مکرر به جای یک آزمون طولانی برای هر واحد کار که معلم تدریس نموده بدهید.
- زمان اضافی و فضای آرامتر برای کار و آزمون تأمین نمایید.
- به دانش آموز اجازه داده تا به پرسشها بلند پاسخ داده یا جاهای خالی را پر نماید.
- اجازه بدهید تا از نرم افزارهای واژه پرداز در رایانه استفاده کند.
- بابت کار انجام داده امتیاز بدهید به جای آنکه فقط برای تکالیف ناقص و یا با تأخیر نمره کم کنید.
- تکالیف طولانی را به بخشهای کوچکتر تقسیم کنید.
- به مرتب و تمیز بودن تکالیف نمره بدهید.

برای آموزش در کلاس

- دستورالعملها را بلند و به صورت مکتوب اعلام کنید.

- از تصاویر و نمودارها استفاده کنید.
- از دوست دانش آموز تقاضا کنید تا برای او یادداشت برداری کند.
- به دانش آموز رئوس دروس را ارائه کنید.
- نسبت به فهم درس توسط معلم اطمینان حاصل کنید.
- دستورالعملها را ساده و مشخص نگاه دارید.
- علامتی را مانند کاغذ برچسب دار بر روی میز و یا دستی بر شانه برای جلب توجه دانش آموز ایجاد کنید.

برای رفتار

- از برنامه رفتاری دارای سیستم پاداش استفاده کنید.
- رفتار خوب را ستایش کنید و به سایر رفتارها تا آنجا که مغل نبوده توجه نکنید.
- درباره مشکلات رفتاری رودررو صحبت کنید.
- کلافگی را پایش کنید و با دانش آموز چک کرده تا متوجه حال و روز وی شوید.

ارائه مطلب بعدی توسط کریس فورلین به منظور تبادل توصیه ها در خصوص مناسب سازی برنامه درسی و اجرای مداخلات کلاس فراگیر تهیه شده بود. اهداف خاص عبارت بودند از تدوین فهرستی از رویه های کلاسی مبتنی بر شواهد برای کل کلاس و تک تک افراد، حمایت از دانش آموزان مبتلا به طیف اختلالات اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی، آموزش همتایان و بازیهای موانع. موارد مهم از جمله موارد زیر شناسایی شدند: مناسب سازی مطالب درسی، روش تدریس، ارزشیابی، برنامه درسی، اولویت بندی، برنامه ریزی و سازماندهی، ارتقای انگیزش، خودیادگیری و غیبت. پروفسور فورلین بر اهمیت عوامل تحت کنترل شما تأکید نمود: توضیح، تعیین ماهیت دقیق مشکل، شناسایی و فهرست تغییرات بالقوه، انتخاب و رتبه بندی گزینه های اصلاح. ایشان همچنین بر اهمیت ارزشیابی و مرور بر فرایند تکمیل تغییر تأکید داشت و کار توأم با همکاری را توصیه نمود.

برخی از نتایج روز دوم عبارت بودند از اهمیت ایجاد محیطهای فراگیر شامل فضاهای فیزیکی و اجتماعی توأم با رویکرد کل نگر به مدرسه. مناسب سازی برنامه درسی و اجرای مداخلات کلاس فراگیر بخشهای کلیدی فرایند اجرا میباشند. یکی از مهمترین توصیه ها استفاده از رویه های کلاسی مبتنی بر شواهد برای حمایت از دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی میباشند.

4. آموزش مربیان و حمایت والدین

تمرکز روز سوم بر الگوهای حمایتی برای آموزش مربیان و حمایت والدین بود. پروفسور فورلین کار را با نکته ای کلیدی در خصوص الگوهای حمایت از آموزش مربیان آغاز کرد که دال بر نیاز به معلمین فراگیر، نقش مدارس استثنایی و تدوین و اجرای الگوی آموزش مربیان برای پیشبرد آموزش معلم فراگیر در جمهوری اسلامی ایران بود.

پروفسور فولین عنوان کرد که آماده سازی معلمان برای فراگیری مستلزم آن است که معلمان هم دانش نظری و هم دانش عملی کسب نمایند. البته نکته بسیار مهم آن است که برخلاف اصلاحات آموزشی در سالهای اخیر، این مسئله مستقیماً مربوط به نظام اعتقادی افراد از طریق به چالش کشیدن باورهای بسیار درونی آنها در خصوص آنچه درست و نادرست می‌پندارند می‌گردد. وی توضیح داد که تغییرات در تعیین سطح فراگیری را افزایش داده و تغییرات در نقشها مناسب نیازهای چالش برانگیزتر خواهند بود و همچنین تغییرات در الگوهای حمایتی باید با تمرکز بر برنامه درسی توأم با حمایت دائمی برای مدارس عادی باشند. پروفسور فولین همچنین الگوی حمایتی را پیشنهاد کرد که در آن مدارس استثنایی به عنوان مدارس حمایتی نقش خود را ایفا نموده، ارتباطات مابین مدارس خاص و عادی را گسترش داده، مشورت، همکاری و مشارکت را در ایجاد و حفظ شراکتها بین مدارس عادی و استثنایی افزایش دهند. وی در ادامه اظهار داشت که مدارس استثنایی میتوانند مانند متخصصین عمل کنند و به تجربه هنگ کنگ و استرالیا که در آنجا مدارس عادی از سایر مدارس عادی حمایت کرده و در عین حال مدارس استثنایی از مدارس عادی حمایت میکنند اشاره نمود. اثربخشی این الگوی مدرسه مرجع تحت تأثیر چهار عامل قرار می‌گیرد: (1) حمایت مدرسه مرجع، (2) منش اخلاقی مدرسه، (3) فرهنگ مدارس شریک و (4) مسائل مدیریتی از قبیل زمان بندی، حجم کاری و انتظارات. توصیه هایی در جریان تدوین و اجرای الگوی آموزش مربیان در جمهوری اسلامی ایران ارائه شدند: (1) تدوین راهکارهای صریح در خصوص نقشهای معلمان حمایتی مدارس استثنایی و عادی و زمان موجود، (2) گفتگو با مدارس محلی درباره نیازهای آموزشی آنها، (3) تدوین برنامه اولیه سالانه (یک جلسه در هر ترم)، (4) درخواست از مدارس برای ایجاد تیمهای حمایت از یادگیری و تیم نماینده برای حضور در کلیه دوره های آموزشی پیشنهادی، (5) ارائه یک جلسه کارگاهی و یک جلسه اطلاع رسانی در هر ترم (مجموعاً چهار جلسه در سال)، (6) ارائه مطالب درسی برای شرکت کنندگان به منظور پیگیری در مدارس خود از طریق تبادل و جلسات کارگاهی و (7) برگزاری جلسه نهایی تبادل برای مدارس به منظور ارائه مطالب. الگوی سه رکن آموزش فراگیر را میتوان برای بررسی و آماده سازی برای سال بعدی استفاده نمود.

در جلسات فعالیتهای هدایت شده توسط دکتر ایرارازاوال، فرصتی برای تیمهای فراگیری اکتشافی، بازبینی اهداف قابل دستیابی با تیم فراگیری و همکاریهای جاری و روشهای بهبود آنها ایجاد شد. فعالیتهای بر درک شرکت کنندگان از تیم فراگیری، هدف ایجاد تیم فراگیری و همکاریهای جاری منعکس در نقشه همکاری متمرکز بود و شرکت کنندگان را تشویق به تبادل نظرات با سایرین و دریافت بازخورد در خصوص بهتر شدن آنها میکرد. این فعالیت همچنین فرایند ارزشیابی غیررسمی است که طی آن شرکت کنندگان از همکاران خود بازخورد می‌گرفتند. الگوی نظریه فعالیت ارائه شد و برای اجرای تحلیل عمیق برخی از اهداف ذکر شده توسط گروه قابل استفاده است.

ارائه مطلب بعدی توسط دکتر ایرارازاوال انجام شد و شامل حمایت والدین و همکاری با خانواده ها بود. دکتر ایرارازاوال توضیح داد که والدین اولین آموزش دهندگان فرزندان خود میباشند و حمایتی که ارائه میکنند بر رشد و یادگیری فرزند آنها اثرگذار بوده و با اهداف آموزشی بعدی مرتبط است. البته ارتباط مابین مدارس، والدین و خانواده ها به دلایل زیر چالش برانگیز است: (1) انتظارات بالا و درخواست برترین برای تحصیل فرزندان خود شاید تحقق پیدا نکرده چراکه آنها با نظام فعلی مدارس ناآشنا بوده و از فرهنگ حاکم بر مدرسه و زبان آن دور میباشند، (2) برخی از آنها شاید متعاقب تجربه عدم موفقیت خود در مدرسه انگیزه را از دست داده و یا حس حمایت از فرزندان خود را نداشته باشند، (3) والدین مهاجر شاید حس کنند که از مهارتهای زبانی لازم برای ارتباط با مدارس، کمک به فرزندان خود و پایش پیشرفت آنها محروم باشند و آنها شاید بین ارزشها و فرهنگ خود و جامعه میزبان که در مدرسه انعکاس پیدا میکند احساس عدم

تجانس نمایند و 4) تک والد بودن یا اشتغال در مشاغل دارای ساعتهای کاری طولانی که امکان ساعتهای قابل تغییر را نداشته نیز شاید مانع مشارکت والدین گردند. از طرف دیگر، معلمین شاید والدین را منفعل، فرصت طلب یا مداخله گر تلقی کنند و یا آنکه آنها زمان و تجربه کافی برای ارتباط و همکاری با والدین متعلق به طبقات مختلف اجتماعی نداشته باشند. معلمین شاید همچنین ترس آن را داشته که مشارکت دادن والدین وقت آنها را گرفته و مخل وظایف آموزشی آنها میباشد. در برخی موارد، ارتباط و مشارکت دادن والدین به میزان کافی به عنوان نقش کلیدی برای معلمین و مدارس در ترغیب موفقیت آموزشی به رسمیت شناخته نمیشود. دکتر ایرارازاوال در ادامه توضیح داد که برای توجه واقعی به فرصتها و نیازهای جاری، ارتباط مابین خانواده ها، مدارس و جامعه باید مشارکتی و چندگانه در نظر گرفته شود که طی آن بتوان حمایت و آموزش مستمر برای والدین ارائه کرد و ایجاد محیط سازمانی دوستانه یکی از رایجترین توصیه ها برای مشارکت دادن والدین و جامعه است. مشارکت دادن والدین و جامعه یکی از اصول مهم ارتقای کیفیت به منظور گسترش فرهنگ همکاری میباشد که این نوع همکاری والدین در جهت تأمین منافع فقط کودکان نبوده و در واقع دستاوردی برای کلیه طرفین است چراکه والدین از این طریق میتوانند تعامل خود با فرزندان خود را افزایش داده، پاسخگوتر و حساستر نسبت به نیازهای آنها شده و با اطمینان بیشتری مهارتهای خود را در ارتباط با پرورش فرزندان اعمال نمایند و در عین حال معلمین نیز درک بهتری از فرهنگ و تنوع خانواده پیدا کرده، حس آرامش بیشتری در مدرسه یافته و روحیه خود را ارتقا ببخشند. علاوه بر والدین و معلمین، مدارس نیز با مشارکت دادن والدین و جامعه وجهه بهتری را در جامعه کسب میکنند. در پایان صحبت، نقش خانواده های گسترده نیز توضیح داده شد. در آموزش فراگیر برنامه ریزی نشده یا در حال اجرا، فقدان خدمات آموزش استثنایی و نبود برنامه های آموزشی برای دانش آموزان دارای معلولیتهای آموزشی مستلزم مشارکت مستقیم سرپرستان در آموزش بوده و دانش آموزان متعلق به خانواده های طبقه پایین اجتماعی-اقتصادی شاید دانش کافی نسبت به منابع موجود اجتماعی را که باعث موفقیت دانش آموزان در مدارس میشوند نشناسند. در چنین شرایطی، خانواده گسترده اغلب مسئول پرورش کودکان است و از طریق همکاری مستمر با مدرسه، عضو خانواده گسترده درک گسترده تری نسبت به دشواریهای فرزند خود و پتانسیل آتی و مداخلات جایگزین پیدا میکند. خانواده های کودکان دارای نیازهای ویژه نیز میتوانند توصیه های مفیدی را برای مناسب سازی برنامه درسی و روشهای تدریس ارائه نمایند. با تأمین امکان نظردهی به والدین در این خصوص و در نظر گرفتن اولویتهای آنان برای تدریس، احتمال آنکه مهارتهای فراگرفته در مدرسه در محیط خانه نیز اجرا گردند افزایش میابد. در شرایطی که فعالیتهایی که مختص کودک دارای نیازهای ویژه طراحی شده اند بر مبنای اولویتها و دغدغه های خانواده بوده احتمال مناسب بودن آنها با بستر فرهنگی هر خانواده بیشتر است. از این رو همواره بهتر است که والدین همیار آموزشی در کلاسها را به عنوان منبع حمایتی موجود برای معلم در نظر گرفت و نه آنکه آنها را به یک دانش آموز منصوب نمود. متعاقب این ارائه مطلب، تمرین "به من گوش کن" انجام شد که در طی آن شرکت کنندگان در تمرینی در خصوص اهمیت شنونده خوب بودن مشارکت کردند. این روند پیش شرط مرادده بوده و مرادده نیز خود پیش شرط ارتباط است.

بازخورد ارزشیابی

شرکت کنندگان در ارائه بازخورد در خصوص کارگاه از طریق گفتگو با تسهیلگران نقش مفیدی را ایفا نمودند. اکثریت شرکت کنندگان از کارگاه بسیار راضی بوده و احساس میکردند که انتظارات آنها برآورده شده است. شرکت کنندگان عموماً بر این نظر بودند که اکثر جلسات یا مفید و یا خیلی مفید بوده اند و بسیاری از آنها نقطه نظرات خاصی را اظهار نمودند که خلاصه آنها در ذیل بحث شده است.

بسیاری از کارگاه راضی بوده و نقطه نظرات مثبت ارائه کردند. تعداد زیادی از شرکت کنندگان گفتند که کارگاه شامل فعالیتهای گروهی متعدد بوده که این بخش جدید در کارگاههای آموزش فراگیر نقش مهمی را در کسب دانش و افزایش توجه و مشارکت در خلال کارگاه سه روزه داشته است. از نظر شرکت کنندگان، آمیزه مناسبی از ارائه مطالب جالب و فعالیتهای گروهی در کارگاه انجام شد. بسیاری از افراد فعالیت گروهی را خیلی مفید دانسته چراکه به شرکت کنندگان فرصت تبادل تجارب و یادگیری از یکدیگر را میداد. تعدادی از شرکت کنندگان اظهار داشتند که میزان مشارکت تعاملی واقعی در کارگاه بالا بوده که برای ایجاد بینش مشترک نسبت به آموزش فراگیر در کشور مفید واقع شده است.

بسیاری از مطالب ارائه شده باعث تشریح دقیق عبارات آموزش فراگیر، گسترش درک شرکت کنندگان نسبت به مفاهیم مرتبط و آشنایی با مفاهیم جدید مانند سه رکن آموزش فراگیر گشتند.

شرکت کنندگان همچنین احساس کردند که این کارگاه آگاهی آنها را نسبت به آنچه میتوان برای ارتقای وضعیت انجام داد ارتقا بخشیده و حاوی برخی تکنیکهای عملی خوب بوده است. تعدادی از شرکت کنندگان مخصوصاً از جلساتی که فعالیتهای آموزش فراگیر را با مدارس عادی مرتبط میسازد با توجه به اهمیت این دیدگاه استقبال کردند.

علاوه بر این، شرکت کنندگان پیشنهادهای را برای بهبود کارگاه ارائه نمودند. تعدادی از شرکت کنندگان اظهار داشتند که بازدید از مدارس را میتوان در برنامه کارگاه گنجانده. شرکت کنندگان همچنین درخواست کمک را برای آموزش سایر معلمان و مناسب سازی مطالب درسی مرجع در استانها به عنوان توصیه برای پیگیری مطرح کردند. برخی از شرکت کنندگان پیشنهاد داشته که فرصتهای اضافی برای تبادل عملکردها و ارتباط بیشتر با سایر شرکت کنندگان در برنامه کارگاه در نظر گرفته شود. در این راستا، برخی شرکت کنندگان پیشنهاد کردند که گروه بندیها در خلال کارگاه بیشتر تغییر نماید.

بسیاری بر ارزشمندی مطالب ترجمه شده، کیفیت و مناسب بودن محل کارگاه و ترجمه همزمان عالی مطالب توسط دو مترجم همزمان حرفه ای تأکید داشتند.

جدول 1 حاوی موضوعات مختلف مورد بحث در جلسات کارگاه در طی سه روز میباشد.

جدول 1. جلسات موضوعات اختلال کم توجهی - بیش فعالی و اختلالات طیف اوتیسم گنجانده شده در کارگاه

جلسه	موضوعات مربوط به اختلال کم توجهی - بیش فعالی
------	--

۵،۶،۷	1. مناسب سازی محیطهای آموزشی به منظور پاسخ به نیازهای خاص دانش آموزان مبتلا به این اختلال
7	2. مناسب سازی روش تدریس
۵،۶،۷	3. تدوین برنامه درسی
7	4. حمایت رفتاری از دانش آموزان مبتلا به این اختلال
5	5. مدیریت فیزیکی کلاسها
۶،۷	6. مناسب سازی مطالب آموزشی
۲،۳،۵،۷،۸،۱۱	7. بهبود رفتار معلمین
۵،۶،۷	8. بازبینی برنامه درسی
7	9. راهبردهای یادگیری برای دانش آموزان (روشهای مطالعه، انضباط، مهارتهای اجتماعی)
۷،۸	10. ارتقای روشهای فراگیری (مهارتها برای معلمین، منابع برای ارتقای آگاهی میان والدین و همتایان دانش آموزان)
7	11. معرفی رویکردهای آموزشی نوآور اجرا شده توسط کشورهای پیشگام در آموزش کودکان مبتلا به این اختلال
جلسه	موضوعات مربوط به اختلالات طیف اوتیسم
5	1. گذار از محیطهای مختلف
۲،۳،۵	2. چالشهای آموزشی مدارس عادی در فراگیری
۵،۷	3. مناسب سازی محیطهای آموزشی
7	4. معرفی روشهای تدریس متفاوت از جمله تی آی سی اچ، روشهای کوماتاسیون و تحلیل رفتار کاربردی (ای بی ای) ^۹
۲،۵،۷،۸	5. روشهای اثربخش فراگیری
۲،۵،۷،۸	6. بهبود روش فراگیری (مهارتهای ضروری برای معلمین، منابع برای افزایش آگاهی والدین و همتایان دانش آموزان مبتلا)
۵،۶،۷	7. مناسب سازی رفتاری (ارتقا، آموزش استثنایی، اشکال شکل گیری، مداخلات بهنگام، ارزشیابی، عملکردهای رفتاری)
۵،۷	8. مناسب سازی روش تدریس و برنامه درسی
۲،۳،۵،۷،۸،۱۱	9. بهبود رفتار معلمین
7	10. معرفی رویکردهای آموزشی نوآور اجرا شده توسط کشورهای پیشگام بر آموزش دانش آموزان مبتلا به این اختلال

^۹ commutation methods, Applied Behavior Analysis (ABA), TICH

نتیجه گیری و توصیه ها

آموزش فراگیر بخش مهمی از آموزش استثنایی به منظور بهبود تعامل کودکان و خدمات در مدارس است. طبق قانون اساسی ایران، دولت موظف به تأمین امکانات آموزشی رایگان برای تمامی آحاد ملت تا پایان دوران متوسطه است.

با توجه به وضعیت جمعیتی کودکان دارای نیازهای ویژه، تخمین زده میشود که حدود 90 هزار کودک در سطح کشور در برنامه آموزش فراگیر حضور داشته که تقریباً 70 هزار مورد از آنها مبتلا به مشکلات یادگیری و معلولیت‌های ذهنی معتدل یا معلولیت‌های ذهنی مرزی میباشند که میتوانند مورد حمایت مدارس عادی قرار گیرند. باقیمانده این افراد که حدود 20 هزار کودک میباشند دارای معلولیت‌های جسمانی، اختلالات حسی، اوتیسم و نیازهای اجتماعی-عاطفی بوده که توسط مدارس عادی نمیتوانند مورد حمایت واقع گردند. این اعداد نشانگر مابین سه الی چهار درصد کودکان دارای نیازهای ویژه و مابین 0/87 و یک درصد کودکان مبتلا به نیازهای ویژه شدید میباشند. آمار پوششی نیز حاکی از آن است که چنانچه آمار شیوع موارد معتدل تا شدید براساس گزارشات سازمان‌های بین‌المللی مانند یونیسف 15 درصد باشد، فقط 5/8 درصد از کودکان دارای نیازهای ویژه در سال تحصیلی 16-2015 (95-1394) در نظام آموزشی رسمی کشور از خدمات آموزش استثنایی برخوردار بوده‌اند. در عین حال، براساس آمار و ارقام وزارت آموزش و پرورش، بیش از 97 درصد کودکان واجب‌التعلیم در مدارس در طی سال تحصیلی فوق ثبت نام کرده بودند که نشانگر 320 درصد افزایش پوشش نسبت به دهه 1990 (1370) است. لازم به ذکر است که بسیاری از این کودکان در خانواده‌های فقیر و در مناطق محروم و در جاهایی که امکان تأسیس مدرسه خاص نبوده بسر میبرند اما با تأمین آموزش و کارکنان، حدود 70 درصد از کودکان دارای نیازهای ویژه را میتوان در مدارس عمومی آموزش داد.

بزرگترین مشکلات در خصوص پوشش آموزشی و تأمین خدمات آموزش استثنایی مرتبط با بزرگترین دسته مشکلات یا همانا اختلالات عاطفی-رفتاری میباشند. این گروه که بزرگترین گروه کمبودها را در برمیگیرد (9 درصد کودکان واجب‌التعلیم) از پایینترین میزان پوشش خدمات آموزش استثنایی برخوردارند (کمتر از 0/1 درصد). دومین بزرگترین گروه کاستیها مربوط به معلولیت‌های یادگیری است (حدود 4 الی 5 درصد جمعیت کودکان). علاوه بر این، کودکان مبتلا به اختلال اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی نیز دچار همین مشکل هستند.

موضوعات مهم شناسایی شده در این حوزه نیازهای ویژه در کشور شامل موارد زیر میباشند: ساماندهی و توسعه خدمات آموزشی توانبخشی در مدارس استثنایی و عادی کشور، شناسایی معتبر و نظامها و ابزار اعتباربخشی، ضرورت ارتقای تخصص در بکارگیری مداخلات و حمایت مثبت رفتاری در مدارس و در کلاس، اصلاح محتوا برای حداکثرسازی دستاورد دانش آموزان، روشهای اثربخش حمایتی برای خانواده‌های این دانش آموزان و پایش به منظور تضمین کیفیت خدمات.

چالشهای متعددی را باید در حوزه آموزش فراگیر مورد توجه قرار داد. در درجه اول، نیاز مهمی به تغییر نگرشها و پذیرش فرهنگی کودکان دارای نیازهای ویژه نه تنها میان معلمان بلکه میان مسئولین مدارس، خانواده‌ها، کلاسها و جوامع مطرح است. این وظیفه دشوار مستلزم درک بهتر تعریف آموزش فراگیر و لذا ظرفیت سازی و آموزش مابین معلمان است. به منظور پر کردن شکاف مابین آموزش استثنایی و فراگیر، الگویی برای تغییر دانش آموزان میان این دو نوع آموزش باید ایجاد گردد و برنامه درسی انعطاف پذیری در سراسر کشور استفاده شده و تغییر محتوا از رویکردهای

جداسازی به فراگیری می‌تواند اثرات مثبتی داشته باشد. علاوه بر این، معلمین عادی و مخصوصاً معلمین ابتدایی باید از نظام آموزشی جداسازی به فراگیری تغییر یابند.

در راستای ارتقای دانش و ظرفیت معلمین پیرامون آموزش فراگیر بسته آموزشی باید برای معلمین تهیه شود که حاوی نه تنها کتابها و فیلمها بلکه فعالیتها و اطلاعات به روز شده در این خصوص باشند که این بسته میتواند منبع خوب و قابل استفاده ای برای معلمین باشد. بدین منوال، بسته های کوچک برای مطالب آموزشی تهیه شده توسط وزارت آموزش و پرورش را میتوان با استفاده از مطالب ارائه شده در کارگاه ارتقا بخشید. همچنین توصیه میشود که پایگاه داده های مربوط به آموزش فراگیر ایجاد شده و مدارس به عنوان سطحی از تحلیل آماری و سیاستگذاری در کنار نقش آنها به عنوان مکان عملکرد استفاده گردند. الگوی تغییر دانش آموزان مابین آموزش جداسازی و فراگیری را میتوان برای کسب اطلاعات در خصوص تغییرات انجام شده در این فرایند ایجاد نمود.

برخی از راه حل‌های مورد بحث قرار گرفته شامل موارد زیرند:

1. ارتباط مابین تسهیلگران آموزش استثنایی و معلمین مدارس عادی ایجاد باید گردد زیرا هر دو از این ارتباط بهره میبرند. چنین ارتباط سازنده ای میان این دو گروه معلمین باعث گشته که معلمین عادی حمایت آموزش فراگیر را بپذیرند.
2. راهکارهای جدید آموزش فراگیر باید تدوین گردند. برخی از تغییرات در نظر گرفته شده شامل تغییر زمان ارزشیابی معلولیت حسی از شش سال به پنج سال میباشد.
3. همکاری تنگاتنگ مابین بخشهای مختلف وزارت آموزش و پرورش مخصوصاً مابین مدارس عادی و بخشهای آموزش استثنایی باید ایجاد گردند.
4. معلمین باید در مقاطع زمانی مناسب با استفاده از نمونه های موفق از سایر کشورها مورد آموزش قرار بگیرند.
5. معلمین و مدیران مدارس باید تضمین نموده که سیاستها در سطح مدرسه بسیار فراگیرترند.
6. هماهنگی و پیگیری تغییرات پیشنهاد شده نیز ضرورت دارد.

در پایان، کلیه افرادی که به نحوی از انحا با کودکان دارای نیازهای ویژه ارتباط دارند باید احساس مسئولیت داشته و با یکدیگر نه فقط برای کودکان شناسایی شده و حذف نشده بلکه کلاً برای آنها ای که در مدارس و برنامه های آموزش استثنایی حضور نداشته و در سیستم آموزشی شناسایی نشده اند همکاری نمایند. گام مهم دیگر آموزش معلمین به عنوان تسهیلگران و توسعه همکاری مابین واحدهای آموزش استثنایی و مدارس است.

اقدامات اثربخش در جهت آموزش فراگیر باید در سطح ملی اتخاذ گردند و باید سیاستهایی را تدوین نمود که مشوق احداث مدارس فراگیر بیشتر باشند و همچنین گزارشات و تحلیل‌های مروج آموزش فراگیر باید ارائه گردند. البته باید توجه داشت که تغییر فقط در سطح کلاس اتفاق رخ نمیدهد و در واقع کل مدرسه و جامعه نیز باید درگیر باشند. به عبارت دیگر، والدین و جوامع باید بخشی از تغییر و حمایت برای راه حل‌های فراگیر فرزندان خود باشند.

مقررات جدیدی برای کمک به گذار از آموزش جداسازی به آموزش فراگیر باید اجرا گردند. تعداد دانش آموزان دارای نیازهای ویژه در هر کلاس باید به سه نفر کاهش یابد و در کلاسهای چندپایه نباید کودکان دارای نیازهای ویژه در دو سطح داشت و حتما باید هر یک به سطح خاص خود انتقال یابند.

همکاری یونسکو، یونیسف و کارشناسان بین المللی میتواند طراحی و اجرای اقدامات مختص بهبود وضعیت در این زمینه ها را ارتقا بخشد. دفتر یونیسف در ایران آماده حمایت از ظرفیت سازی و آموزش معلمان در طی سالهای آتی بوده که این امر ظرفیت ملی آموزش فراگیر را گسترش میدهد.

مقدمه: مرور – بازبینی – اصلاح
پروفسور کریس فورلین و دکتر ماتیاس ایرارزاول
Professor Chris Forlin & Dr Matías
Irarrázaval

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، ۵ الی ۷ شهریور ۱۳۹۷

- ✓ دانش آموز محور
- ✓ اهمیت تک تک دانش آموزان

اهداف کارگاه

- مفهوم سازی آموزش فراگیر
- تشخیص نیازهای ویژه کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی – بیش فعالی (ADHD) و اختلالات طیف اوتیسم (ASD)
- ایجاد محیطهای آموزش فراگیر: رویکرد کل نگر به مدرسه
- تطبیق برنامه درسی و اجرای مداخلات فراگیر در کلاس
- رویه های مبتنی بر شواهد برای حمایت از دانش آموزان مبتلا به اختلالات فوق الذکر
- آموزش و حمایت از والدین
- اقدامات آتی: رویکردهای انعطاف پذیر

سه رکن اصلی آموزش فراگیر (فورلین ۲۰۱۸ – Forlin)

موانع موجود در کشورها، ایالات و استانها، فرهنگها و بسترهای مختلف بسیار متفاوتند و باید هر کدام از آنها را در بستر خاص خود در نظر گرفت. باید این موانع را با هدف ارتقای مشارکت جسمانی، اجتماعی، عاطفی، تحصیلی و اخلاقی و تغییر نگرش شناسایی و حذف نمود.

معلمین فراگیر مناسب

معلمین فراگیر: سر

سر - میدانند که کلیه افراد را چگونه دربرگیرند دانش

- دانش نظری
- درک معلولیت
- طرح برنامه درسی
- روش تدریس فراگیر
- توجه به تنوع

دستان: معلم فراگیر

دستان – همه افراد را
دربرمیگیرند
مهارت‌ها و راهبردها

- مجموعه ای از مهارت‌ها را تدوین نمایید.
- سبک‌های مختلف یادگیری را استفاده کنید.
- محیط‌ها را تغییر دهید: فیزیکی، آموزشی، اجتماعی، عاطفی، رفتاری.
- راهبردهای عملی مبتنی به شواهد را شناسایی کنید.

معلمین فراگیر: دل

دل – به دربرگرفتن همه
افراد باور دارد
نگرش‌ها

- نگرش‌های مثبت.
- با انگیزه.
- تکریم، پذیرش و حمایت از تمامی کودکان.
- انعطاف پذیر.
- مایل به همکاری.
- همواره در پی “چگونه” به جای “چرا”.

آشنایی با آموزش فراگیر

پروفسور کریس فورلین
Professor Chris Forlin

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، ۵ الی ۷ شهریور ۱۳۹۷

1252018

اهداف یادگیری

- مفهوم سازی بین المللی آموزش فراگیر
- ایجاد فرهنگ فراگیری:
 - مزایای فراگیری چیست؟
 - مخاطرات فراگیری چیست؟
- شناسایی و رفع موانع بالقوه
- انتظارات و نگرشها

مفهوم سازی آموزش فراگیر

- اقتباس شده از اصول حقوق بشر.
- عدالت و برابری در دسترسی به آموزش.
- در بدو امر، کودکان دارای معلولیت.
- رعایت حقوق تمامی یادگیرندگان و مشارکت معنادار آنها.
- حق برخورداری از آموزش پایه برای همه.
- تنوع در شرایط مختلف برای دسترسی و مشارکت.
- فرایند: فرهنگ، سیاست گذاری، عملکرد.
- بیاتیه ها، کنوانسیونها و اعلامیه های بین المللی.

آموزش فراگیر

- تعریف آموزش فراگیر در کشورهای مختلف با تاریخها و سطوح متفاوت توسعه در آموزش متفاوت است (میچل، ۲۰۰۵ - Mitchell).
- آموزش فراگیر مبتنی بر شواهد تجربی مستحکم نمیباشد (دایسون، ۲۰۱۴ - Dyson).
- آموزش فراگیر پدیده پیچیده ای است (فورلین، ۲۰۱۲ - Forlin).
- “تعریف دقیق قابل استفاده آموزش فراگیر تا به امروز حاصل قطعی نشده است” (فلوریان، ۲۰۱۴، ص. ۲۸۶ - Florian).
- فرصتهای برابر تحقق کامل پتانسیلها.

تعاریف چندگانه

تعریف آموزش فراگیر

تعریف آموزش فراگیر از آنجا که دربرگیرنده معانی بسیار متفاوتی است دشوار میباشد.

سه دسته مفهوم سازی آموزش فراگیر عبارتند از:

۱. مبتنی بر ویژگیهای اصلی،
۲. مبتنی بر آنچه آموزش فراگیر قلمداد نمیگردد و
۳. حذف کلیه عوامل منجر به جداسازی و به حاشیه راندن.

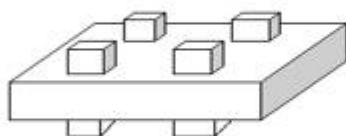
منبع:

Inclusive Education for Students with Disability: A review of the best evidence in relation to theory and practice.
Forlin, Chambers, Loreman, Deppeler, & Sharma, 2013.

آموزش استثنایی و عادی

آموزش استثنایی

Special Education

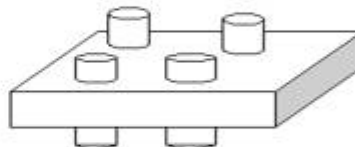

Special child
Square pegs for square holes
Special teachers
Special schools

کودک استثنایی
مه‌ره های مربع برای سوراخ‌های مربع
معلمین استثنایی
مدارس استثنایی

آموزش "عادی"

'Normal' Education

Normal child
Round pegs for round holes
Normal teachers
Normal schools

کودک عادی
مه‌ره های گرد در سوراخ‌های گرد
معلمین عادی
مدارس عادی

فراگیری به معنای یادگیرنده نیست

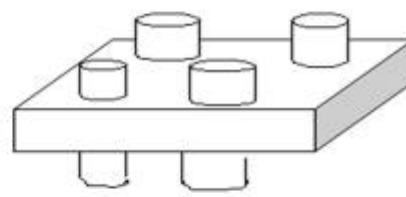
آموزش تلفیقی

Integrated Education

Change the child to fit the system
Make the square peg round

کودک را تغییر داده تا با نظام هماهنگ گردد.
مه‌ره های مربع را گرد کنید.

System stays the same
Child must adapt or fail

نظامها ثابت میمانند.
کودکان باید منطبق گشته و یا موفق نمیشوند.

آموزش فراگیر

آموزش فراگیر
Inclusive Education

Flexible system:

- Children are different
- All children can learn
- Different abilities, ethnic groups, size, age, background, gender
- Change the system to fit the child

نظام انعطاف پذیر:

- کودکان متفاوتند.
- تمام کودکان میتوانند یاد بگیرند.
- تواناییها، گروههای قومی، اندازه، سن، پیشینه و جنسیت متفاوت.
- نظام را تغییر داده تا با کودک متناسب گردد.

<p>حذف</p> <p>EXCLUSION</p> <p>INTEGRATION</p> <p>تلفیق</p>	<p>جداسازی</p> <p>SEPARATION</p> <p>INCLUSION</p> <p>فراگیری</p>
---	--

مقایسه آموزش فراگیر در کشورهای مختلف

انتظارات مرسوم متعدد – بیشتر کشورها اعلامیه های جهانی را تصویب کرده اند. مقایسه آموزش فراگیر باید با توجه به بسترها و شرایط کشورها باشد. الگوی ایرانی منحصر بفرد خواهد بود. باید به نیازهای دانش آموزان، والدین، معلمان، وزارتخانه ها و جامعه پاسخ داد. باید تطبیق پذیر و انعطاف پذیر باشد. باید عملی باشد.

راهنمای تضمین فراگیری و عدالت در آموزش، یونسکو، ۲۰۱۷

با هدف حمایت از کشورها در لحاظ نمودن فراگیری و عدالت در سیاست گذاری.

با هدف بکارگیری توسط سیاست گذاران دولتی آموزش با همکاری دست اندرکاران و ذینفعان اصلی از جمله معلمان و سایر متخصصین آموزش، دانش آموزان، خانواده ها و نمایندگان جامعه.

این راهنما حاوی چارچوبی برای موارد زیر است:

بررسی وضعیت عدالت و فراگیری در سیاستهای موجود،

انتخاب اقدامات ضروری برای بهبود سیاستها و اجرای آنها به منظور ایجاد نظامهای عادلانه و فراگیر آموزش و

پایش پیشرفت اقدامات اتخاذ شده.

فرهنگ سازی آموزش فراگیر: مزایای آن کدامند؟

درب‌گیری کامل

پذیرش و ارزشمند نگاشتن تمامی کودکان.
اجرای آموزش مشابه با برنامه درسی اصلاح شده.
کمک به برنامه های کلاسها و مدرسه عادی.
حمایت از کودکان در دوست شدن با هم‌تایان خود و نیل به
موفقیت اجتماعی.

فرهنگ پذیرا

نگرشهای اجتماعی.
بهبود درک و دانش.
ارائه فرصتهای فراگیری در کلیه جوانب جامعه.
پررنگ تر کردن حضور افراد دارای معلولیت در جامعه.

پاسخ به همه نیازها

دامنه وسیع نیازهای یادگیرندگان.
ضرورت توجه به تنوع دانش آموزان توسط مدارس.
رویکرد کل نگر به مدرسه.
مشارکت دادن کلیه دست اندرکاران و ذینفعان.
شناسایی نیازهای دانش آموزان درون مدرسه.
برنامه ریزی برای تأمین حمایت مناسب.

فرهنگ مروج همکاری

معلمین، والدین، دستیاران آموزشی و دانش آموزان با همدیگر همکاری میکنند.
ارزشمند نگاشتن کلیه افراد.
دربرگیری کلیه افراد.
کار کردن تمامی افراد در سطوح خود.
همکاری مابین مدارس عادی و استثنایی.
بکارگیری مناسب دستیاران آموزشی

<https://www.youtube.com/watch?v=C6EFUInRHDs>

فرهنگ سازی فراگیری: مخاطرات کدامند؟

by Unknown Author is licensed under

مخاطرات بالقوه جداسازی

- نگرشهای اجتماعی و باورها و سنن دیرینه.
- فقدان دانش در خصوص فراگیری در کلیه سطوح.
- عدم تمایل به تغییر.
- عدم درک درست همتایان از معلولیت.
- انتظارات موفقیت.
- دغدغه ها و ترسهای والدین.
- تطبیق ندادن برنامه درسی.
- روش تدریس نامناسب.

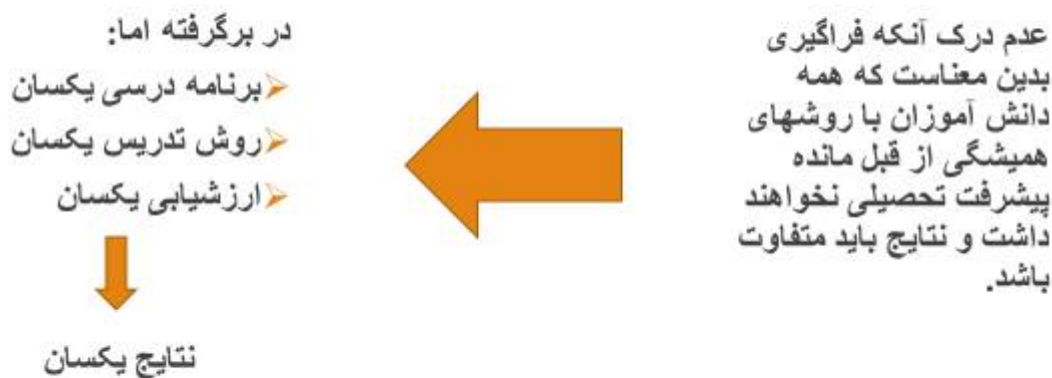
متغیرهای تأثیرگذار بر مشارکت معلم در فراگیری

- نگرشهای کارکنان مدرسه، معلم و والدین.
- تصور معلم از کارآمدی خود.
- انواع معلولیت: کودکان مبتلا به مسائل رفتاری یا عاطفی.
- کنترل داشتن روی ترکیب دانش آموزان کلاس.
- فقدان آموزش برای معلمان.
- تعادل برقرار کردن بین تعهد و زمان مورد نیاز برای فرد و برای کلاس.
- تماس قبلی با معلولیت و نیاز ویژه.
- حمایت موجود.

چالشهای اصلی در آسیا

- حرکت بیش از حد سریع و “نوآوریهای” بیش از حد که بر تدریس اثرگذارند.
- امکانات نامناسب مانند عدم دسترسی فیزیکی برای صندلی چرخدار و افراد مبتلا به اختلال بینایی.
- فرهنگ و برنامه درسی انعطاف ناپذیر آزمون محور که طی آن همه دانش آموزان باید در آزمون مشابه نمره قبولی به دست آورند.
- توبیخ معلمان در صورت عدم دستاورد برابر دانش آموزان.
- گروه بندی متوازن دانش آموزان در مدارس و کلاسهای بزرگ.
- آموزش موعظه ای.

مسئله اصلی

سه رکن آموزش فراگیر (فورلین، ۲۰۱۸ - Forlin)

موانع بالقوه در ایران کدامند و چطور میتوان بر آنها فائق گشت؟ یکی از این موانع اصلی را انتخاب نموده و طبق مدل سه رکن فوق آن را بسط دهید.

چگونه می فهمیم که در چه زمان
موفق شده ایم؟

تغییرات در سیستم آموزشی برای ایجاد آموزش فراگیر کارآمد

راه‌های انعطاف‌پذیر: همه کودکان اهمیت دارند

- فراگیری: هر کودک عضوی ارزشمند در جامعه است.
- هیچ کودکی به حاشیه رانده نمی‌شود و مورد انزوا، تحقیر، اذیت، طرد یا جداسازی قرار نمی‌گیرد.
- معیار موفقیت: حضور، مشارکت، انتخاب، احترام، دانش و مهارت‌ها.
- آموزش معلم رایج، متمرکز و مستمر است.
- تمامی دست‌اندرکاران و ذینفعان در سه رکن مرور، بازبینی و اصلاح مشارکت دارند.

پایش پیشرفت

- اذعان آنکه فراگیری فرایندی مستمر است.
- تعریف شاخصهای قابل سنجش و معنادار.
- جمع آوری داده ها برای پایش پیشرفت در گذر زمان.
- مرور، بازبینی و اصلاح مبتنی بر شواهد.

شاخص آموزش فراگیر چیست؟

- گزاره ای حاوی اطلاعات مهم قابل استفاده برای بهبود تصمیم گیری، برنامه ریزی و اجرا.
- شاخصها فقط وضعیت را نشان میدهند و چیزی را توضیح نمیدهند.
- شاخصها دارای اطلاعات مهم در خصوص وجود یا عدم وجود پدیده ای خاص و همچنین دامنه آن پدیده میباشند.

تدوین شاخصها در کشورهای جنوب اقیانوسیه

هدف:

تدوین مجموعه ای از شاخصهای مختص هر وضعیت برای آموزش فراگیر معلولیت در اقیانوسیه و راهکارهای اجرا که در این کشورها ارزشمندند.

ابزار طراحی شده باید حاوی جهت گیری توسعه محور به منظور رفع موانع دسترسی به آموزش در میان کودکان دارای معلولیت بوده و اولویتهای تغییر را تعیین نماید.

چطور بدانیم که چقدر فراگیر هستیم؟

کشورها و نظامهای آموزش چگونه دستاورد خود را پایش میکنند؟
چطور بدانیم که عملکرد ما صرفاً قابل قبول و یا منحصر بفرده است؟

منبع:

Forlin, C., & Loreman, T. (Eds.) (2014). *Measuring inclusive education*. U.K.: Emerald Group Publishing Ltd
Series: *International Perspectives on Inclusive Education*
<http://www.emeraldinsight.com/doi/book/10.1108/S1479-363620143>

پایش نظام مند

منبع:

UNESCO, 2011

Systematic Monitoring of Education for All: Training Modules for Asia-Pacific

[http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-](http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=215495&set=0056E49D24_0_112&gp=&lin=1&ll=f)

[bin/ulis.pl?catno=215495&set=0056E49D24_0_112&gp=&lin=1&ll=f](http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=215495&set=0056E49D24_0_112&gp=&lin=1&ll=f)

پایش اثربخشی نظامهای آموزش فراگیر در اروپا

پروژه ترسیم وضعیت اجرای سیاستها و قوانین برای آموزش فراگیر.

Mapping the Implementation of Policy and legislation for Inclusive Education (MIPIE) project (EADSNE)

باید به این موارد توجه داشت: روندهای سنتجش اولیه، مشارکت مستمر یادگیرندگان و خانواده های آنها در تجارب آموزشی و کارآمدی محیطهای یادگیری در برطرف سازی موانع و حمایت از تجارب یادگیری معنادار برای همه یادگیرندگان.

در سطح ملی داده ها باید:

برنامه ریزی و پایش منابع و کارکنان را تسهیل نمایند،

کارآمدی تربیت معلم را تعیین کنند و

هزینه اثربخشی نظام آموزشی را ارزشیابی نمایند.

در سطح مدرسه، جمع آوری داده ها باید:

حاوی اطلاعات به منظور حمایت از معلمان و کارکنان مدرسه در خصوص برنامه ریزی و ارائه حمایت و تدارکات مناسب باشد و

منبع: مشخص در خصوص چگونگی مشارکت کامل والدین و یادگیرندگان در فرآیند آموزشی باشد.

MIPIE Report (2011)

<http://www.european-agency.org/projects/mipie>

<https://www.european-agency.org/projects/mipie>

پایش اثربخشی نظامهای آموزش فراگیر در اروپا

پروژه شریک وضعیت اجرای سیاستها و قوانین برای آموزش فراگیر

Mapping the Implementation of Policy and legislation for Inclusive Education (MIPIE) project (EADSNE)

باید به این موارد توجه داشت: روندهای سنجش اولیه، مشارکت مستمر یادگیرندگان و خانواده های آنها در تجارب آموزشی و کارآمدی محیطهای یادگیری در برطرف سازی موانع و حمایت از تجارب یادگیری معنادار برای همه یادگیرندگان.

در سطح ملی داده ها باید:

برنامه ریزی و پایش منابع و کارکنان را تسهیل نمایند.

کارآمدی تربیت معلم را تعیین کنند و

هزینه اثربخشی نظام آموزشی را ارزشیابی نمایند.

در سطح مدرسه، جمع آوری داده ها باید:

حاوی اطلاعات به منظور حمایت از معلمان و کارکنان مدرسه در خصوص برنامه ریزی و ارائه حمایت و تدارکات مناسب باشد و

مشخص مطالب مشخص در خصوص چگونگی مشارکت کامل والدین و یادگیرندگان در فرآیند آموزشی باشد.

[MIPIE Report \(2011\)](#)

<https://ec.europa.eu/eurydice/en/infodiv/MIPIE-Report-2011>

<https://www.european-agency.org/projects/mipie>

ایران چقدر آماده آموزش فراگیر است؟

در مورد پرسشهای مندرج در کاربرگ در گروههای مختلف بحث کنید.

روی یک برگه بزرگ، موارد اصلی مرتبط با هر پرسش را به صورت خلاصه درج نمایید.

برگه را به نمایش گذاشته و با دیگران در میان بگذارید.

فعالیت دو: انتظارات

کارت "اثرگذاری احساسات" (Feelings Work) را که به شما داده شده است در گروه‌های خود بررسی نمایید.
هر فرد حکایت کوتاهی را با دیگر اعضای گروه در میان می‌گذارد.
هر گروه یکی از این حکایتها را به عنوان نمونه خوب انتخاب میکند.
این نمونه با کل شرکت کنندگان در میان گذاشته میشود.
زمان اختصاص یافته: ۲۰ دقیقه.

مروری بر روز اول

- مفهوم سازی آموزش فراگیر
- انتظارات
- نگرشها
- مزایا
- مخاطرات
- موانع
- سنجش موفقیت

اشتباه همیشه رخ می‌دهد. اینکه ما چگونه انتخاب می‌کنیم که با اشتباهات برخورد کنیم مشخص کننده توانایی ما برای رشد و پیشرفت به عنوان معلمان فراگیر است.

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

چگونگی شناسایی کودکان دارای نیازهای خاص

ماتیاس ایرارزآوال

MATÍAS IRARRÁZVAL

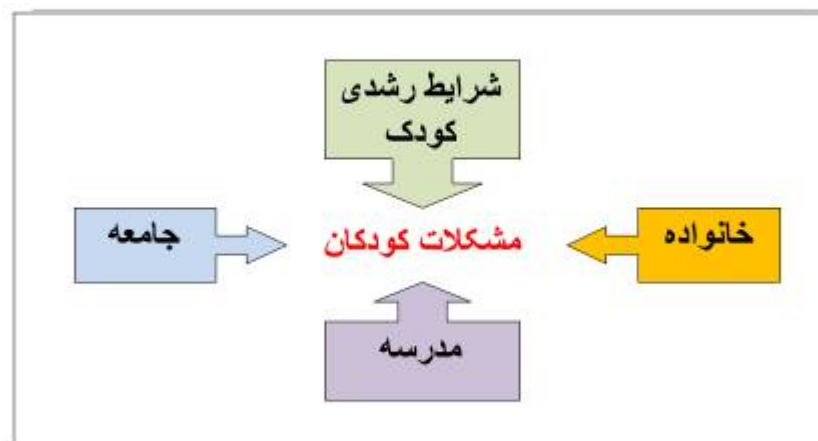
نگاه اجمالی

- عوامل مشکلات کودکان
 - رهنمودهایی برای پایش یادگیری کودکان
 - مشکلات رایج رشدی و یادگیری
-

چگونگی شناسایی کودکان دارای نیازهای خاص

عوامل مشکلات کودکان

نمونه: عوامل بی توجهی

آنها دچار مشکل در کنترل توجه هستند.

درگیریهای اخیر خانوادگی آنها را ناراحت کرده و بر تمرکز آنها در کلاس تأثیر گذاشته است. محیط پرسر و صدای مدرسه به راحتی باعث حواس پرتی آنان میگردد.

برنامه درسی شاید برای آنها در حدی دشوار باشد که آنها علاقه خود به کلاس را از دست میدهند.

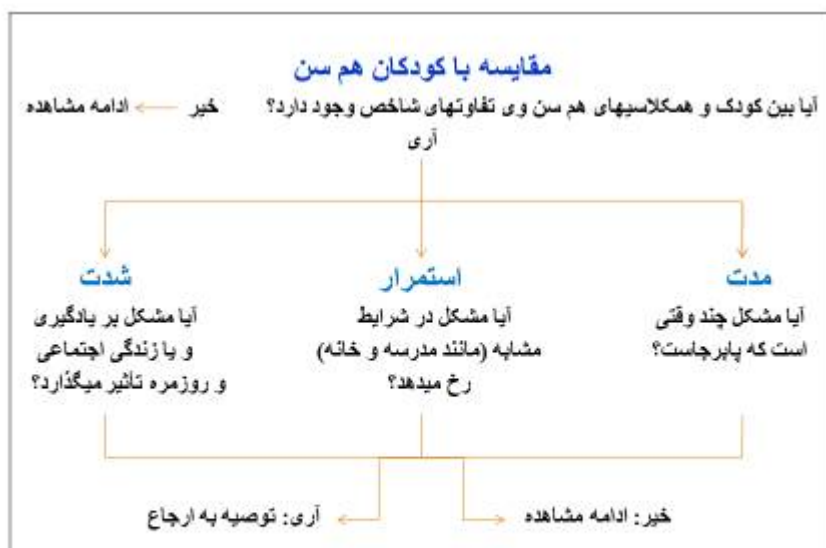
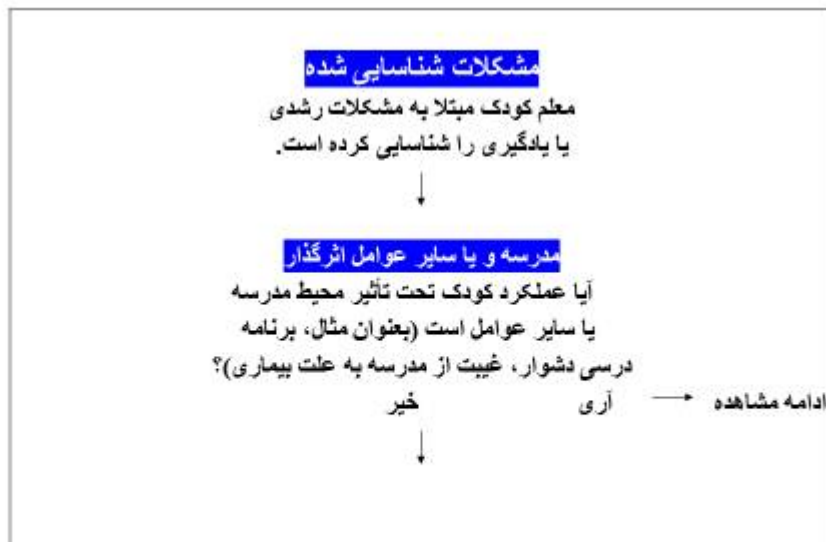
رهنمودهایی برای پایش یادگیری کودکان

پیشرفت رشد در میان کودکان مختلف است.

شاید مابین کودکان داخل یک کلاس شکاف سنی زیادی وجود داشته باشد.

ممکن است عملکرد کودکان در شرایط مختلف متفاوت باشد.

چنانچه کودکان به علت بیماری یا هر دلیل دیگر مدتی را در مدرسه حضور نداشته اند، شاید در جبران عقب افتادن خود از کلاس و یادگیری در کوتاه مدت دچار مشکل گردند.

مشکلات رایج رشدی و یادگیری

➤ تواناییهای عمومی یادگیری

➤ یادگیری واژگان

تواناییهای عمومی یادگیری

➤ دارای مشکل در فهم و درک محتوای درس (به عنوان مثال، زبان، مطالعات عمومی و حساب) و یا فاقد توان تعمیم دانش کسب شده برای استفاده در سایر شرایط علیرغم آموزش مکرر.

➤ نیاز به زمان بیشتر برای یادگیری و تمرین مهارتهای جدید (مانند هنر و صنایع دستی و شرکت در بازی).

➤ نیاز دائم به راهنمایی فردی از سوی معلم در طی کلاس و یا در فرایند تکمیل کار کلاسی.

یادگیری واژگان

۵	۴	۳	۲	۱
نگارش آینه ای (معکوس سازی بخشهای از یک کارکتر و یا حذف و اضافه بخشی از آن)	کپی کردن کلمات با سختی و کندی توأم با اشتباهات فراوان	کندی در خواندن و برخی اوقات تدین کلمات یا خطوط	بکارگیری اشتباه لغات دارای صدا، معنی یا شکل نوشتاری مشابه در غالب اوقات	به راحتی فراموش کردن خواندن و نوشتن کلمات علیرغم تمرین مکرر

توانایی زبانی

- دشواری در فهم دستورالعملهای شفاهی یا جملات پیچیده و طولانی.
- درک نادرست معنی پرسشها و ارانه پاسخهای نامرتبط (به عنوان نمونه، وقتی معلم میپرسد "آتش نشان چه کار میکند؟"، کودک پاسخ میدهد "ماشین آتش نشانی").
- ناتوانی در درک داستان یا فیلم کارتونی

توانایی زبانی: بیان کلامی

- کمبود واژگان و ارانه پاسخهای کوتاه و ساده.
- استفاده از دستور زبان یا ساختارهای نادرست جملات در صحبت کردن (مانند "چرا نتونست بازی من کردن؟").
- دشواری در بیان درست منظور خود و فقدان ساختارمندی در پاسخهای کلامی.
- دشواری در بیان رویدادی ساده در گذشته و یا انتقال پیامی ساده.

توانایی زبانی: مشکلات تلفظی و لکنت

- تلفظ نادرست کلمات
- مشکلات لکنتی

توجه

توجه مربوط به توانایی کودک در تمرکز بر فعالیت یا موضوع خاص مانند مطالب کلاسی، خواندن، صحبت با سایر افراد و شرکت در بازی میباشد.

به طور کلی، کنترل توجه کودکان با افزایش سن آنها بهبود میابد:

- زیر سه سال فاقد کنترل مناسب توجه خود میباشدند.
- سه الی چهار سال میتوانند بر محرکهای خارجی و با راهنمایی بزرگسالان تمرکز داشته باشند.
- پنج الی شش سال کنترل توجه خود را آغاز کرده و میتوانند تمرکز کنند.

توجه

- در کلاس مشکل تمرکز دارند و حواس آنها به راحتی پرت میشود. به عنوان مثال، بیرون از پنجره نگاه میکنند و یا صداهای بیرون را پیگیری میکنند.
- دچار مشکل در تمرکز در کار کلاس هستند و از روی بی احتیاطی اشتباه میکنند (مانند از دست دادن موارد حین انجام کاربرگها).
- عدم تمرکز هنگام صحبت با دیگران، اغلب فاقد توان پیروی از دستورالعملها به خاطر توجه نکردن به گفته های دیگران هستند.
- فراموش کار یا بی توجه بوده و اغلب وسایل خود را گم میکنند.

سطح فعالیت

- اغلب صندلی خود را ترک میکنند و بالا و پایین میپروند یا اینکه در کلاس به سمتهای مختلف حرکت میکنند.
- روی صندلی ناآرام هستند و پاهای خود را حرکت میدهند، بدن خود را کش میدهند و یا مرتباً اشیاء را روی زمین پرت میکنند.
- بسیار پرحرفند و نمیتوانند با صدای کم کار یا بازی کنند.
- عجول هستند، کار نوبتی را دوست ندارند و نمیتوانند آرام در صف منتظر بمانند.
- خویشتن داری آنان نسبتاً ضعیف است، تمایل به تکانشگری دارند، اغلب روند گفتگو را به هم میریزند و یا به پرسشها در کلاس بدون بلند کردن دستان خود پاسخ میدهند.

شیوع شناسی (اپیدمیولوژی)

- ۳ الی ۵ درصد کودکان واجب‌التعلیم دچار اختلال کم‌توجهی - بیش‌فعالی اند.
- این درصد معادل ۶۴+ الی ۸۳+ هزار کودک در مدارس امروزی ایران است.
- این اختلال رایجترین اختلال تشخیص داده شده روانپزشکی کودک است.
- میزان موارد تشخیص داده شده میان پسران ۴ الی ۹ برابر دختران است.
- یک سوم کودکان مبتلا به این اختلال دچار معلولیتهای یادگیری هستند.

باورهای غلط در خصوص اختلال کم توجهی - بیش فعالی

۱: افراد مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی تنبل هستند.

۲: کودکان مبتلا به این اختلال که دارو مصرف میکنند در دوران نوجوانی به سوءمصرف مواد مخدر روی میآورند.

۳: این اختلال نتیجه تربیت نادرست توسط والدین است.

۴: فقط پسران مبتلا به این اختلال میگردند.

۵: کودکان مبتلا به این اختلال معمولاً با بزرگ شدن بهبود میابند.

۶: کودکانی که امکانات متناسب با این اختلال دریافت میکنند، امتیاز غیرعادلانه نمیگیرند.

۷: اختلال کم توجهی - بیش توجهی یک اختلال پزشکی واقعی نیست.

معیارهای تشخیصی (ICD-11)

شکل مستمر (حداقل شش ماه) بی توجهی و یا بیش فعالی - تکانشگری

- بی توجهی عبارت است از دشواری قابل ملاحظه در حفظ توجه در کارهایی که توأم با میزان بالای تهييج یا جوايز مکرر نمیباشند، حواس پرتی و مشکلات در نظم و سازماندهی.
- بیش فعالی عبارت است از فعالیت حرکتی گسترده و دشواری در آرام ماندن که بیش از پیش در شرایط ساختارمند مستلزم خویشتن داری رفتاری نامایان میگردد.
- تکانشگری عبارت است از تمایل به عمل فوری در پاسخ به محرکین بدون در نظر گرفتن مخاطرات و تبعات.

شروع اختلال در طی دوران رشدی معمولاً از ابتدا تا اواسط کودکی.

بیشتر بودن درجه بی توجهی و بیش فعالی - تکانشگری از محدوده نوسان نرمال مورد انتظار برای سن و سطح کارکرد ذهنی.

تداخل قابل ملاحظه با کارکرد تحصیلی، شغلی یا اجتماعی.

معلم در صورت
وجود برخی از
علامه چه کار
میتواند بکند؟

حفظ دفاتر ثبت رفتار حاوی مشاهدات شرایط و رفتارها. باید مداخلات استفاده شده و اثربخشی آنان را نیز ثبت نمود.

آگاه سازی والدین در خصوص دلخذه های رفتاری و صحبت پیرامون رفتارها در منزل.

درخواست مطالعه کودک یا نهمتهای معادل آن با والدین، معلمان آموزش استثنایی، روانشناس مدرسه و غیره برای بحث در خصوص رفتارهای کلاسی. این روند میتواند به تشخیص پزشک و تدوین برنامه آموزش فردی برای دانش آموز منجر گردد.

دادن مقیاسهای سنجش به معلمان و والدین در صورت نیاز.

توجه به لزوم تشخیص و شناسایی اختلال کم توجهی - بیش فعالی طی بررسی پزشکی از سوی پزشک خانواده، روانشناس یا روانپزشک خارج از نظام مدرسه. وظیفه معلم مشاهده کودک و بافتن مداخلات مؤثر برای موفقیت کودک است.

مغز انسان

کارکردهای اجرایی کدامند؟

فرایندهای شناختی مورد نیاز برای برنامه ریزی و انجام فعالیتها شامل آغاز کار، پیگیری، حافظه فعال، حفظ توجه، پایش عملکرد، جلوگیری از تکانشها و استمرار معطوف به هدف.

کارکردهای اجرایی کدامند؟

- کنترل پاسخ
- حافظه فعال
- خودتنظیمی اعمال
- توجه پایدار
- آغازگری کار
- برنامه ریزی
- ساماندهی
- مدیریت زمان
- استمرار معطوف به هدف

چرا کارکردهای اجرایی مهم میباشند؟

این مهارتها به ما امکان ساماندهی رفتار خود را در گذر زمان و کنار گذاشتن مطالبات آنی به منظور کسب اهداف درازمدت میدهند.

آنها همچنین امکان مدیریت عواطف و پایش اثربخش فکر را برای ما ممکن میسازند.

کودکان دچار مشکلات در حوزه خاص کارکردهای اجرایی دارای کمبود در آن حوزه مهارتی هستند.

دلایل رفتارهای نامناسب دانش آموزان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی

۱. کلافگی زیرا آنها دارای درک متفاوتی از وضعیت هستند.
۲. عدم ساختارمندی.
۳. آنها نقش "بد" بودن را ایفا مینمایند.
۴. آنها نمیدانند چطور آنچه را نیاز دارند درخواست نمایند و برای همین منظور به اعمال نامناسب روی میآورند.
۵. کلاس مملو از عوامل حواس پرتی است.
۶. کودک حس میکند منظور وی اشتباه درک شده است.
۷. گرسنگی.
۸. آنها حس میکنند که کارهای واگذار شده به آنها بسیار زیادند.
۹. آنها حس میکنند مورد انتقاد قرار گرفته اند.
۱۰. آنها در "چرخه قربانی" گیر کرده اند.

منبع:

Appelbaum Training Institute's *How to Handle the Hard-to-Handle Student Resource Handbook*.

حوزه های مداخله کدامند؟

- امکانات تطبیق یافته آموزشی
 - کمپوهای کارکرد اجرایی
 - مداخلات کلاسی
- ترویج رفتار مناسب
- گزینه های دارویی
 - داروهای محرک
 - دارو و عوارض جانبی

چیدمان کلاس برای پذیرش اختلال کم توجهی – بیش فعالی

سایر راه‌ها برای کمک به کودک مبتلا به اختلال کم‌توجهی – بیش‌فعالی

- قراردادن برجسبهای مخصوص چندان بر روی کیف مدرسه به منظور یادآوری آنچه باید دانش‌آموزان به منزل ببرند.
- قراردادن اسفنج یا پدهای مخصوص رایانه بر روی میز دانش‌آموزانی که علاقمندند با انگشتان خود به روی میز بزنند.
- ایهام زدایی از دروس.
- استفاده گسترده از ابزار بصری.
- قراردادن دانش‌آموزان در گروه‌های دو نفره به منظور انجام تکالیف.
- اجازه استفاده از قلمهای هایلایت مخصوص به دانش‌آموزان.
- ارائه علائم دستی.
- استفاده از پوشه‌های مخصوص بریده شده به سه قسمت برای تقسیم بندی تکالیف.
- انجام بازی و تکمیل فعالیتها قبل از پایان وقت.
- ارائه هدفون برای استفاده دانش‌آموزان.
- استفاده از قراردادهای رفتاری.
- استفاده از جداول برجسبی.
- ارائه اسکان مطالعه در فضاها یا اتاقکهای خصوصی.
- استفاده از ابزار مخصوص تمرین دست مانند توپهای نرم برای دانش‌آموزان.
- اجازه حرکت در کلاس به دانش‌آموزان.
- اختصاص زمان بیشتر در آزمونها.

حوزه های مداخله کدامند؟

- امکانات تطبیق یافته آموزشی
 - کمبودهای کارکرد اجرا
 - مداخلات کلاسی
- ترویج رفتار مناسب
- گزینه های دارویی
 - داروهای محرک
 - دارو و عوارض جانبی

درمانهای دارویی

داروهای محرک بر مناطق کارکرد اجرایی در مغز اثرگذارند.

70 الی 80 درصد کودکانی که از داروهای تحریک روانی استفاده میکنند به آنها پاسخ مثبت میدهند چرا که این داروها به ارتباط مابین شبکه های عصبی در مغز کمک میکنند.

اکثر معلمان دبستان و مدارس راهنمایی بر این باورند که داروهای محرک در کنار مداخلات بهترین تاثیر را برای کمک به کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی دارند.

داروهای رایج

محرکها	غیر محرکها
<ul style="list-style-type: none">• ریتالین (Ritalin)، کنسرتا (Concerta)، متادیت (Metadate)، فوکالین (Focalin)، ادرال (Adderall)، دکزادراین (Dexadrine)• تجویز شده در دوزاز اثرگذاری کوتاه (۴ الی ۶ ساعت یا اثرگذاری طولانی (۶ الی ۱۲ ساعت)• عوارض جانبی: مشکلات خواب، بی اشتهاهی، خستگی، سردرد، دل درد، احتمال ابتلا به تیکهای حرکتی	<ul style="list-style-type: none">• استراترا (Strattera)• اثرگذاری بر سطوح دوباهین و نور اینفرین در مغز• عوارض جانبی: مشکلات خواب، بی اشتهاهی، خستگی، سردرد، دل درد.

چگونگی ترویج رفتار مناسب در کلاس

- استفاده مرتب از بازخوردهای تقویتی مثبت.
- اجرای راهبردهای حل مشکل برای کل دانش آموزان.
- ارائه حمایت رفتاری مثبت از طریق ارزشیابیهای رفتار کارکردی به منظور انجام مداخلات فردی.
- برگزاری جلسات کلاسی که مهارتهای مناسب اجتماعی، پذیرش سایرین و حل و فصل مناقشه را آموزش داده و تقویت میکنند.

آنچه معلمان باید به خاطر داشته باشند:

- نگران کننده ترین کمبودهای کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی رفتارهای ناشی از بهره هوشی پایین نبوده بلکه ناپایداری فرایندهای کنترل حاکم بر کاربردهای هر روزه در محیط پیرامون میباشد.
- دانش آموز مبتلا به این اختلال کم هوش، تنبل و یا خارج از کنترل نیست. آنها کودکان باهوشی هستند که به کمک ما برای اتخاذ راهبردهای مناسب در جهت موفقیت نیاز دارند.

آشنایی با درخودماندگی یا اوتیسم

کدامیک از شما فردی را شخصا یا در
محیط کاری میشناسید که دارای...
دارای...

اختلالات طیف اوتیسم چیست؟

- ▶ اختلالات طیف اوتیسم اختلال رشدی است که بر روش ارتباط افراد و درک محیط پیرامون خود اثر میگذارد و اغلب باعث بروز چالشها در تعاملات اجتماعی و پردازش اطلاعات میگردد.

معیارهای تشخیص اختلالات طیف اوتیسم DSM5 ASD

- ▶ کاستیهای مستمر در ارتباط اجتماعی و تعامل اجتماعی در شرایط مختلف.
- ▶ اشکال محدود و تکراری رفتار، علایق یا فعالیتها.
 - حرکات کلیشه ای یا تکراری.
 - اصرار بر یکسانی، پیروی انعطاف ناپذیر از رویه های همیشگی یا اشکال و یا رفتار کلامی و غیرکلامی در ذهن حک شده.
 - علایق بسیار محدود و تثبیت شده که شدت یا تمرکز بر آنها ناهنجار است.
 - واکنش بیش از حد یا کمتر از معمول به درون دادهای حسی یا علایق غیرمعمول.
- ▶ علایم باید حتما در دوران اوان کودکی مشهود باشند.
- ▶ علایم باعث اختلال بالینی قابل ملاحظه در کارکردهای اجتماعی و شغلی و یا سایر کارکردهای مهم میگرددند.

اختلالات اوتیسم در برگیرنده یک طیف است.
هیچ دو نفر مبتلا به اوتیسم دقیقاً یکسان نیستند.

برخی ویژگیهای کلی

چالشها در مهارتهای اجتماعی

◦ متقابل بودن و مذاکره

◦ توجه مشترک

◦ تمرکز مشترک دو فرد بر یک شیء

◦ برون زبان نگری یا پراکماتیسم زبانی

◦ کاربرد اجتماعی زبان

◦ مهارتهای فراغتی

◦ تنهایی

چالشهای ارتباطی

◦ استفاده از زبان برای دریافت و بیان احساسات

◦ زبان: نواخت، فرکانس، ادوات صرفی و هجی

◦ زبان بدن، علایم صورت، درک رفتار غیرکلامی سایرین

◦ تفکر عینی و تحت اللفظی

سایر چالشها در برقراری ارتباط

- ▶ دشواری در فهم زبان با معانی متعدد
- ▶ شوخ طبعی
- ▶ کنایه
- ▶ کلمات مترادف
- ▶ اصطلاحات
- ▶ استعاره

برنامه درسی پنهان

چالش‌های رفتاری

- تحریک خود (مانند مالش انگشتان، کشیدن مو، عقب بردن و جلو بردن مرتب صندلی).
- اصرار بر ادامه موضوعات مکالمه.
- طیف محدودی از علایق که به شدت پیگیری میشوند.
- رویه‌های مرسوم غیرکارکردی (به عنوان مثال الزام به داشتن کتب با نظم و ترتیب خاص).
- اضطراب – افسردگی.
- غیظ و بروز خشم ناگهانی.

رفتارهای تکراری و محدود

سرمایه گذاری بر نقاط قوت

رهنمودها برای معلمان

- کارهایی که می‌توانید انجام دهید:
 - ساماندهی انتظارات کاری.
 - ارائه دستورالعمل‌های گام به گام.
 - ارائه علائم بصری برای واضح کردن اطلاعات.
 - بیان عینی و مشخص.
 - رویه‌های حتی المقدور یکسان و پایدار در ساختار کلاس.
 - ارائه میزانی از اطلاعات که دانش آموز توان پردازش آنرا در یک نوبت داشته باشد.
 - شناسایی نقاط قوت هر دانش آموز.
 - شناخت، درک و اجرای امکانات تطبیق یافته.
- می‌توانید به دانش آموزان کمک کنید تا این کارها را یاد بگیرند:
 - تعامل با هم‌تایان خود.
 - ساماندهی و برنامه‌ریزی کارها.
 - درخواست کمک.

برای آشنایی با راهبردهای حمایتی بیشتر، لطفاً به منبع زیر مراجعه کنید:

Understanding Autism Professional Development Curriculum: Strategies for Classroom Success and Effective Use of Teacher Supports.

مهمترین مسائل

خلاصه

• دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم شاید با چالشهای

زیر مواجه گردند:

• برقراری ارتباط

• تعاملات اجتماعی

• رفتار

بر نقاط قوت متمرکز باشید!

• سه مرحله رفتار چالش برانگیز:

• غرولند

• بروز خشم

• بهبودی

برنامه داشته باشید! علانم را بشناسید!

درخودماندگی یا اوتیسم چیست؟

اختلالات طیف درخودماندگی یا اوتیسم اختلال رشدی است که بر برقراری ارتباط و درک محیط افراد تأثیر گذاشته و اغلب منجر به چالش در تعاملات اجتماعی و پردازش اطلاعات میگردد.

درخودماندگی یا اوتیسم چیست؟

- هر فرد مبتلا به اوتیسم منحصر بفرد است.
- بسیاری از افراد مبتلا به طیف اوتیسم دارای تواناییهای استثنایی در مهارتهای بینایی، موسیقی و مهارتهای تحصیلی هستند.
- حدود 40 درصد دارای تواناییهای ذهنی متوسط و بالاتر از متوسط هستند.
- سایر افراد مبتلا به اوتیسم دارای معلولیت چشمگیر بوده و توان زندگی مستقل را ندارند.

اوتیسم چقدر رواج دارد؟

از هر ۸۸ کودک، یک مورد دارای اوتیسم

تشخیص داده میشود.

فعالیتهایی که اغلب چالش برانگیزند

- فعالیتها و دستورالعملهای چندمرحله ای.
- پیروی از دستورالعملهای کلامی.
- مهارتهای ساماندهی و پیروی از برنامه زمان بندی شده.
- برای دانش آموزان کم سن، تمرینهای نشستن در چیدمان دایره ای چرا که معمولاً این چیدمان یعنی نشستن و گوش دادن به اطلاعات گفتاری و برون داد زبانی.
- برای دانش آموزان بزرگتر، سخنرانیهای کلامی چرا که نیازمند نشستن و گوش دادن به اطلاعات گفتاری برای بازه های طولانی اند.
- زمانهای کار گروهی برای دانش آموزان کم سن یا کار مستقل برای دانش آموزان بزرگتر زیرا شامل مهارتهای تحصیلی، برخی اوقات انتظارات نامشخص و پیروی از دستورالعملها میباشد.
- بازی آزادانه برای دانش آموزان کم سن زیرا نیازمند مهارتهای اجتماعی، بازی توأم با همکاری و مهارتهای کلامی با ساختار بسیار کم است.
- دستورالعمل گروهی.
- گردهمایی و کلاسهای موسیقی و ورزش برای دانش آموزان دارای مشکلات حسی.

راهنماها

- مثبت و آرام باشید و رفتار مناسب را برای دانش آموزان مبتلا به اوتیسم و همچنین سایر دانش آموزان از طریق خوشامدگویی و مشارکت دادن آنها به شکلی مؤدبانه الگوسازی نمایید.
- محیط پذیرنده ای را ترویج کنید و فرصتهایی را برای دانش آموزان (و سایرین) به منظور رشد مهارتهای تعامل اجتماعی و یادگیری بیشتر فراهم نمایید.

راهنماها

- به دانش آموزان مفاهمه و پذیرش را یاد دهید. در این زمینه به قسمت کمکی این مجموعه راهکارها حاوی اسامی کتب و برنامه های قابل استفاده برای دانش آموزان مراجعه کنید.
- دانش آموز را در گروههای دو نفره با دانش آموزی که الگوی مثبت است قرار دهید.
- به دانش آموزان فرصت دهید تا در گروههای دو نفره و یا کوچک فعالیت کنند.
- توجه داشته باشید که دانش آموزان مبتلا به اوتیسم میتوانند در کلاس منزوی گردند (و تعامل فقط بین دانش آموز و معلم کمکی رخ میدهد) و مراقب باشید که از طریق فعالیت با دانش آموزان و معلم کمکی متخصص این کودکان با حمایت از تبادلات اجتماعی میان دانش آموزان از انزوای این دانش آموزان جلوگیری نمایید.

آموزش درباره اوتیسم به سایر دانش آموزان

- آموزش اوتیسم یا ایجاد حساسیت در این زمینه میتواند به شکلی تعمیم یافته و یا مختص دانش آموز مبتلا به اوتیسم و خانواده وی باشد.
- برقراری ارتباط با والدین یا سرپرست کودک مبتلا به اوتیسم حتما باید قبل از اجرای برنامه های آموزش حساسیت زایی انجام گردد.
- بسیاری از مدارس در عمل متوجه شدند که معرفی دانش آموز در آغاز سال تحصیلی و یا طی فرصت جدید فراگیری توسط یکی از والدین، سرپرست و یا نماینده مدرسه که دانش آموز مبتلا را خوب میشناسد، مفید است.
- ارتباط برقرار کردن با خانواده های این دانش آموزان نیز مهم است.

همکلاسیها: آنها را در جمع خود وارد کنید

- اینگونه دانش آموزان را باید در کلاس دربرگرفت. شاید آنها شدیداً نیازمند ورود به جمع باشند و ندانند چگونه باید درخواست کنند. از آنها خیلی مشخص آنچه را میخواهید انجام دهند مطالبه کنید.
- علایق مشترک را با دانش آموز مربوطه پیدا کنید. بسیار ساده تر است که درباره آنچه هر دو به آن علاقمندید (سینما، ورزش، موسیقی، کتاب، برنامه های تلویزیون و غیره) گفتگو کنید.
- وی را ترغیب کنید تا کارهای جدید را امتحان کند زیرا بعضی اوقات اینگونه کودکان از امتحان کردن کارهای جدید هراس دارند.
- به وی بی توجهی نکنید حتی اگر فکر میکنید که او متوجه شما نیست.

همکلاسیها: ارتباط برقرار کنید

- بدون ابهام ارتباط برقرار کنید. بلندی و سرعت کلامتان معقول باشد. بد نیست از جملات کوتاه استفاده کنید. از حرکات و علائم بدنی، تصاویر و علائم صورت برای کمک به برقراری ارتباط استفاده کنید. کلامتان بدون استعاره باشد و تشبیهات ابهام آمیز در گفتار خود به کار نبرید (اگر به وی بگویید "گوشم سنگین است" شاید صادقانه و بدون غرض از شما بپرسد "چند کیلو است؟").
- بازخورد بدهید. چنانچه دوست شما که مبتلا به اوتیسم است کار نامناسبی انجام میدهد، اشکالی ندارد که دوستانه به او بگویید. فقط حتماً به او بگویید که کار درست چیست چرا که شاید نداند.
- هروقت او را دیدید به او سلام کنید حتی زمانی که عجله دارید و یا از کنار او در راهرو یا سالن میگذرید. صرفاً گفتن سلام خوب است.
- باید شکیبایی و اصرار به خرج دهید. فراموش نکنید که دوست شما که مبتلا به اوتیسم است شاید نیازمند وقت بیشتر نسبت به سایر افراد باشد اما این الزاماً بدان معنا نیست که وی علاقه ندارد.

همکلاسیها: درک کنید

- حساسیت حواس را به خاطر داشته باشید. دوست شما شاید در برخی شرایط و اماکن (میان جمعیت‌های شلوغ، مناطق پرسر و صدا و غیره) حس ناآرامی کند. از او بپرسید که حالش چطور است. برخی اوقات وی نیازمند استراحت است.
- تواناییها و علایق خاص او را بیابید و سپس سعی کنید راههایی پیدا کنید تا او از آنها استفاده کند.
- سنوال بپرسید. اگر متوجه کاری که همکلاسی شما میکند نمیشوید از معلم یا دستیار کمکی سنوال کنید. کودکان کارها را بنا به دلیلی انجام میدهند و اگر شما متوجه دلیل بشوید شاید بتوانید به او کمک کنید.
- چنانچه دوست شما که مبتلا به اوتیسم است دچار کلافگی شده است احتمالاً به خاطر آن است که میخواهد چیزی را به شما بگوید و نه آنکه صرفاً آدم عجیب و غریبی است. شاید چیزی واقعا باعث ناراحتی، ترس یا کلافگی او شده است و نمیتواند آن را به شما منتقل کند. سعی کنید که بفهمید و از معلم یا بزرگسال دیگر تقاضای کمک نمایید.

همکلاسیها: بپذیرید

- تفاوتها را بپذیرید و به نقاط قوت او مانند سایر دوستان خود احترام بگذارید.
- نترسید. دوست شما صرفاً کسی مانند شماست که نیازمند کمی کمک است.
- از او حمایت کنید. اگر کسی را میبینید که دوست مبتلا به اوتیسم شما را اذیت یا مسخره میکند موضع گرفته و بگویید که اصلاً کارش قشنگ نیست. مسخره نکنید. برخی اوقات وی متوجه اذیت کردن شما نمیشود و یا آنکه فکر میکند شما دارید دوستانه رفتار میکنید در حالی که چنین نیست. اگر سایر کودکان وی را اذیت میکنند، آنها را کنار بکشید و بگویید ادامه ندهند. اگر نگران اذیت شدن او هستید معلم یا دستیار را آگاه نمایید.
- کمک کنید اما نه زیاد. چنانچه زیاد کمک کنید، شاید وی بیشتر احساس تفاوت بکند. اول اجازه بدهید که خودش کار را انجام بدهد و سپس اگر نیاز داشت به وی کمک کنید. از او درخواست کنید تا با شما کارهایی را انجام دهد. اما صرفاً به توضیح دادن بسنده نکنید و به وی نشان دهید که چه کار باید بکند تا وی کار شما را تقلید نماید.

همکلاسیها: بپذیرید

- وقتی کار خوبی انجام میدهد به او چیزی بگویید. میتوانید برای او هورا بکشید یا "بزن قدش" انجام دهید و یا صرفاً به وی بگویید "آفرین". او هم مانند شما دوست دارد تشویق شود.
- طبیعی است که برخی اوقات از دست او کلافه شوید و یا بخواهید به تنهایی و یا با فرد دیگری بازی کنید. چنانچه بعد از آنکه از او مودبانه خواستید که شما را تنها بگذارد همچنان پیش شما ماند، معلم یا بزرگسال دیگری را که میتواند به شما کمک کند مطلع سازید.
- سعی کنید که مهارت خاص و علاقه مخصوصی را که دارد بیابید و از آن لذت ببرید. برخی از کودکان مبتلا به اوتیسم در ریاضی، هجی یا کار با رایانه بسیار خوبند و یا حافظه بسیار خوبی برای زمان بندی کلاس دارند. معلوم نیست، شاید او بتواند به شما کمک کند!

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

ایجاد محیطهای آموزشی فراگیر
پروفسور کریس فورلین
Professor Chris Forlin

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، 5 الی 7 شهریور 1397

1250218

اهداف یادگیری

- ایجاد محیطهای آموزشی فراگیر.
- رویکرد کل نگر به مدرسه.
- ایجاد فضاهای فیزیکی و اجتماعی.
- همکاری برای ایجاد تمرکز بر رویکرد کل نگر به مدرسه به منظور حمایت از کودکان مبتلا به اختلالات طیف درخودماندگی یا اوتیسم و همچنین کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی – بیش فعالی.

ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر

بهترین عملکرد: در سطح نظام آموزشی

- نظام هماهنگ دارای کارکنانی که نقش خود را در حمایت از فراگیری ایفا مینمایند.
 - سیاست گذاری بدون ابهام، ساده، واقع گرایانه و عملی.
 - الگوهای حمایتی در کل نظام آموزشی: به عنوان نمونه، تیمهای منطقه ای حمایت از یادگیری، معلمین مشاور یا سیار، دفتر حمایتی منطقه ای، مدارس تخصصی یا مراکز حمایتی، دسترسی کوتاه یا درازمدت.
 - حمایت از دانش آموزان دارای معلولیت و نیازهای یادگیری متنوع (مراجعه کنید به فیلمی در خصوص خدمات مدارس نیازهای خاص آموزشی: معلولیت).
- <https://vimeo.com/156513378>
- الگوی درخواست برای خدمات.

بهترین عملکرد: در سطح نظام آموزشی

➤ استاندارد ملی برای معلمان مانند نمونه استرالیا: هفت استاندارد دی که همه معلمان باید به دست بیاورند از جمله آموزش فراگیر.

<http://www.aitsl.edu.au/australian-professional-standards-for-teachers/standards/list>

➤ فرایندهای سنجش یادگیری دانش آموز (مانند ابزار ارزشیابی نیازهای خاص آموزشی).

➤ برنامه درسی تلفیقی (مانند موارد ارائه شده توسط نهاد مسئول استانداردها و برنامه درسی مدارس، یادگیری توانایی محور و حمایت‌های آموزشی).

رویکرد کل نگر به مدرسه

ایجاد مدارس فراگیر

فراگیری **پیچیده** است. به چالش کشیده شدن نگرشها، باورها و درکهای سنتی: نتایج پژوهشها ثابت کرده که دامنه ای از مسائل را باید به منظور ایجاد رویه های موفق فراگیری مورد توجه قرار داد.

بنیاد مناسب

فراگیرسازی با رویکرد کل نگر به مدرسه نیازمند بنیاد بسیار مستحکم با حمایت مناسب است تا بتوان پایداری آن را تضمین نمود.

تغییرات اساسی برای تحول رویه های جاری

فراگیری را نباید صرفاً ضمیمه ای به نظام آموزشی در نظر گرفت.
بهبود آموزش فراتر از صرفاً تغییر دادن مکان است.
مدارس و کلاسها باید تغییر یابند نه کودک.

توانمندسازی مدارس برای مدیریت تغییر خود

قانون گذاری آموزش فراگیر به عهده دولتهاست / ما فقط خود
مدارس میتوانند آموزش فراگیر را تحقق بخشند: یعنی خود
شما.

تغییر باید مختص مدرسه باشد

- فراگیری در مدارس مختلف، متفاوت است.
- باید منطبق بر نیازهای هر مدرسه طراحی گردد.
- تصمیم‌گیری با خود مدرسه است.

تغییر باید مورد حمایت از "بالا" و "پایین" قرار گیرد

- زمان برای برنامه ریزی.
- کنترل در دست معلمین: تصمیم‌گیرندگان اصلی.
- انطباق با نیازهای شرایط محلی.
- تشویق ریسک‌پذیری.
- فرصت برای بازدید از مدارس دارای عملکرد مناسب.

عادی سازی تفاوتها

تغییر در موارد زیر رخ میدهد:

- برنامه درسی
- آموزش
- نقشهای معلمین
- ساماندهی کلاسها

باید انتظار مقاومت داشت

- معلمانی که بیشترین مقاومت را نشان میدهند احتمالاً اثربخشتترین خواهند بود.
- اکثر مسائل منطقی و دارای توجیه می باشند.
- باید به مقاومت پاسخ مناسب داد.
- نباید مقاومت کنندگان را به عنوان "دشمن" در نظر گرفت.
- داستان دوچرخه.

آمادگی برای فراگیری: دوچرخه سواری

در ابتدا ترس برانگیز است: هیچ تجربه قبلی، ترسان، مضطرب، شنیدن دیدگاه‌های مثبت و منفی، پیش بینی نتایج وحشتناک، به تأخیر انداختن شروع، به دنبال بهانه بودن، نداشتن لباس و تجهیزات مناسب، فقدان دانش و غیره.

موارد فوق قابل انتظارند اما نباید شما را از آغاز کردن منصرف نمایند!

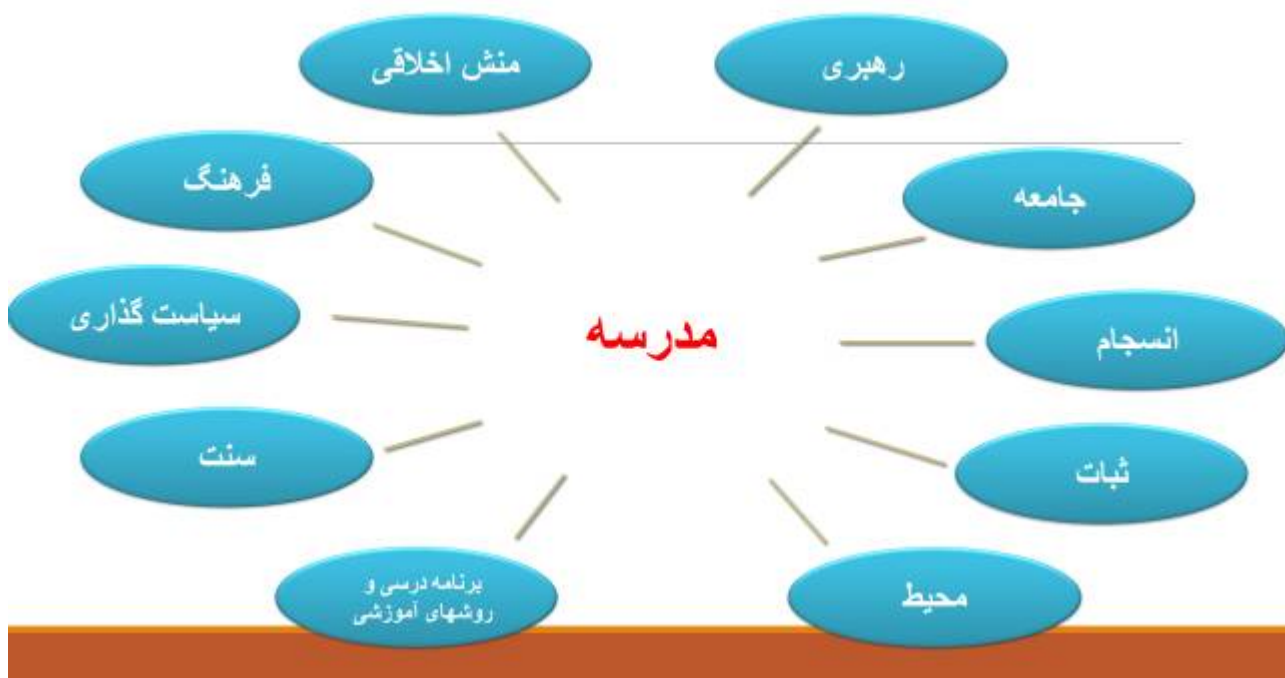
در ابتدا با گامهای کوچک آغاز نمایید...

رویکرد کل نگر به مدرسه

نگرشهای مثبت به فراگیری بیشتر منجر میگردند.

ارزشها و باورهای موجود بر تمایل معلم اثرگذارند.

چنانچه مدیران و معلمان بر این باور بوده که تمامی کودکان باید در مدرسه محلی خود دربرگرفته شوند ... آنها این امر را تحقق میبخشند!

آموزش فراگیر: بهترین عملکردها

- متناسب با شرایط.
- پاسخ به تنوع.
- تسهیل رهبری، شبکه سازی و همکاری.
- انعطاف پذیری: تغییر خود همزمان با تغییر نیازها.
- برآورده کردن نیازهای کودکان، والدین، معلمان، مدرسه، نظام آموزشی.
- رویکرد کل نگر به مدرسه.
- جستجو برای ایده ها، برنامه درسی و روشهای آموزشی جدید.
- یادگیری حرفه ای.
- تجربه مثبت برای همگان.

فضای فیزیکی و اجتماعی

ساختاردهی مجدد کلاسها: فعالیت

چیدمان کلاسی خود را بکشید.

وضعیت قرارگیری (نشسته، ایستاده، متحرک) را مشخص کنید.

دسترسی فیزیکی.

تعامل خوب اجتماعی.

هدفون.

رشد همتایان.

فضاهای مخصوص آرامش و سکوت.

تنش زدایی.

امکانات تطبیق یافته

محیطها:

➤ فیزیکی

➤ آموزشی

➤ عاطفی-اجتماعی، رفتاری

پنج گام در جهت کلاس فراگیر

فیلم پویانمایی (انیمیشن)

1. باورها جهت دهی را مشخص میکنند.
2. یادگیری اجتماعی-عاطفی.
3. یادگیری باهمدیگر.
4. کاهش موانع موفقیت.
5. مراقبت از مغز به معنای مراقبت از بدن است.

<https://www.youtube.com/watch?v=MGPDqzhjtj0>

مشارکت دادن کل مدرسه

مسئولین مدرسه

معلمین

دستیاران

دانش آموزان

والدین – خانواده ها

اعضای جامعه

ارزش قائل شدن برای مشارکت همه افراد

تمرکز بر مشارکت کل مدرسه در آموزش فراگیر در ایران: فعالیت

در گروه‌های کوچک کار کنید.

فهرستی از دانش آموزانی را که شاید در مدارس به حاشیه رانده شده باشند مرور کنید.

آنهايي را که در مدارس ایران یافت میشوند مشخص نمایید.

در خصوص مشکلات این افراد و فعالیتهای مدرسه برای کمک به آنها بحث و گفتگو کنید.

بر کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی که احتمالاً در ایران به حاشیه رانده شده اند تمرکز نمایید.

کاربرگ یک را تکمیل کنید.

یک نمونه را با کل کلاس در میان بگذارید..

تمرکز بر مشارکت کل مدرسه در آموزش فراگیر در ایران: فعالیت

یکی از راهبردهای شناسایی شده در کاربرد یک را برای اجرای آتی انتخاب کنید و نقش کلیه دست اندرکاران در اجرای این راهبرد را بررسی و در کاربرد دو ثبت نمایید.

شواهد عملکرد مناسب معلم فراگیر

- معلمین برای همه کودکان ارزش گذاشته، آنها را پذیرفته و مورد حمایت قرار میدهند.
- آموزش اولیه مناسب و یادگیری حرفه ای مستمر – معلمین تأمل گرا.
- همواره بپرسید "چطور" و نه "چرا".
- شناسایی دانش آموزان در معرض خطر و حفظ مستندات دقیق آنها.
- روشهای دسترسی به منابع را بشناسید.
- با همدیگر همکاری کنید.
- تغییرات و مشکلات را به والدین توضیح دهید و دغدغه های آنان را درک نمایید.
- بر کودکان فشار وارد نکنید بلکه از آنها انتظارات متفاوت داشته باشید.

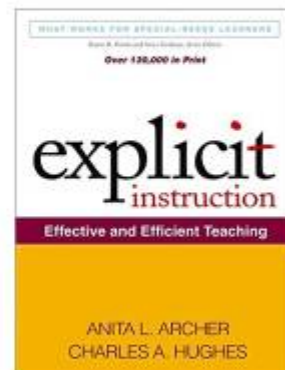
تدریس صریح مطالب

مستقیم و متمرکز

آموزش صریح نظام مند، مستقیم، مشوق مشارکت و موفقیت محور است. این روش برای ساختاردهی به درس کارآمد است.

1. هدف روشن باید به دانش آموزان توضیح دهد در پایان درس چه چیزهایی را باید فهمیده باشند و چه کارهایی را باید بتوانند انجام دهند.
2. نشان دهید و بگویید: آنچه را باید بدانند به آنها بگویید و روش انجام آنچه را که میخواهید آنها توان انجام آن را پیدا کنند به آنها نشان دهید.
3. فرصت زمان زیادی را در اختیار دانش آموزان به منظور تمرین آنچه به آنها یاد داده اید قرار دهید. راهنمایی – چک کردن – عملکرد مستقل.

این فیلم را ببینید: <https://www.youtube.com/watch?v=RyZ96QPIYQC>

یادگیری محسوس

جان هتی John Hattie

- هشت قالب ذهنی.
- مقاصد یادگیری بسیار مشخص اند.
- معیارهای موفقیت صریح اند.
- همکاری دانش آموزان.
- گفتگو در مورد کار.

<https://www.youtube.com/watch?v=3pD1DFTNQf4>

<https://www.teachstarter.com/visible-learning-in-the-classroom/>

What is Visible Learning?

"Visible learning is teachers seeing learning through the eyes of their students, and students seeing themselves as their own teachers"

یادگیری مشهود چیست؟
"یادگیری مشهود یعنی آنکه معلمین یادگیری را از دیدگاه دانش آموزان ببینند و دانش آموزان، خود را به عنوان معلمان خود بدانند"

<https://vimeo.com/41737863>

<https://www.youtube.com/watch?v=5WSTeVDwH3s>

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید بر عسکری)

این را امتحان کنید

- ▶ به فردی مبتلا به اختلالات طیف درخودماندگی یا اوتیسم که می‌شناسید، یا به آنچه درباره افراد مبتلا به اختلال اوتیسم شنیده‌اید فکر کنید.
- ▶ سه کاری را که فرد مبتلا انجام می‌دهد و باعث مشخص شدن اختلال وی برای شما می‌گردد و یا سه مطلب را که به طور کلی در مورد این اختلال بنویسید:
 - ۱.
 - ۲.
 - ۳.
- ▶ یادداشتهای خود را در گروههای کوچک با افراد درون گروه خود در میان بگذارید.
- ▶ به تفاوتها و تشابهات توجه کنید.

تمرین شماره یک

به مدرسه خود فکر کنید...

- ▶ در گروههای سه‌الی چهار نفره به بحث درباره موارد زیر پردازید:
 ۱. “مقررات اجتماعی” موجود در مدرسه شما که دانش آموزان مبتلا به اوتیسم آنها را متوجه نیستند (مانند غذا نخوردن دانش آموزان دو سال آخر دبیرستان در میزهای کافه تریا) کدامند؟
 ۲. چه کمکهایی به دانش آموزان برای یادگیری این مقررات میشوند؟
 ۳. چطور شما و سایرین میتوانید به دانش آموزان کمک کنید که این مقررات را فراگیرند؟

تمرین شماره دو

روشهای مواجهه با رفتارهای چالش برانگیز

در این بخش از جلسه:

- ▶ به بحث در مورد سه مرحله رفتار چالش برانگیز میپردازیم.
- ▶ راهبردهای مواجهه با رفتارها در هر مرحله را شناسایی میکنیم.
- ▶ حمایت‌های موجود در مدرسه شما را مشخص میکنیم.

رفتارهای چالش برانگیز

این رفتارها کدامند؟

- ▶ تهاجم
- ▶ مصدوم سازی خود
- ▶ رفتار ناسازگار اجتماعی
- ▶ تخریب اموال
- ▶ گوشه گیری
- ▶ عناد ورزیدن
- ▶ رفتار کلیشه ای

عوامل رفتارهای چالش برانگیز کدامند؟

- ▶ تنش و اضطراب.
- ▶ عدم برطرف شدن نیازها در موارد زیر:
 - اطلاعات
 - یکسانی
 - موردی محسوس
 - انتظارات (از خود، سایرین، محیط)
 - کاهش تحریک در محیط
- ▶ در دانش آموزان مختلف رفتارهای متفاوتی بروز میکنند.
- ▶ باید توجه داشت که مهارتهای محدود برقراری ارتباط بر توانایی دانش آموز در بیان نیازهای خود اثرگذارند.

سه مرحله رفتارهای چالش برانگیز

مرحله اول: غرولند

مرحله اول: غروند – چه کار میتوانیم بکنیم؟

مرحله اول: غروند – چه کار میتوانیم بکنیم؟

رفتارهای نه چندان مهم خارج از عرف
علائم حاکی از تنش دانش آموزان

- عوامل تحریک دانش آموز را شناسایی کنید.
- محیط کلاس را اصلاح نمایید.
- انتخاب، بازخورد و تقدیر ارائه نمایید.
- بازخورد تقویتی محسوس بدهید.
- «فرصت سم زدایی» به دانش آموز بدهید: وی را از محیط تنش زا جدا سازید.
- «حاشیه امن» یا «مکان آرام» برای وی فراهم کنید.

دانش آموز دارای رفتارهای چالش برانگیز را عمیقا بررسی کنید

- ▶ اولین اعلام غرولند وی کدامند؟
- ▶ شما چه در دست دارید و یا مشغول چه کاری هستید که وی شروع به غرولند میکند؟
- ▶ چه تغییری خود میتوانید در کار انجام دهید تا شرایط آتی را مدیریت کنید؟
- ▶ نتایج را با یک همکار در میان بگذارید.

مرحله دوم: خشم ناگهانی

مرحله دوم: خشم ناگهانی چه کار میتوانیم انجام دهیم؟

مرحله دوم: خشم ناگهانی چه کار میتوانیم انجام دهیم؟

دانش آموز کنترل خود را از دست میدهد
رفتار بیرونی و یا درونی شده

- همدردی از خود نشان دهید.
- به وی فضا دهید.
- به وی اطمینان دهید.
- آرامش را حفظ کنید.
- ایمنی را حفظ کنید.
- برنامه اضطراری را اجرا کنید.
- در صورت نیاز، دیگران را از محل دور کنید.

دانش آموز دارای رفتارهای چالش برانگیز را عمیقاً بررسی کنید

- ▶ برنامه جاری برای مدیریت بروز خشم وی چیست؟
- ▶ چه نکاتی را مایلید در خصوص برنامه تغییر دهید؟
- ▶ پاسخهای خود را با همکار خود در میان بگذارید.

مرحله سوم: بهبودی

مرحله سوم: بهبودی چه کار می توانیم بکنیم؟

هنوز آماده به یادگیری نیست.
نیازمند کمک برای جای گرفتن آرام در کلاس است.

- ▶ دانش آموز را به انجام کاری بسیار پُرانگیزه هدایت کنید.
- ▶ دانش آموز را مجدداً در رویه مرسوم کلاس ادغام کنید.
- ▶ بازخورد تقویتی محسوس ارائه نمایید.
- ▶ از وی حمایت کنید.
- ▶ از موفقیتها بهره گیرید.

دانش آموز دارای رفتارهای چالش برانگیز را عمیقاً بررسی کنید

- ▶ برنامه فعلی برای کمک به این دانش آموز در روند بهبودی از بروز خشم چیست؟
- ▶ چه مواردی را مایلید در برنامه تغییر دهید؟
- ▶ پاسخهای خود را با همکار خود در میان بگذارید.

پس از بروز خشم...

- ▶ عامل ریشه ایی را شناسایی کنید.
- ▶ با سایرین در خصوص نحوه برخورد با رفتار دانش آموز در آینده گفتگو کنید.
- ▶ با والدین و سرپرست شراکت ایجاد کنید.
- ▶ به دانش آموز موارد زیر را یاد بدهید:
 - عوامل تحریک خود را بشناسد.
 - تقاضای کمک نماید.
 - نیازهای فوری خود را چطور دقیقاً اعلام کند.
 - روند آرام سازی خود را آغاز نموده و یا تقاضای کمک از فردی داشته باشد.

بر اساس آنچه یاد گرفته ام...

کارهایی را که من و یا تیم من باید:

• دیگر انجام ندهند

• ادامه دهند

• شروع کنند

در مدرسه من...

- ▶ در صورت داشتن دغدغه در مورد رفتار یک دانش آموز از ... کمک میگیرم.
- ▶ فرایند اقدامات ما برای برخورد با رفتار چالش برانگیز دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم شامل مراحل زیرند:
 ۱. ▶
 ۲. ▶
 ۳. ▶
 ۴. ▶

خلاصه

▶ دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم شاید با چالشهای زیر مواجه گردند:

- برقراری ارتباط
- تعاملات اجتماعی
- رفتار

بر نقاط قوت تمرکز کنید!

▶ سه مرحله رفتار چالش برانگیز:

- غروند
- بروز خشم
- بهبودی

برنامه داشته باشید! اعلام را بشناسید!

راهبردهای کلاسی اختلال کم توجهی - بیش فعالی

- فعالیتهای کلاسی را طوری ساختاردهی کنید که نیازمند یادگیری فعال و میزان بالای پاسخ از سوی دانش آموزان باشد.
- به دانش آموزان مهارتهای سازماندهی را که در تکمیل تکالیف به آنها کمک مینمایند آموزش دهید.
- راهبردهایی را به کار گیرید که تعامل مثبت با دانش آموزان را به حداکثر و فرصتها برای رفتار مخرب را به حداقل برسانند.

راهبردهای کلاسی اختلال کم توجهی - بیش فعالی

- مقررات و انتظارات رفتاری را به صراحت بیان کنید و رویه های ثابت کلاسی را تدوین کنید.
- از روشهای آموزشی چند حسی بهره گیرید.
- چیدمان فیزیکی کلاس را با هدف حداکثرسازی بهره وری طراحی کنید.

تطبیق‌های لازم برای دانش آموز مبتلا به اختلال کم توجهی – بیش فعالی

- تطبیق‌های لازم: حمایت از دانش آموزان برای تحقق نتایج یادگیری تجویز شده در برنامه درسی
 - ✓ تطبیق دادن نحوه ارائه درس
 - ✓ تطبیق دادن تکالیف، پروژه ها و آزمون
 - ✓ تأمین حمایت سازمانی
 - ✓ آموزش مهارت‌های جبرانی

تطبیق‌های لازم برای دانش آموز مبتلا به اختلال کم توجهی – بیش فعالی

- اصلاحات: حمایت از دانش آموزان نیازمند اهداف یادگیری فردی
 - ✓ اصلاح اهداف یادگیری با استفاده از مطالب درسی مشابه سایر دانش آموزان
 - ✓ اصلاح اهداف یادگیری با استفاده از مطالب درسی متفاوت نسبت به سایر دانش آموزان
 - ✓ ارائه فعالیتها برای تدوین اهداف یادگیری اصلاح شده در شرایط کلاسهای عادی

بررسی موردی: آرش، کلاس سوم

آرش ده ساله است و با مادر، پدر و برادر کوچکتر خود که هفت ساله است زندگی میکند. او به مدرسه محلی رفته و در سال آتی به دبیرستان خواهد رفت. در جلسه اخیر اولیا و مربیان، والدین آرش از شنیدن آنکه فرزند آنها در انجام کارهای درسی دچار مشکل شده و در برخی دروس به شدت عقب افتاده است نگران شده اند. آرش در گروههای دوستان خود نیز دچار مشکلاتی شده است و معمولاً در زمین بازی درگیر مشاجره میشود. البته نکته مثبت آن است که معلم او میگوید که آرش در ورزش بسیار خوب عمل میکند.

بررسی موردی: آرش، کلاس سوم

والدین آرش متوجه شده اند که رفتارهای او قبل از کلاس اول شروع شده بودند. او بسیاری از وسایل مدرسه را گم کرده و معمولاً برای رفتن به مدرسه و رویدادهای اجتماعی دیر میرسد چرا که آماده شدن وی خیلی وقت میبرد. آرش اغلب ناآرام است و تمرکز حتی بر چیزهایی که به آنها علاقه دارد برای وی دشوار است. به عنوان مثال، وی معمولاً نمیتواند بنشیند و یک فیلم را تا انتها ببیند.

بررسی موردی: آرش، کلاس سوم

مادر آرش به خاطر دارد که وی خود زمان کودکی بسیار شبیه آرش بوده است و قبلاً خیلی نگران نبود. والدین آرش هر دو در خصوص مشکلات تحصیلی فرزند خود نگرانند اما آنها بیشتر نگران مشکلات آرش در پیدا کردن و نگهداشتن دوستان خود میباشند.

بررسی موردی: آرش، کلاس سوم

مادر آرش به خاطر دارد که وی خود زمان کودکی بسیار شبیه آرش بوده است و قبلاً خیلی نگران نبود. والدین آرش هر دو در خصوص مشکلات تحصیلی فرزند خود نگرانند اما آنها بیشتر نگران مشکلات آرش در پیدا کردن و نگهداشتن دوستان خود میباشند.

پرسشها برای کار گروهی

۱. آیا تجربیات آرش برای کودک این سن عجیب اند؟
۲. آیا باید با والدین آرش در خصوص ارجاع وی به خدمات درمانی صحبت کنیم؟
۳. ما چگونه میتوانیم اختلال کم توجهی - بیش فعالی را در کلاس ارزشیابی کنیم؟
۴. اثرات درمانهای دارویی برای این اختلال چگونه اند؟
۵. چه درمانهای دیگری برای آرش مفیدند؟

تطبیقهای ضروری در کلاس برای کمک به دانش آموزان مبتلا به اختلال کم توجهی - بیش فعالی

کدام تطبیقها در کلاس به دانش آموزان مبتلا به این اختلال کمک میکنند؟ برخی از موارد برای بکارگیری توسط معلمان در اینجا ذکر شده اند.

برای یادگیری در کلاس

- دانش آموزان را نزدیک معلم و دور از پنجره و در بنشینانید.
- فاصله فضا بین میزها را افزایش دهید.
- معلم را هنگام تدریس نزدیک دانش آموز مستقر کنید.
- چاپایی، کوسن صندلی یا نوارهای مقاومتی روی پایه های صندلی نصب کنید که نیاز به حرکت را برآورده سازند و تمرکز را بهتر کنند.

برای سازماندهی و نظم

- از دفترچه تکالیف استفاده کنید.
- یک مجموعه اضافی کتب به دانش آموز بدهید تا در خانه نگاه دارد.
- پوشه ها و سبدهای اقلام را برای ساماندهی میزها نگاه دارید.
- از موارد رنگی برای هر موضوع استفاده کنید.
- برنامه زمان بندی برای فعالیت‌های روزمره ارائه نمایید.

برنامه کلاس درس

- کاربرگهای دارای پرسشها و مسائل کمتر ارائه نمایید.
- بجای یک آزمون بلند، آزمونهای کوتاه متعدد برای هر واحد کار که معلم انجام داده ارائه کنید.
- زمان اضافی و فضای آرامتر برای کار و آزمون تأمین کنید.
- به دانش آموزان امکان پاسخ دادن با صدای بلند و یا پر کردن جاهای خالی دهید.
- اجازه بدهید تا مطالب را در رایانه تایپ کنند.
- بجای فقط نمره کم کردن برای تکالیف ناکامل یا دیر تحویل شده، به کارهای انجام شده امتیاز بدهید.
- تکالیف بلند را به قسمتهای کوچکتر تقسیم نمایید.
- به تمیزی تکالیف نمره ندهید.

برای یادگیری در کلاس

- دستورالعملها را بلند و کتبی ارائه کنید.
- از تصویر و نمودار استفاده کنید.
- از دوست صمیمی دانش آموز درخواست کنید برای وی یادداشت کند.
- به دانش آموز رنوس مطالب درسی را بدهید.
- نسبت به فهم درس توسط دانش آموز اطمینان حاصل نمایید.
- دستورالعمل را ساده و صریح نگاه دارید.
- “علامتی” را برای جلب توجه دانش آموز ایجاد کنید: بعنوان مثال، برجسب روی میز، یا دست روی شانه.

برای رفتار

- از برنامه رفتاری که در آن جایزه داده میشود استفاده کنید.
- رفتار خوب را تقدیر نموده و به سایر رفتارها مدامی که مخرب نباشند توجه نکنید.
- در خصوص مشکلات رفتاری، با فرد مذکور مستقیم صحبت کنید.
- به کلافگی دانش آموز توجه کنید. هر از گاهی حال دانش آموز را بپرسید تا وضعیت وی را بدانید.

تهیه کنندگان این پاورپوینت

- ▶ **Matias Irarrazaval**
- ▶ **Suzanne Kucharczyk**
- ▶ **Kara Hume**
- ▶ **Benjamin Kaufman**
- ▶ **Susan Hedges**
- ▶ **Melissa Sreckovic**

با سپاس

The work reported here was supported by the Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education through Grant R324C120006 awarded to UNC Chapel Hill. The opinions expressed represent those of the authors and do not represent views of the Institute or the U.S. Department of Education.

All video clips used in this presentation are from a DVD that was developed by the Organization for Autism Research (OAR) in collaboration with Fairfax County (Va.) Public Schools, with funding from the American Legion Child Welfare Foundation, the Doug Flutie Jr. Foundation for Autism, and OAR.

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

تطبيق برنامه درسی و اجرای مداخلات کلاس فراگیر

پروفیسور کریس فورلین
Professor Chris Forlin

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، ۵ الی ۷ شهریور ۱۳۹۷

1252018

اهداف یادگیری

- تطبيق برنامه های درسی و اجرای مداخلات کلاس فراگیر
- تدوین فهرستی از رویه های کلاسی و فردی مبتنی بر شواهد
- حمایت از دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف درخودماندگی یا اوتیسم و اختلال کم توجهی – بیش فعالی
- آموزش همتایان
- بازیهای موانع

تطبيق برنامه درسی و اجرای مداخلات در کلاس فراگیر

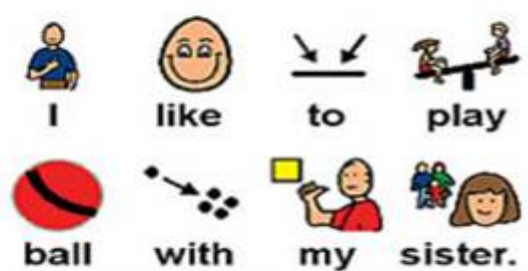
طراحی مجدد کلاسهای فراگیر اثربخش

آموزش
چیدمان فیزیکی
گروه بندی
مشارکت یادگیرندگان
حمایت همتایان
حمایت بصری
فناوریها
نگرشها - پذیرش
تدریس مشترک

برنامه درسی
طراحی همگانی
محتوا
ارانه
اشکال یادگیری
سطوح انتظارات
سنجش
آموزش فردی
برنامه ها

موارد اساسی

- تطبیق مطالب درسی، تدریس، ارزشیابی، برنامه درسی
- اولویت بندی
- برنامه ریزی و سازماندهی مناسب
- ارتقای انگیزه
- مهارت‌های یادگیری خود (مانند بلند فکر کردن، موارد فراشناختی چگونه یاد گرفتن)
- مثبت و حمایتگر بودن
- غیبت‌ها

فرایند یاددهی و یادگیری اثربخش

۱. توضیح دقیق عناصر تحت کنترل خود
۲. تعیین ماهیت دقیق مسئله
۳. شناسایی و فهرست بندی اصلاحات بالقوه
۴. انتخاب و رتبه بندی گزینه های اصلاحی
۵. انتخاب و اجرای اصلاحات تدریس
۶. ارزشیابی و بازبینی

در صورت امکان، با همدیگر کار کنید

درک آنکه چگونه تدریس میکنیم

بعید است که ما:

بتوانیم نیازهای دانش آموزانی را که نمیشناسیم و برای آنان ارزش قائل نیستیم به شکلی اثربخش برطرف نماییم.

به نیازهای متنوع یادگیرندگان در محیط کلاسی که فقط برای برخی از آنان مناسب است پاسخ دهیم.

و استفاده از برنامه درسی که در مشارکت دادن و یادگیری دانش آموزان شکست میخورد کاری است غیراثربخش و ناکارآمد.

هر کودک به عنوان یک فرد

تفاوتهای میان فردی: مابین دانش آموزان

تفاوتهای درون فردی: درون یک دانش آموز

تدریس چندحسی

- معلمان از بیش از یک حس در آن واحد استفاده میکنند.
- تکنیکهای چندحسی روشهای متعددی را برای برقراری ارتباط و یادگیری مفاهیم به دانش آموزان ارائه میکنند.
- برخی از برنامه های خواندن حاوی روشهای تدریس چندحسی برای افرادی است که در خواندن دچار مشکل اند.

حواس پنجگانه

سبکهای یادگیری

فعالیت: یادگیری حروف
بحث نه تنها بر سر چه درس دادن بلکه چگونه درس دادن است.

بینایی
شنوایی
حسی-حرکتی
لمسی

<http://www.learningstyles.net/>

اجسام و مواد

استفاده از راهبردهای درسی و اجسام بسیار جذاب
استفاده از ابزار بصری برای اشاره به نکات کلیدی
استفاده از اقلام عینی

فعالیت‌های ساختارمند

زمان و فرصت دادن برای تمرین و مرور
ساختاردهی به فعالیتها به شکلی دقیق برای تضمین موفقیت

زمان اضافی

• زمان اضافه

- جداسازی کار در اجزای کوچکتر
- گرفتن آزمون در دو یا سه نشست

تغییر موارد چاپ شده

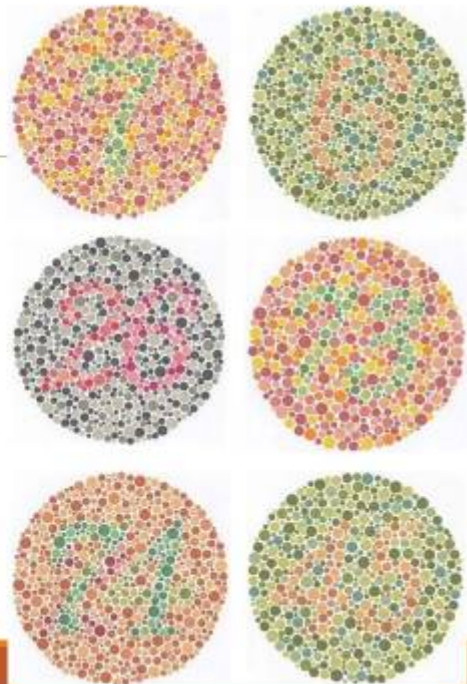
برخی اوقات مطالب چاپ شده زردی توجه اند.

برخی اوقات مطالب چاپ شده زیادی تزیینی اند.

برخی اوقات مطالب چاپ شده زیادی روشن اند.

برخی اوقات مطالب چاپ شده زیادی تفت اند.

برخی اوقات مطالب چاپ شده دقیقاً مناسب اند.

Copyright © by Ushvovan. Author is Ushvovan. All rights reserved.

ارائه مطلب

عناصر اضافی را حذف کنید!

توضیح دقیق دستورالعملهای کتبی
ارائه کار در مقادیر کم
یک مفهوم در آن واحد
تیره یا رنگی کردن خطوط
تکرار دستورالعملها

دسترسی به اطلاعات

نخیره یادداشتهای کلاسی بر روی دیسک

استفاده از ضبط صوت

یک نظام ساماندهی مطالب برای پوشش تکالیف
و کارهای انجام نشده

دسترسی به رایانه

ملاحظات برای هجی نادرست، دستور زبان
ضعیف و ساختار انشاء نامناسب

تغییر شکل پاسخ

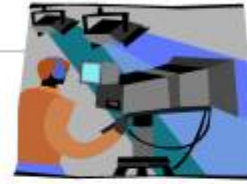
نمایش

عکس

کتاب

فیلم

سی دی

گزارش خبری

ارائه شفاهی

فناوری

طیف در حال گسترش سریع فناوری اطلاعات و ارتباطات

گذار برای دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم یا اختلال کم توجهی – بیش فعالی

- برنامه ریزی شده
- تدریس مرحله به مرحله
- ترک کردن زود یا دیر
- حمایت همتایان
- هدفون
- داستان اجتماعی

تغییر جهت رفتار

چهار روش فعال را در تغییر
جهت رفتار در شرایط اوان
کودکی نشان میدهد.

<https://www.youtube.com/watch?v=SsapgGJ0AwM>

۱. کلامی
۲. جسمانی
۳. راهنمایی
۴. توجه

توجه داشتن

نزدیک کردن کف دستها
به هم
استفاده از آن برای آرام
کردن دانش آموزان قبل از
انجام فعالیت

<https://www.youtube.com/watch?v=yRKpNaVaP84>

کسب مجموعه ای از راهبردهای عملی
مبتنی بر شواهد

راهبردهای عملی برای حمایت از یادگیرندگان دارای نیازهای خاص آموزشی

- برنامه های آموزشی فردی
- طراحی همگانی
- پاسخ به مداخله
- سبکهای یادگیری
- برنامه های حمایت همتایان
- تدریس مشترک
- بازیهای موانع
- مشارکت دادن والدین و مرشدان

فرهنگ برنامه ریزی - برنامه آموزش فردی

- طرحی از برنامه تحصیلی و رفتاری
- توضیحات مربوط به دانش آموز
- سطح فعلی کارکرد
- اهداف سالانه
- اهداف کوتاه مدت
- راهبردهای پیشنهادی
- روش ارزشیابی
- کارکنان مسئول
- زمان بازبینی

نمونه فرم برنامه آموزش فردی

طرح آموزش فردی						
		اعضای حاضر تیم: والدین/سرپرست: معلم: سایرین:		تاریخ نشست: تاریخ بازبینی: مکان: هدف درازمدت (یک الی دو سال)		۱ نام: تاریخ تولد: مدرسه: کلاس: تمرکز (در صورت نیاز):
						۲ نیازها و مهارتهای موجود: نقاط قوت:
۷	۶	۵	۴	۳	حوزه های نیاز	
ارزشیابی (چه و چگونه)	خلاصه تطبیق برنامه درسی آموزش راهبردها، منابع، غیره	چه کسی به من کمک کرده تا این را یاد بگیرم؟	پیامد خاص یادگیری	دستاورد هدف کلی / خاص	هدف درازمدت:	

طراحی همگانی برای یادگیری

- قالبی برای ارتقا و بهینه سازی فراگیری
- راهنمایی برای ایجاد محیطهای انعطاف پذیر یادگیری در راستای پاسخ به تفاوت های فردی
- چهار بخش: اهداف آموزشی، روشها، مطالب درسی و سنجشها
- افزایش دسترسی به یادگیری با کاهش موانع فیزیکی، شناختی، فکری و سازمانی یادگیری

پاسخ به مداخلات

کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم به عنوان یادگیرندگان بصری

➤ فهم جهان پیرامون: روندهای همیشگی، ساختار

➤ جوایز – وسواسها

➤ برنامه های زمان بندی

➤ انتخابها

➤ داستانهای اجتماعی

➤ انتخاب میز

➤ استراحت

راهبردهای شناختی – فراشناختی

➤ نمونه برنامه زمانی دارای تصاویر رایانه ای

درمان و آموزش کودکان مبتلا به اوتیسم و محدودیتهای ارتباطی مربوطه (TEACCH)

نظام برقراری ارتباط با تبادل تصویر (PECS)

تصاویر ارتباطی رایانه ای Compic (COMMunication PICTographs) نرم افزار و تخته ساز

فعالیت‌های رایانه ای نشانه محور و مطالب درسی چاپ شده تصاویر تولید شده با رایانه نقاشیهای استفاده شده برای نمایش کلمه یا مفهوم کتابخانه های تصاویر شامل طرحهای گرافیک برای استفاده در بردهای ارتباطی، کتب و نامگذاری اجسام

<https://www.boardmakeronline.com/>

برنامه های زمان بندی

SAM

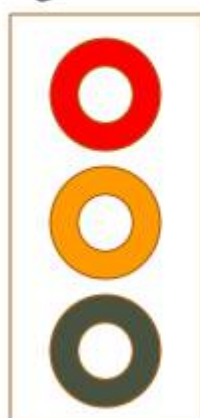
work	computer
------	----------

I want

cookie

انتظار برای کمک

نظام چراغهای راهنمایی و رانندگی

I Can Wait For Help

Allo2

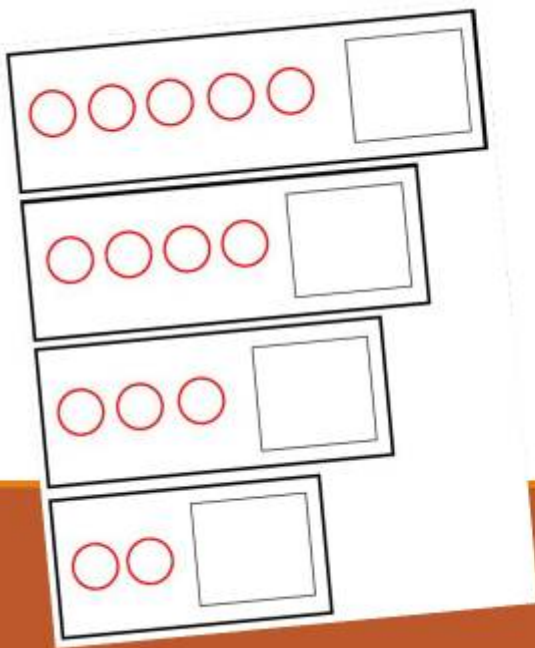
I Can Wait For Help

This Photo by Unknowns Author is licensed under CC BY-NC-ND

برد انتخاب

ارائه انتخابهای فردی به دانش آموزان که با علایق آنها مرتبط اند. این روش را میتوان به عنوان جایزه و فرصتی برای ارائه انتخابهای مختلف به دانش آموزان به کار بست.

نوارهای بازخورد تقویتی

مورد استفاده برای بازخوردهای تقویتی پس از تعداد مشخصی از موارد رفتار درست. این موارد را میتوان در صورت نیاز افزایش داد.

کارتهای راهنمای اجتماعی

کمک به دانش آموزانی که
غیرکلامی بوده و یا زبان آنها
برای ارتباط با سایرین در کلاس
یا زمین بازی محدود است.

داستان اجتماعی چیست؟

It is not okay to push someone else.

Copyright © 2013 by Unknown Author. All Rights Reserved.

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC-ND

What is a
Social Story?

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC-ND

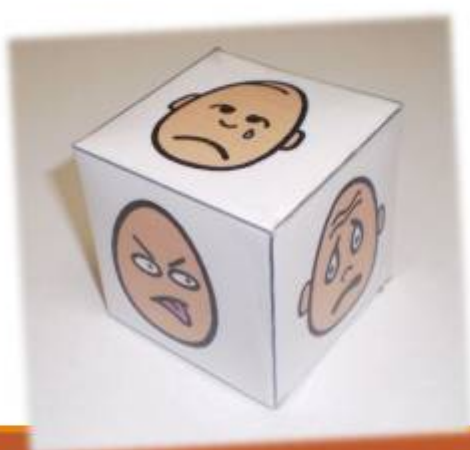
This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC-ND

خرسهای نمایانگر حالات متفاوت رفتاری

تاسهای هیجان

تاسهای هیجان میتوانند به دانش
آموزان در شناسایی هیجانات و
احساسات مختلف و انعکاس آنها بر
روی صورتهای خود کمک کنند.

راهنماهای تصویری برای برقراری ارتباط

نظام برقراری ارتباط با تبادل تصویر PECS
(Picture Exchange Communication System)

نظام ارتباطی افزوده یا جایگزین منحصر بفرد
امکان آغاز و حفظ ارتباط با دانش آموزان
غیرکلامی

<https://pecsaustralia.com/pecs/>

نظام برقراری ارتباط با تبادل تصویر
شش مرحله (آموزش مورد نیاز است)

درمان و آموزش کودکان مبتلا به اوتیسم و محدودیت‌های ارتباطی مربوطه

**Treatment and related Education of Autistic and
Communication handicapped Children (TEACCH).**

رویکرد تلفیقی برای کمک به دانش آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم

تحلیل رفتار کاربردی

نیاز قابل ملاحظه به آموزش

آموزش همتایان و بازیهای موانع

آموزش همتایان

تحت تدریس مستقیم تا سطح احاطه کامل.

آموزش همتایان به کودکان دارای معلولیت کمک میکند تا تمرینهای چشمگیری در خصوص مهارت خاص بدون اتکای زیاد بر روی معلم داشته باشند.

ایجاد نظام آموزش همتایان

۱. بکارگیری افراد
۲. کیفیتهای معلمین همسال
۳. طول زمان کار
۴. جفت کردن یاددهندگان با یادگیرندگان
۵. در نظر گرفتن قراردادهای
۶. توافق والدین
۷. نظام پایش
۸. آموزش
۹. بازخورد و سپاس

راهبردهای کاربردی برای اصلاح یا تمایز برنامه درسی

- دانش آموزان شریک (رفیق صمیمی) ساده سازی کاربرگها
- استفاده از پوشه های پلاستیکی برای ساماندهی کار استفاده از کاغذ A3 یا کاغذهای رنگی
- استفاده از راهنماهای بصری ارتقای مهارتهای سازماندهی
- هایلایت قسمتها کمک به دانش آموزان برای پایش خود
- ارائه نمونه هایی از کارهای تمام شده تغییر قالب پاسخ
- به رسمیت شناختن موفقیت پرونده های باقیماندن
- تایمر بطری کوکا

بازیهای موانع

- تمرکز بر زبان شفاهی
- ۱. مهارتهای دریافت: شنوایی، پرسش، کسب اطلاعات
- ۲. مهارتهای بیان: ارائه دستورالعملهای خاص، وضوح، زبان مربوط به وضعیت
- یادگیری توأم با همکاری
- تطبیق یافته برای هر سطح از توانایی
- تطبیق یافته برای هر حوزه برنامه درسی
- فعالیت یادگیری توأم با لذت برای همگان

فعالیت پنج

بررسی موردی مداخلات کلاسی

مرور بر روز دوم

- خلق محیطهای فراگیر
- فضاهای فیزیکی و اجتماعی
- رویکردی که کل مدرسه را در برگیرد
- تطبیق برنامه درسی و اجرای مداخلات فراگیر کلاس
- رویه های کلاسی عملی و مبتنی بر شواهد
- حمایت از یادگیرندگان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم و اختلال کم توجهی - بیش فعالی

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

اشتباهات نشان
میدهند که شما
در حال تلاشید.

الگوهای حمایتی برای آموزش مربیان
پروفسور کریس فورلین
Professor Chris Forlin

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای نیازهای ویژه در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، ۵ الی ۷ شهریور ۱۳۹۷

1250218

پیامدهای یادگیری

- نیاز به معلمین فراگیر
- نقش مدارس استثنایی
- تدوین و اجرای الگوی آموزش مربیان در ایران
- ایجاد آموزش پایدار و فراگیر معلمان

نیاز به معلمان فراگیر

آماده سازی معلمان

"تمامی کودکان باید دارای معلمان آموزش دیده، با انگیزه و علاقمند به تدریس باشند که توان شناسایی و حمایت از یادگیرندگان ضعیف را دارند و مورد حمایت نظامهای آموزشی که به خوبی مدیریت میشوند قرار گرفته باشند."

*آموزش قدرتمندترین اسلحه ای است که میتوان
برای تغییر جهان بکار برد. نلسون ماندلا*

گزارش پایش جهانی آموزش برای همه

**Education For All Global Monitoring
Report 2013/1, 11th EFA Report, p. 30**

پژوهش در خصوص معلمان و فراگیری

- کیفیت معلم یکی از مهمترین عوامل مدرسه تأثیرگذار بر دستاورد دانش آموز است.
- معلمان تازه کار آشنایی کمتری با مهارتهایی مانند مدیریت فعالیتهای کلاسی و درک تفاوتها میان دانش آموزان دارند.
- مقاومت در برابر فراگیری در میان معلمینی که دوره های آموزش استثنایی را گذرانده اند کمتر است.
- همبستگی مثبت مابین کارآمدی و نگرشهای مثبت تر به فراگیری.

معلمان برای فراگیر شدن به چه نیاز دارند؟

"آماده کردن معلمان برای فراگیری مستلزم کسب هم دانش نظری و هم دانش عملی است. اما مهمترین نکته آن است که بر خلاف سایر اصلاحات آموزشی در سالهای اخیر، این روند مستقیماً با نظام باورهای افراد درگیر میشود چراکه عمیقترین باورهای آنها در مورد آنچه آنها درست و عادلانه می دانند را به چالش میکشد."

منبع:

Special Edition: Forlin, (2010). Teacher education reform for enhancing teachers' preparedness for inclusion. *International Journal Inclusive Education*, 2010, 14(7), p. 649

شما چگونه معلمی هستید؟

- سبک تدریسی شما چیست؟
 - تدریس یکطرفه یا دوطرفه؟
 - سطح تحمل شما چقدر است؟
 - چقدر انعطاف دارید؟
 - آیا زندگی کودک را پر از نشاط یا پر از مصیبت میکنید؟
 - چقدر به همکاری تمایل دارید؟
 - چقدر در بهبود یادگیری میان کلیه دانش آموزان اثربخش هستید؟
-

نقش مدارس استثنایی

فراگیری چگونه بر مدارس استثنایی اثر گذاشته است؟

۱. تغییرات سطح بندی: فراگیری افزوده
 ۲. تغییرات در نقش: تغییر با نیازهای چالش برانگیزتر
 ۳. تغییر در الگوهای حمایتی: متمرکز در برنامه درسی و حامی مدارس عادی.
- منبع:

Forlin, C., & Rose, R. (2010). Authentic school partnerships for enabling inclusive education in Hong Kong. *Journal of Research in Special Education Needs*, 10(1), 13-22.

تغییر نقش

"... مدارس استثنایی قدرتمند و پایدار با مدارس عادی تعاملی باز و مفید به شکلی دارند که موانع موجود را شکافته و گفتگو و تبادل حرفه ای را در سطح کارکنان و رهبری و همچنین تأمین انعطاف بیشتر در سطح بندی دانش آموزان ایجاد مینماید." (ص ۲۴)

منبع:

Education & Manpower Bureau (2005). *A study on the effectiveness of special schools*. Hong Kong SAR: Author.

تغییرات در الگوهای حمایتی

- نقش آفرینی مدارس استثنایی به عنوان مدارس حمایتی.
- ارتباطات افزوده مابین مدارس استثنایی و عادی.
- نقش افزوده مشورتی و همکاری.
- مشارکت در ایجاد و حفظ شراکت.
- ایفای نقش به عنوان "متخصصین".

یک روش مناسب همه نیست.

شراکتهای واقعی مدارس

مدارس عادی و استثنایی در هنگ کنگ برای استقرار خود به عنوان مراکز حمایتی و مرجع برای مدارس عادی شریک دعوت شده اند.

۱. رویکرد کل نگر به مدرسه در مدارس مرجع. حمایت مدارس عادی از مدارس عادی.

۲. مدارس استثنایی و مراکز مرجع. حمایت مدارس استثنایی از مدارس عادی.

منبع:

Forlin, C., & Rose, R. (2010). Authentic school partnerships for enabling inclusive education in Hong Kong. *Journal of Research in Special Education Needs, 10(1)*, 13-22.

اجرای الگوهای مرجع

- مدارس استثنایی و مراکز ارجاع باید از حداقل پنج مدرسه در بازه زمانی دو ساله و حداقل ۱۵۰ ساعت حمایت کنند و هر مدرسه شریک باید حداقل ۳۰ ساعت حمایت دریافت نماید.
- در رویکرد کل نگر مدارس مرجع، باید ۱۲۰ ساعت حمایت ارائه گردد: تعداد خاص مدرسه مشخص نشده است.
- طرح شراکت باید نظامهای پایدار در راستای تقویت مهارتهای معلم در حل نیازهای همه کودکان در یک کلاس مدرسه خاص تأمین نماید.

اثر بخشی الگوی مدرسه مرجع

- چهار جنبه اصلی اثرگذار بر این مسئله:
- حمایت مدرسه مرجع
 - منش اخلاقی مدرسه
 - فرهنگ مدارس شریک
 - مسائل مدیریتی (مانند زمان، حجم کار، انتظارات)

مدارس شریک

“مدارس جدید از طریق دعوتنامه پیدا شده اند اما بعد از تعطیلات و وقتی که متوجه تعهدات مربوطه شدند، مدرسه از حمایت صرفنظر نمود.”

“یافتن مشکل اصلی مدرسه دشوار است. کمک کردن سخت است. بنابراین گام اول شناسایی مشکل پیش روی آنان است.”

مدیریت

“در مدارس ما، سر معلمین بسیار شلوغ است و این کار را مشکل میکند. اگر همه مدارس فعال باشند، مدارس استثنایی و مراکز مرجع فرصت یا منابع کافی برای کار با همه آنها را نخواهند داشت.”

“تیم مدارس استثنایی و مراکز مرجع نیازمند کمک معلمان مجربی است که کلاسهای خود و کارهای خود را دارند.”

تدوین و اجرای الگوی آموزش مربیان در ایران

Downloaded by Unknown Author a licensed under CC BY-SA

الگوهای یادگیری حرفه ای

- مدارج عالی دانشگاهی
- ارائه دوره های پایه، پیشرفته و تخصصی توسط دولتها یا دانشگاهها
- برگزاری کارگاهها، همایشها و کنفرانسهای یک روزه سراسر کشور در خصوص موضوعات گسترده توسط دولت: همه معلمان یا معلمان منتخب حضور دارند.
- برگزاری کارگاهها و همایشهای خوشه ای مدارس یا در کل منطقه پیرامون موضوعات مورد تمرکز توسط سمثها یا مدارس محلی.
- تمرکز بر مطالب کلیدی مرتبط با نیازهای دانش آموز در برنامه رشد حرفه ای مدارس. به طور مستمر و یا مطابق با نیاز. توسط "متخصصین" مدعو یا شرکای مدرسه استثنایی.
- وابستگی زیاد به تأمین مالی

الگوهای حمایتی مناسب

تصمیمات آتی در خصوص نقش مدارس استثنایی باید مبتنی بر موارد زیر باشند:

- متمرکز بر کودک
- اجرای مناسب باید بر اساس مطالعات تجربی متناسب با فرهنگ و شرایط باشد.
- موجود بودن نیروی انسانی و منابع برای الگوها باید در نظر گرفته شود و الگوها پایدار باشند.
- پست‌های مختلف مستلزم توانایی اصلاح مدارس مطابق با نیاز محلی (مدارس شهری در برابر مدارس روستایی) میباشند.
- کلیه مدارس (استثنایی و عادی) باید در گفتگو پیرامون نقش مناسب مدارس استثنایی و الگوها مشارکت نمایند.
- دیدگاه "بازدید از مدرسه" نباید بر تصمیم‌گیریها احاطه داشته باشد.

برترین عملکرد: سطح کل مدرسه

آموزش فراگیر برای دانش‌آموزان دچار معلولیت (۲۰۱۳)

مروری بر برترین شواهد در ارتباط با نظریه و عملکرد (فورلین و دیگران)

۱. عملکردی که کلیت مدرسه را نظر می‌گیرد:
 - الگوهای حمایتی مستقر در مدرسه.
 - تطبیق با فرهنگها، سیاستها و رویه‌ها.
 - ایجاد ساختارهای حمایتی.
 - نظامهای تأمین مالی.
 - تیمهای حمایتی یادگیری اثربخش.
 - تعمیم و دسترسی به فرصتهای یادگیری عادلانه برای کارکنان.

برترین عملکرد: سطح کلاس

۲. عملکرد داخل کلاس

- تمایز برنامه درسی یا معرفی برنامه درسی جایگزین.
- بکارگیری طراحی همگانی.
- استفاده از فناوریهای اطلاعات.
- برنامه ریزی فردی از طریق برنامه های آموزشی فردی.
- تمرکز بر تدریس با کیفیت.

الگوی آموزش مربیان

- تدوین راهکارهای مشخص در خصوص نقشهای معلمان حمایتی مدارس عادی و استثنایی و زمان موجود.
- بحث و گفتگو با مدارس محلی در خصوص نیازهای آموزشی آنان.
- تدوین برنامه ابتدایی یکساله: یک جلسه برای هر ترم.
- درخواست از مدارس برای ایجاد تیمهای حمایتی یادگیری در مدرسه و حضور نماینده تیم در دوره های آموزشی پیشنهاد شده.
- ارائه یک جلسه کارگاهی و یک جلسه اطلاعات در هر ترم (چهار جلسه در سال).
- ارائه مطالب درسی به شرکت کنندگان برای پیگیری در مدارس خود با جنسیت کارگاهی و تبادل.
- ساماندهی جلسه پایانی تبادل برای ارائه توسط مدارس.
- استفاده از الگوی سه رکن (مرور، بازبینی، اصلاح) برای مرور و آمادگی برای سال بعد.

فعالیت شش: همکاری برای برنامه ریزی آموزش معلمان سراسر کشور

همکاری در گروه‌های دونفره برای هر منطقه.

بررسی روندهای فعلی برای تربیت معلم در خصوص فراگیری و گزینه‌های ارائه شده امروزی.

بازبینی این موارد و یافتن موارد اثربخش، موارد غیر اثربخش و موارد نیازمند تغییر.

برنامه ریزی برای اصلاح تربیت معلم در جهت فراگیری از طریق اتخاذ رویکرد قابل انجام در منطقه شما.

ایجاد نظام تربیت معلم پایدار و فراگیر: حمایت ملی و استانی

برنامه درسی ملی

acara AUSTRALIAN CURRICULUM
ASSESSMENT AND REPORTING AUTHORITY

- نهاد مسنول گزارش دهی و ارزشیابی برنامه درسی استرالیا
- Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority (ACARA)
<http://www.acara.edu.au/>

- اصلاح شده برای هر کشور یا ایالت
- برنامه درسی جا افتاده برای کلیه دانش آموزان و اصلاح شده برای دانش آموزان دارای معلولیت

یادگیری مبتنی بر تواناییها و حمایت آموزشی (ABLEWA): آغاز شده در ژوئیه ۲۰۱۶

نهاد مسنول استانداردها و برنامه درسی مدارس در غرب استرالیا برنامه درسی ارائه میکند که دربرگیرنده نیازها و نقاط قوت فردی دانش آموزان به منظور تحقق کامل پتانسیلهای هر کودک در مدارس غرب استرالیا میباشد.

به منظور کمک به تحقق این هدف، منابع ABLEWA از آموزش و یادگیری دانش آموزان با معلولیت و نیازهای اضافی که امکان استفاده مناسب از برنامه درسی رسمی (P-10) را ندارند حمایت میکند.

<https://www.scsa.wa.edu.au/>

سنجش یادگیری دانش آموزان

- ابزار ارزشیابی نیازهای آموزش استثنایی به کار گرفته شده در غرب استرالیا (SENAT) برای کمک به معلمان در راستای:
 - دنبال کردن پیشرفت دانش آموز.
 - شناسایی نقاط قوت دانش آموز.
 - انجام قضاوت‌های قابل اعتماد و مشخص درباره دستاورد دانش آموز.
 - تبادل و گزارش قضاوت‌های دقیق و منسجم.
 - گسترش و بهبود یاددهی و یادگیری.

<http://det.wa.edu.au/ssen/detcms/school-support-programs/reporting-to-parents/sen-reporting/indicators-page.en>

ساختارهای حمایتی در غرب استرالیا

مدرسه نیازهای خاص آموزشی و معلولیت به عنوان بخشی از خدمات در سرتاسر آن منطقه.

تمرکز بر ظرفیت سازی کلیه کارکنان درون مدارس.

معلمان مشاور SEND در راستای کمک به دانش آموزان با نیازهای ویژه به درخواستهای خدمات در سطح شبکه، مدارس تحت حمایت، و معلمان حوزه خود پاسخ می‌دهند.

فیلم خلاصه ای از رنوس خدمات SEND. <https://vimeo.com/156513378>

به تلاش ادامه دهید

اگر اشتباه نمیکنید، پس اصلاً کاری
انجام نم دهید. من مطمئنم که کسی
که کار میکند مرتکب اشتباه میشود.

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

حمایت والدین

ماتیاس ایرارزاول
MATIAS IRARRAZAVAL

مقدمه

والدین اولین آموزش دهندگان فرزندان خود هستند. حمایتی که آنها تأمین میکنند بر یادگیری و رشد کودک اثر میگذارد و با پیامدهای آموزشی بعدی ارتباط مستقیم دارد.

مقدمه

- با این همه رابطه مابین مدارس، والدین و خانواده ها میتواند چالش برانگیز باشد.
- انتظارات بالا و تمایل به کسب بهترین برای آموزش کودکانشان.
 - ممکن است والدین به دلیل ناآشنایی با نظام جاری مدرسه و احساس دوری از فرهنگ مدرسه و «زبان» آن خیلی با مدرسه ارتباط برقرار نکنند.
 - برخی از والدین شاید تحت تأثیر تجربه عدم موفقیت خود در مدرسه بدون انگیزه باشند و یا آنکه احساس کنند نمیتوانند از فرزندان خود حمایت کنند.
 - والدین مهاجر شاید حس کنند که فاقد مهارتهای زبانی ضروری برای برقراری ارتباط با مدارس و کمک به فرزندان خود و پایش پیشرفت آنان هستند. همچنین حس شکاف مابین ارزشها و فرهنگ آنان و معیارهای حاکم بر جامعه میزبان که در مدرسه تجسم یافته اند شاید مانع دیگری باشد.
 - تک والد بودن یا مشاغلی که نیازمند روزهای کاری طولانی و ساعات کاری غیر منقطع هستند هم میتوانند مانع مشارکت والدین شوند.

مقدمه

معلمین ممکن است والدین را منفعل، فرصت طلب یا مزاحم بدانند و یا زمان و تجربه برقراری ارتباط و مشارکت دادن والدین با پیشینه های متنوع را نداشته باشند.

آنها شاید هراس آن را داشته باشند که مشارکت دادن والدین وقت آنها را میگیرد و مخل وظایف آموزشی آنها میشود.

در برخی موارد، برقراری ارتباط و مشارکت دادن والدین به میزان کافی به عنوان یک نقش کلیدی معلمین و مدارس در ترغیب موفقیت آموزشی به رسمیت شناخته نمیشود.

چطور میتوانم کمک کنم؟ سطوح مختلف همکاری و شراکت

به منظور پاسخ واقعی به نیازها و فرصتهای جاری، ارتباط مابین خانواده ها، مدارس و جامعه باید تجربه ای مشارکتی و متمرکز بر همگان باشد.

نهادهای تخصصی و سازمانهای معلولین اقدامات خاصی را برای مشارکت دادن خانواده ها و ارتقای همکاری اجتماعی در راستای آموزش فراگیر تشویق میکنند.

ارائه حمایت و آموزش منظم به والدین و ایجاد محیط دوستانه از جمله رایج ترین توصیه ها برای مشارکت دادن والدین و جامعه میباشند.

گزینه های ممکن برای “مشارکت والدین”

- خانواده ها به عنوان افراد فعال
- خانواده ها به عنوان عوامل کمک کننده به آموزش فراگیر
- مدارس، خانواده ها و جامعه به عنوان شرکا
- خانواده های حامی سایر خانواده ها
- مشارکت خانواده و جامعه در مدیریت و حکمرانی مدارس

ایجاد فرهنگ همکاری

مشارکت دادن والدین و جامعه اصل مهمی در کیفیت است.

همکاری والدین فقط مزیتی برای کودکان نیست بلکه میتواند امتیازاتی برای همه طرفین داشته باشد. از جمله:

- والدین تعامل خود را با فرزندانشان افزایش میدهند، حساسیت و پاسخگویی بیشتر به نیازهای آنان دارند و در اجرای مهارتهای خود به عنوان والدین اطمینان بیشتری به دست میآورند.
- معلمین درک بهتری از تنوع و فرهنگ خانواده ها کسب میکنند، در محل کار احساس آرامش بیشتری دارند و روحیه خود را ارتقا میدهند.
- مدارس از طریق مشارکت والدین و جامعه وجهه بهتری در محل به دست میآورند.

ایجاد فرهنگ همکاری

گام اول برای خانواده ها در همکاری و مشارکت با مدارس عبارت است از ارتقای جو اجتماعی و آموزشی که والدین و شرکا در آن احساس کنند مورد استقبال، احترام و اعتماد قرار میگیرند، به حرف آنها توجه میشود و به آنها نیاز است.

سنن و عوامل فرهنگی به شدت بر رابطه مابین مدارس و جامعه اثرگذار است.

همکاری ماحصل روابط بویای اجتماعی، نهادی و مابین فردی است که ویژگی این روابط، پیچیدگی آنهاست.

آماده کردن شام بسیار مجلل متشکل از پنج بخش، کاری است بسیار پیچیده اما چنانچه مواد خام، کتاب آشپزی و تجهیزات مورد نیاز را داشته باشید، احتمالاً میتوانید شامی ابرومندانه برای مهمانان خود تدارک ببینید. مثالی دیگر: پرتاب موشک به فضا که این در واقع بسیار پیچیده تر است!

با این وجود، اگر مواد، مهندسین، نقشه ها و محل ارسال موشک را داشته باشید، احتمالاً در نهایت میتوانید موشکی را برای پرتاب آماده کنید. کار پیچیده یعنی کاری متفاوت. پیچیدگی یعنی آنکه کتاب آشپزی و یا نقشه ای در دست نباشد. یعنی آنکه ما باید از ابتدا تا انتها را برنامه ریزی کنیم و نتیجه همواره نامشخص و منحصر بفرد است.

ضرورت شنونده خوب بودن

تمرین "به من گوش کن"

- ویژگیهای شنوندگان خوب و شنوندگان بد کدامند؟
- با فرد کناری خود درباره تجربه مثبت حل دشواریها در محل کار گفتگو کنید. فرد مخاطب شما نباید علاقه ای نشان دهد و درست به شما گوش نکند.
- تمرین را تکرار کنید اما این بار مخاطب شما باید تلاش کند که واقعا علاقمند بوده و درست گوش کند.
- تمرین را مجددا با تعویض نقشها تکرار کنید.

حس شما هنگام گوش کردن درست و فعال به مخاطب خود چه بود؟ هنگامی که به شما دقیقا توجه میشد چه حسی داشتید؟ وقتی که به شما گوش داده نمیشد چه حسی داشتید؟

اهمیت برقراری ارتباط

اهمیت برقراری ارتباط و همکاری:

- ارتباط باعث انسان بودن انسانها میشود زیرا بدون ارتباط ما نمیتوانیم زندگی کنیم.
- ما نمیتوانیم ارتباط برقرار نکنیم.
- سو تفاهم و دیدگاههای متفاوت طبیعی اند. برقراری ارتباط با احترام کنید مقابله با تبعیض است. مخاصمات از طریق برقراری ارتباط حل و فصل میگردند.
- برای کسب هر چیزی باید با یکدیگر ارتباط برقرار کنیم.

روابط در کانون فراگیری قرار دارند. هیچ کس نمیتواند به تنهایی فراگیری را بسازد.

از کجا آغاز کنیم

راهبردها و فرصتها برای مشارکت دادن والدین و جوامع باید در محیط پیرامون شناسایی شوند و در چارچوب برنامه های موجود و بهره مندی از ظرفیتهای و داراییهای در دسترس تدوین گردند.

اثربخش ترین طرق ورود

- سیاست گذاری
- نقش خانواده های گسترده
- راهنمایی برای انجام تطبیقهای ضروری در برنامه های درسی و روشهای تدریس
- همکاری با سمتهای در جهت تقویت درخواست برای آموزش فراگیر
- حمایت از فراگیری فراتر از مدرسه

سیاست گذاری

توصیه ها برای همکاری با سازمانهای والدین در جهت پیشبرد سیاستها:

- شناسایی مدارس علاقمند به پیشرفت و رشد کارکنان خود.
- ایجاد ارتباط و شراکت با وزارتخانه های آموزش و پرورش و مقامات مسئول محلی.
- برگزاری همایشهای اطلاع رسانی و کارگاههای آموزشی در خصوص معرفی نظریات و عملکردهای جدید.
- تسهیل پایش، حمایت، ارزشیابی، توزیع و رشد کارکنان در سطح مدرسه.
- مشارکت با مقامات مسئول آموزشی در خصوص تدوین سیاستها برای حمایت از آموزش فراگیر.

نقش خانواده های گسترده (مادربزرگها و پدربزرگها، خاله و دایی و عمو و عمه و ...)

در آموزش فراگیر برنامه ریزی نشده یا در حال اجرا، فقدان خدمات آموزش استثنایی و نبود برنامه های آموزشی برای دانش آموزان دارای معلولیتهای آموزشی نیازمند مشارکت مستقیم سرپرستان در آموزش است.

دانش آموزان از خانواده های دارای موقعیت پایین اقتصادی-اجتماعی شاید فاقد دانش در مورد منابع محلی که باعث موفقیت دانش آموزان در مدرسه میگردد باشند.

در چنین بسترهایی، معمولا خانواده گسترده مسنول پرورش کودکان است.

اعضای خانواده گسترده از طریق همکاری مستمر با مدرسه میتوانند بهتر متوجه مشکلات و پتانسیل آتی فرزند خود و سایر مداخلات ممکن شوند.

راهنمایی در زمینه اجرای تطبیقهای ضروری در برنامه درسی و روشهای تدریس

خانواده های کودکان دارای نیازهای خاص آموزشی میتوانند راهنماییهای مفیدی را در خصوص اجرای تطبیقهای ضروری در برنامه درسی و روشهای تدریس ارائه نمایند.

با ارائه امکان بیان نقطه نظر از سوی والدین و در نظر گرفتن اولویتهای آنان برای آموزش، احتمال بکارگیری مهارتهای آموخته در مدرسه در محیط خانه نیز افزایش میابد.

در صورتی که فعالیتهای طراحی شده مختص دانش آموز دارای نیازهای خاص مبتنی بر دغدغه ها و اولویتهای خانواده باشند، احتمال تناسب آنها با بستر فرهنگی هر خانواده بیشتر است.

از این رو، همواره بهتر است که والدین کمکی حاضر در کلاس را به عنوان عامل حمایتی موجود برای معلم و نه صرفاً حمایت از یک دانش آموز خاص در نظر گرفت.

بررسی موردی “عایشه و والدین او”

کار روی یک بررسی موردی (کار فردی و گروه کوچک).

خواندن بررسی موردی و یادداشت برداری فردی.

بحث با سایر شرکت کنندگان.

ارائه این بررسی در کل گروه و یا ورود به بحث گروهی.

بحث و گفتگو در مورد ارتباط برقرار کردن مدارس با والدین: آیا در

خصوص آنچه تاکنون گفته شد، نیاز به پیشرفت است؟

بررسی موردی

مدیر مدرسه که پیغام زیر را از معلم کلاسی عایشه دریافت کرده به والدین عایشه دستور داده است تا به مدرسه بیایند:

“عایشه نیمی از سال را در کلاس اول گذرانده اما همچنان مطابق با نیازهای کلاس عمل نمی‌کند. وی بی توجه است و نمیتواند آرام بنشیند، قلم در دست بگیرد و از قیچی استفاده کند. برخی اوقات، به مدرسه دیر میاید و لباس مناسب بر تن ندارد. حتما در خانه وی مشکلی هست. لطفاً با والدین وی صحبت کنید.”

مدیر از والدین مجموعه ای از سئوالهای مربوط به شرایط زندگی خانواده، درآمد، اشتغال، تعداد فرزندان و بیماریها و معلولیتها در آن خانواده را میپرسد و متعاقباً به آنها دستورالعملهایی ارائه میکند.

مشارکت در مدارس

“مدارس از مرادوات کتبی کمی استفاده میکنند و بنابراین، ردیابی تصمیم‌گیریها میتواند دشوار باشد. والدین برخی اوقات در فعالیتهای مدرسه مشارکت میکنند و کودکان نیز در مدارس قانونا توان بیان نقطه نظرات خود را دارند. اما مدارس عموماً فاقد سازوکارهای مشوق بیان نقطه نظرات از سوی والدین و کودکان و همچنین مشارکت آنان در مدارس هستند. دانش‌آموزان مورد آموزش روشهای دموکراتیک بیان نقطه نظرات خود قرار نگرفته و معلمان اغلب دانش‌آموزانی را که به عنوان بیان‌کننده نقطه نظرات منفی قلمداد می‌گردند تنبیه میکنند!” (۲۰۰۹)

نگاه به گذشته و نگاه به آینده

دیدگاهها در خصوص همکاری و برقراری ارتباط

- دیدگاه شخصی: هویت‌سازی از طریق مشارکت.
- دیدگاه مابین فردی: ایجاد روابط از طریق تعامل و ارتباط.
- نهادها و جوامع: کمک به جامعه از طریق نقشهای در هم تنیده حرفه‌ای و اجتماعی.

شاخصهای برترین عملکرد فراگیر	پیشرفت						برنامه ریزی	
	۱	۲	۳	۴	۵	جمع	چک	اولویت
۶								
شاخصهای مابین مدرسه و خانواده								
خانواده ها و مدارس با هم مشارکت دارند تا تجارب فراگیر آموزش کیفی را برای دانش آموزان دارای معلولیت‌های چشمگیر ایجاد کنند. خانواده ها از منابع موجود برای رشد مهارت‌های حمایت طلبی و رهبری خود آگاهند و به آنها دسترسی دارند.								
۶.۱								
اولویت‌های خانوادگی در اهداف سالانه برنامه فردی آموزش دانش آموز گنجانده شده اند.								
۶.۲								
خانواده ها از تلاشهای معلمین برای فرزند خود تقدیر میکنند.								
۶.۳								
خانواده ها منابع ضروری را برای رشد مهارت‌های حمایت طلبی و رهبری خود در ارتباط با آموزش فرزندانشان می‌شناسند.								
۶.۴								
خانواده ها در نشستهای مدیریت موردی یا نشستهای برنامه ریزی برای فرزندانشان به شکل مرتب شرکت میکنند.								
۶.۵								
خانواده ها اطلاعات مرتب در خصوص رفتار اجتماعی فرزند خود از مدرسه دریافت می کنند و اطلاعات خود را هم در اختیار مدرسه میگذارند.								
۶.۶								
مداخلات رفتاری فردی منطبق با رویه های فرهنگی خانواده هستند.								

۱	نیود هیچ شواهد	۵ ۴ ۳ ۲ ۱
۲	شواهد حداقل	
۳	برخی شواهد	
۴	شواهد کافی	
۵	شواهد زیاد	

(ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی)

بازبینی و جمع بندی

پروفسور کریس فورلین و دکتر ماتياس ایرارزاول

Professor Chris Forlin & Dr Matías Irrázaval

کارگاه ملی آموزش فراگیر برای کودکان دارای معلولیت در جمهوری اسلامی ایران،
تهران، ۵ الی ۷ شهریور ۱۳۹۷

اهداف یادگیری

- درک آینده آموزش فراگیر در ایران
 - حمایت‌های مورد نیاز
 - بازبینی و تأمل بر مطالب کارگاه
 - مرور، بازبینی، اصلاح
-

درک آینده آموزش فراگیر در ایران

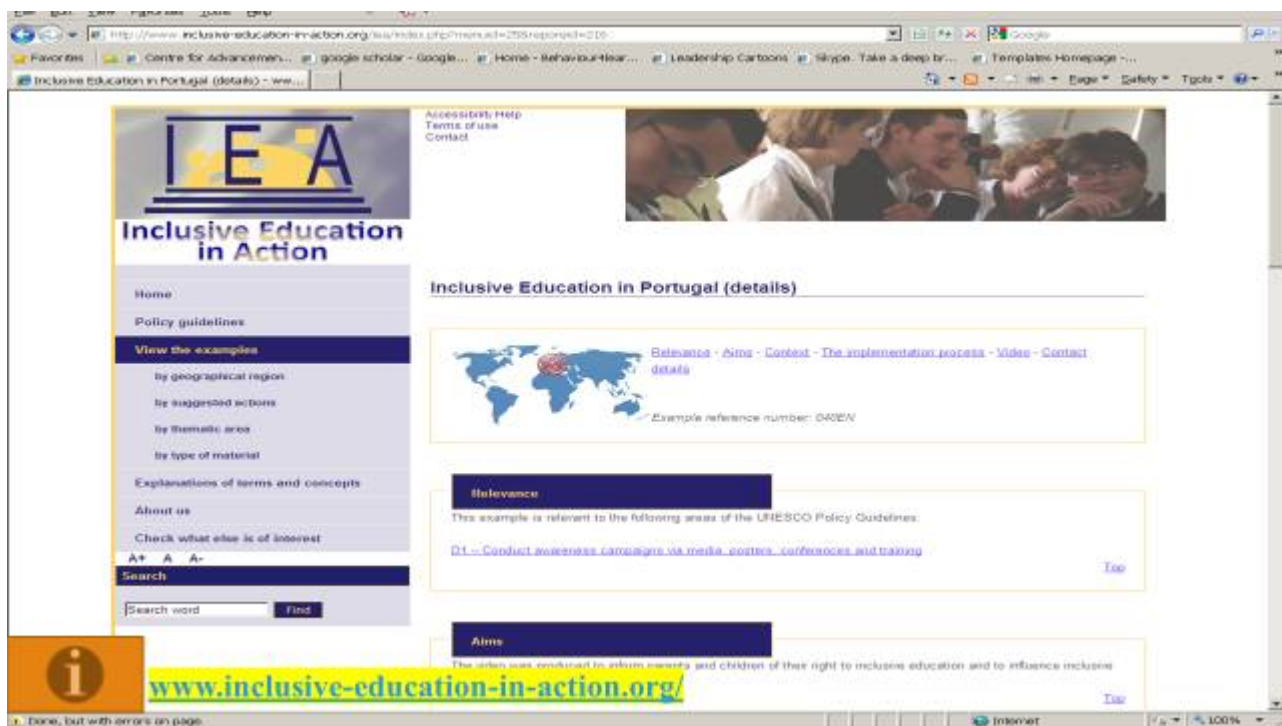

تغییر در نظامهای آموزشی

- تغییر رویکرد در سازماندهی مدارس
- آموزش استثنایی < فراگیر
- بازنگری بر روشهای آموزشی و برنامه درسی موجود
- انتظارات بالا از معلمان
- اثرگذاری بر ارزشها و باورهای فردی
- تغییر در آماده سازی معلم و ارتقای مهارتها
- مشارکت بیشتر والدین
- تأمین حمایت: هماهنگ کننده نیازهای خاص آموزشی – معلم خاص برای مشکلات یادگیری – گزینه های توجه خاص
- روندهای مالی

چالش آتی...

...عبارت است از ایجاد درک عمیق آنکه آموزش فراگیر مختص معلولیت نیست، بلکه درخصوص بازسازی آموزشی، اصلاح مدرسه و تحول اجتماعی است (اس لی، ۲۰۰۳، ص. ۱۴ - Slee).

رویکرد کل نگر به مدرسه: فرهنگ

معلولیت مفهومی است که در جامعه ساخته میشود. افراد متعلق به فرهنگهای مختلف شاید درک یا مفهوم سازی متفاوتی از معلولیت داشته باشد. باورها مابین گروهها مختلف اند.

فرهنگ چه اثراتی بر اجرای فراگیری دارد؟

فرهنگهای شایع در ایران کدامند؟

چطور می توانید به این موارد کمک نمایید؟

حمایت مورد نیاز

- باید در این زمینه واقع گرا باشید!
- چه درخواستهای معقولی میتوانید داشته باشید؟
- رویه های فعلی شما را چطور میتوان برای تأمین این حمایت اصلاح نمود؟
- آیا موردی هست که برای ایفای نقشهای جدید در تربیت معلم به منظور فراگیری ضرورت داشته باشد؟
- فهرستی تهیه نموده و سپس اولویت بندی نمایید.

جهت گیری آینده برای اجرای آموزش فراگیر

- ارتقای درک و دانش آموزش فراگیر
- اتکای بیشتر به رهبران در مدارس
- آموزش عادلانه تر شهری-روستایی
- حذف موانع هزینه ای برای آموزش
- معلمین و مربیان معلم با کیفیت تر
- دسترسی به نظام تربیت معلم اثربخش
- افزایش پاسخگویی در کلیه سطوح
- افزایش پایش دستاورد های یادگیری دانش آموزان

بازبینی و تأمل بر مطالب کارگاه: برنامه ریزی آینده

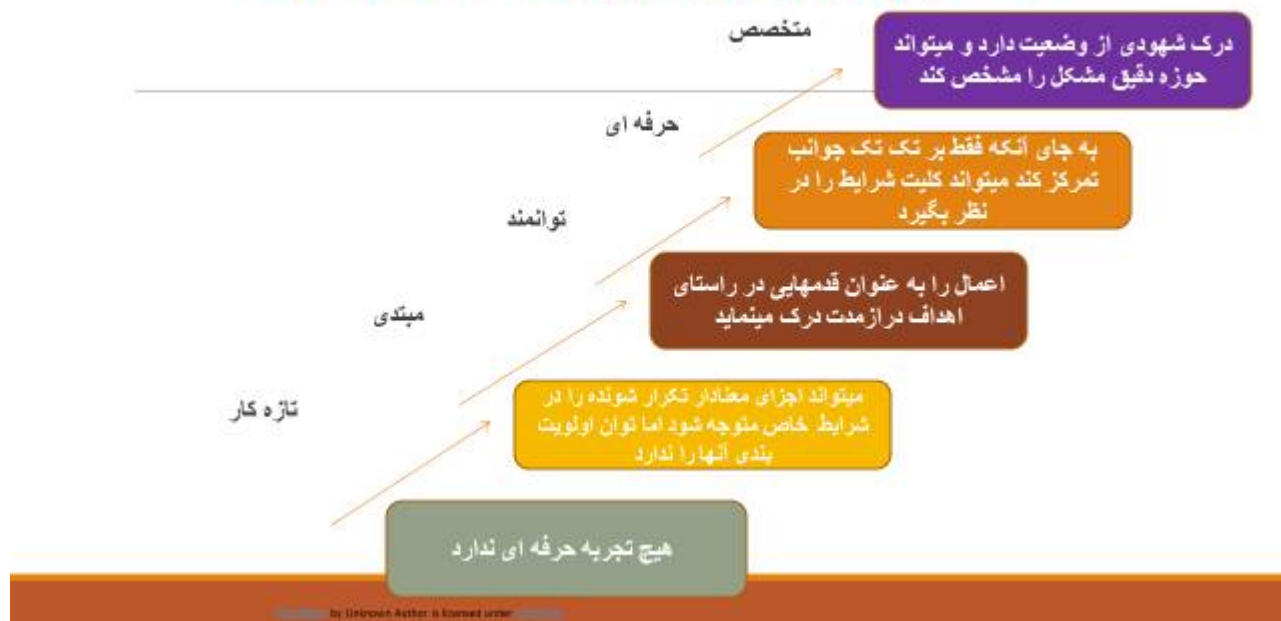

بر چه محتوایی تمرکز خواهید نمود؟

چارچوب نظری (Shulman, 2004; Florian & Rouse, 2008)

از کدام روش آموزشی بهره خواهید برد؟

الگوی سه رکن آموزش فراگیر (فورلین، ۲۰۱۸ – Forlin)

مطالب حمایتی

از این کد خصوصی برای دسترسی به مطالب در گوگل استفاده کنید:

<https://drive.google.com/open?id=1CXX-aVDvYKVC85IMAxYb02gLPxnC8n4K>

از طریق نشانی زیر با پروفسور فورلین در خصوص درخواستهای انتشار تماس بگیرید:

<https://www.linkedin.com/in/chrisforlin>

مآخذ

- Ainscow, M. (1999) Understanding the development of inclusive schools. London: Falmer.
- Autism Speaks. (2008). School and community tool kit. *NY: Autism Speaks.*
- Bernard, A. (2000) Education for All and Children who are Excluded. Education for All 2000 Assessment. Thematic Studies. On the Internet: http://www2.unesco.org/wef/en-leadup/findings_excluded%20summary.shtm
- Booth, T. (1996)
- Chambers, R. 1997: Who's reality counts? Putting the first last. London, Intermediate Technology Publications.
- Booth, T. and Ainscow, M. (eds) (1998) From Them To Us: An international study of inclusion in education, Routledge Tackles questions such as "Can there be a global view of inclusive education?" through a series of case studies set in eight different countries. ISBN numbers are as follows:
- Booth, T and Ainscow, M (revised 2002) Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools, CSIE
This practical guide is now being used in different parts of the world. It encourages a process of inclusive school development.
- Dakar Framework for Action – Education for All, meeting our collective commitment. On Internet: <http://www2.unesco.org/wef/enconf/dakframeng.shtm>
- Darnell, F. and Hoëm, A. 1996: Taken to Extremes. Education in the Far North. Oslo, Scandinavian University Press.
- Ebersold, S., & Watkins, A. (2011). Mapping the Implementation of Policy for Inclusive Education (MIPIE). An exploration of challenges and opportunities for developing indicators. EFA Global Monitoring Report, The Quality Imperative, 2005.

- Engebrigtsen, A. 1974: Frigjørende dialog – om frigjøringspedagogikk, Paulo Freire og utviklingsarbeid. Oslo, Norsk Fredskorpssambands Studiehefte.
- Fine, M. (2000) Creating Inclusive Communities. An Inquiry into organizational approaches for Pursuing Diversity. Academy for Education Development and The National Youth Leadership Council, Service-Learning Diversity project. On the Internet: http://www.aed.org/publications/pubs_inclusion.pdf
- Freire, P. 1970: Pedagogy of the Oppressed. London, Penguin Education.
- Forlin, C. I., Chambers, D. J., Loreman, T., Deppler, J., & Sharma, U. (2013). Inclusive education for students with disability: A review of the best evidence in relation to theory and practice.
- Forlin, C., & Rose, R. (2010). Authentic school partnerships for enabling inclusive education in Hong Kong. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 10(1), 13-22.
- Fullan, M. 1999: The New Meaning of Educational Change. London, Cassell Educational Limited.
- Giroux, H. (1997) Pedagogy and the politics of hope Boulder, CO: Westview Press
- Hallajarani, F. (2014). Redefining Disability in Iran through Entertainment Education.
- Humphrey, N., Bartolo, P., Ale, P., Calleja, C., Hofsaess, T., Janikova, V., ... & Wetso, G. M. (2006). Understanding and responding to diversity in the primary classroom: An international study. *European Journal of Teacher Education*, 29(3), 305-318.
- Human Sciences Research Council (HSCR) (2000) With Africa for Africa. Towards Quality Education for all. 1999 MLA Project. UNESCO.
- UNICEF. HSCR. International Consultative Forum on Education for All (2000) Statistical Document. Education for All Year 2000 Assessment. Paris: UNESCO Publishing.
- International Consultative Forum on Education for All (2000). Global Synthesis. Education for All Year 2000 Assessment. Paris: UNESCO Publishing.
- Islamic Republic of Iran, Ministry of Education (2010). Status of EFA statistics and indicators in terms of quality & access: "By focusing on outof-school children access to Education" (2006-2009).
- McGregor, G. & Timm Vogelsberg, R. (1998) Inclusive Schooling Practices: Pedagogical and Research Foundations. A Synthesis of the Literature that Informs Best Practice about Inclusive Schooling. Consortium on Inclusive Schooling Practices. The University of Montana. Rural Institute on Disabilities.
- Meijer, C. (1999) Financing of Special Needs Education. A Seventeen Country Study of the Relation between Financing of Special Needs Education and Integration. European Agency for Development in Special Needs Education. Middelfart: Denmark.
- Meisfjord, R. Mathisen, 2001, "Womens' Views A qualitative case study of the impact of adult training on Women in South Africa", Oslo University College, Oslo, Norway.
- National Commission on Special Needs in Education and Training (NCSNET) and National Committee on Education Support Services (NCESS) (1997) Quality Education for All. Overcoming barriers to learning and development. Department of Education: Pretoria.
- National Department of Education (1997) Curriculum 2005. Lifelong learning for the 21st century. South Africa: CTB Books.
- OECD – CERi (1999) Inclusive Education at Work. Students with Disabilities in Mainstream Schools. Paris: OECD.

- Susan J. Peters (2003) *Inclusive Education: Achieving Education for All by Including those with Disabilities and Special Needs*; Prepared for the World Bank Disability Group
- Paivandi, S. (2012). *Education in the Islamic Republic of Iran and perspectives on democratic reforms*. Dubai: Legatum Institute.
- Sharma, U., Jitoko, F., Macanawai, S. S., & Forlin, C. (2018). How Do we Measure Implementation of Inclusive Education in the Pacific Islands? A Process for Developing and Validating Disability-Inclusive Indicators. *International Journal of Disability, Development and Education*, 1-17.
- Supovitz, J. and Brennan R. (1997) *Mirror, Mirror on the Wall, Which Is the Fairest Test of All? An Examination of the Equitability of Portfolio Assessment Relative to Standardized Tests*. *Harvard Educational Review*. Vol. 67 No.3 Fall.
- te Meerman, S., Batstra, L., Grietens, H., & Frances, A. (2017). ADHD: a critical update for educational professionals. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 12(sup1), 1298267.
- Theis, Joachim (2003) *Rights-based Approach to Education*, Save the Children, Sweden.
- Tomasevski, Katarina (2003) *Education Denied. Costs and Remedies*. Zed Books London and New York, University Press, Dhaka, White Lotus Bangkok, David Philip Cape Town.
- UNESCO (1985) *Helping Handicapped Pupils in Ordinary Schools: Strategies for Teacher Training*.
- UNESCO (1990) *World Declaration on Education for All and Framework for Action to Meet Basic Learning Needs*. International Consultative Forum on Education for All. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1994) *The Salamanca World Conference on Special Needs Education: Access and Quality*. UNESCO and the Ministry of Education, Spain. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1996) *Learning: the Treasure Within*. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1998) *Wasted Opportunities: When Schools Fail*. Education for All. Status and Trends. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1999a) *From Special Needs Education to Education for All. A Discussion Document*. Tenth Steering Committee Meeting UNESCO Paris 30 September - 1 October 1998. Unpublished manuscript.
- UNESCO (1999b) *Welcoming Schools. Students with Disabilities in Regular Schools*. Paris: UNESCO
- UNESCO (2001a) *Including the Excluded: Meeting diversity in education. Example from Romania*. Paris: UNESCO.
- UNESCO (2001b) *Including the Excluded: Meeting diversity in education. Example from Uganda*. Paris: UNESCO.
- UNESCO (2001c) *Open File on Inclusive Education*. Paris: UNESCO.
- UNESCO (2003) *Overcoming Exclusion through Inclusive Approaches in Education. A challenge and a vision*. Conceptual paper. Paris: UNESCO
- UNESCO (2004) *Investing in the Future: Financing the Expansion of Educational Opportunity in Latin America and the Caribbean*. UIS.
- UNESCO. (2004). *Changing teaching practices: using curriculum differentiation to respond to students' diversity*. UNESCO.

UNICEF (2003) Inclusive Education Initiatives for Children with Disabilities: Lessons from the East Asia and Pacific Region

United Nations (1989) Convention on the Rights of the Child. New York: United Nations.

UNICEF (2004) The State of the World's Children Report.

UNESCO. (2005). Guidelines for inclusion: Ensuring access to education for all. UNESCO.

UNESCO (2009). Teaching Children with Disabilities in Inclusive Settings. UNESCO.

UNESCO (2017) A guide for ensuring inclusion and equity in education. UNESCO.

--

فعالیت ها و کارگروهی

فعالیت 2

احساسات شخصی

زمانی را به خاطر بیاورید که با فردی دارای معلولیت ارتباط داشتید.

این ارتباط در چه موقعیتی رخ داد؟

چه احساسی داشتید؟

هر کدام یک تجربه را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این تجربیات را برای درمیان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنید.

احساسات اجتماع

به موقعیت هایی فکر کنید که افراد دارای معلولیت در جامعه ایرانی پذیرفته یا طرد می شوند

یک موقعیت خاص را توصیف کنید

فکر می کنید بیشتر مردم درباره این موقعیت چه احساسی دارند؟

هر کدام یک موقعیت را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این تجربیات را برای درمیان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنید.

احساسات والدین

- به پدر یا مادر کودکی با معلولیت که در ایران می شناسید فکر کنید.
- این کودک چه نیازهای ویژه ای دارد؟
- این نیاز را توصیف کنید. فکر می کنید این نیاز چه تاثیری بر والدین، خواهر و برادرها، و گزینه هایی که خانواده برای انتخاب مدرسه و آموزش کودک دارند می گذارد؟

هر کدام یک موقعیت را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این تجربیات را برای در میان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنی.

احساسات کودک دارای معلولیت

- به کودکی با معلولیت یا نیاز ویژه خیلی خاص که می شناسید فکر کنید
- این نیاز را، و تاثیری را که فکر می کنید روی کودک دارد، توصیف کنید.
- فکر می کنید کودک در مدرسه چه احساسی نسبت به این نیاز دارد؟

هر کدام یک نمونه را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این نمونه ها را برای در میان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنید.

احساسات معلم

- به یکی از معلم هایی که می شناسید که کودکی با معلولیت یا نیاز ویژه خاص در کلاس دارد فکر کنید.
- توضیح دهید که این نیاز چیست.
- این موقعیت چطور تدریس این معلم را تحت تاثیر قرار می دهد؟

هر کدام یک نمونه را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این نمونه ها را برای در میان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنید.

احساسات کودکی که معلولیت ندارد

- به کودکی با معلولیت یا نیاز ویژه خیلی خاص در یک مدرسه معمولی که می شناسید فکر کنید
- این نیاز را و تاثیری را که فکر می کنید روی کودکان دیگر در کلاس دارد توصیف کنید.
- فکر می کنید کودکان دیگر چه احساسی درباره کودک با معلولیت دارند.

هر کدام یک نمونه را در گروهتان به اشتراک بگذارید. یکی از این نمونه ها را برای در میان گذاشتن با کل کلاس انتخاب کنید.

فعالیت جلسه 2

ایران تا چه اندازه برای آموزش فراگیر آماده است؟

در هر گروه، درباره سوالات زیر گفتگو کنید و پاسخی گروهی، به همراه دلیل و توضیح، برای هر سوال ارائه دهید.

سوالات	پاسخ گروهی
ایران تا چه اندازه برای آموزش فراگیر آماده است؟	
چه اقدامات موثری تا کنون انجام شده؟	

	<p>چه چیزهایی برای فراگیرتر شدن آموزش نیاز به تغییر دارند؟</p>
	<p>نگرش کلی معلمان مدارس، والدین، و دانش‌آموزان نسبت به آموزش فراگیر چیست؟</p>
	<p>چه نوع حمایت‌هایی مورد نیاز است؟</p>

فعالیت جلسه 5

تمرکز بر رویکردی که کل کلاس را دربر می‌گیرد: به سمت آموزش فراگیر در ایران

کارگاه

فعالیت شماره 1

1. کار را به صورت گروهی انجام دهید.
2. برگه مربوط به دانش‌آموزان مستعد آسیب‌پذیری در مدارس را بازبینی کنید.
3. مورد هایی را که ممکن است در ایران یافت شوند مشخص کنید.
4. در مورد مسائل مرتبط با این موارد و اقدامات مدارس برای رفع آن‌ها گفتگو کنید.
5. بر دانش‌آموزان داری اختلالات طیف اوتیسم و اختلالات عدم تمرکز و بیش‌فعالی تمرکز کنید.
6. برگه کار شماره یک را تکمیل نمایید.

فعالیت شماره 2

7. گروه‌های کوچک 4-6 نفره تشکیل دهید.
8. یکی از راهبردهای ذکر شده در برگه کار شماره 1 را برای مراحل اجرایی بعدی انتخاب کنید. بر روی نقش عاملان و ذی‌نفعان در اجرای آن گفتگو کنید و نتیجه را ثبت کنید.
9. برگه کار شماره 2 را تکمیل نمایید.

برگه کار شماره 1: کار گروهی

تمرکز بر رویکردی که کل کلاس را دربر می‌گیرد در راستای آموزش فراگیر در ایران با مشارکت یکدیگر جدول زیر را تکمیل کنید. حداکثر 4 راهبرد را که در حال حاضر در حال اجراست ذکر کنید. حداقل 3 ایده جدید برای حمایت از این دانش‌آموزان ارائه نمایید.

گزینه‌های اجرایی برای آینده - راهبردهای پیشنهادی	راهبردهای در حال اجرا برای رفع نیازهای آنان	دانش‌آموزان مستعد آسیب‌پذیری
1.	●	1. دانش‌آموزان دارای ناهنجاری‌های بیش‌فعالی و عدم تمرکز
2.	●	
3.	●	
1.	●	2. دانش‌آموزان دارای

	<p data-bbox="635 322 657 353">.2</p> <p data-bbox="635 539 657 571">.3</p>	<p data-bbox="1219 197 1353 271">اختلالات طیف اوتیسم</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1139 264 1161 295">● <li data-bbox="1139 443 1161 474">●
--	---	---

برگه کار شماره 2: فعالیت گروهی

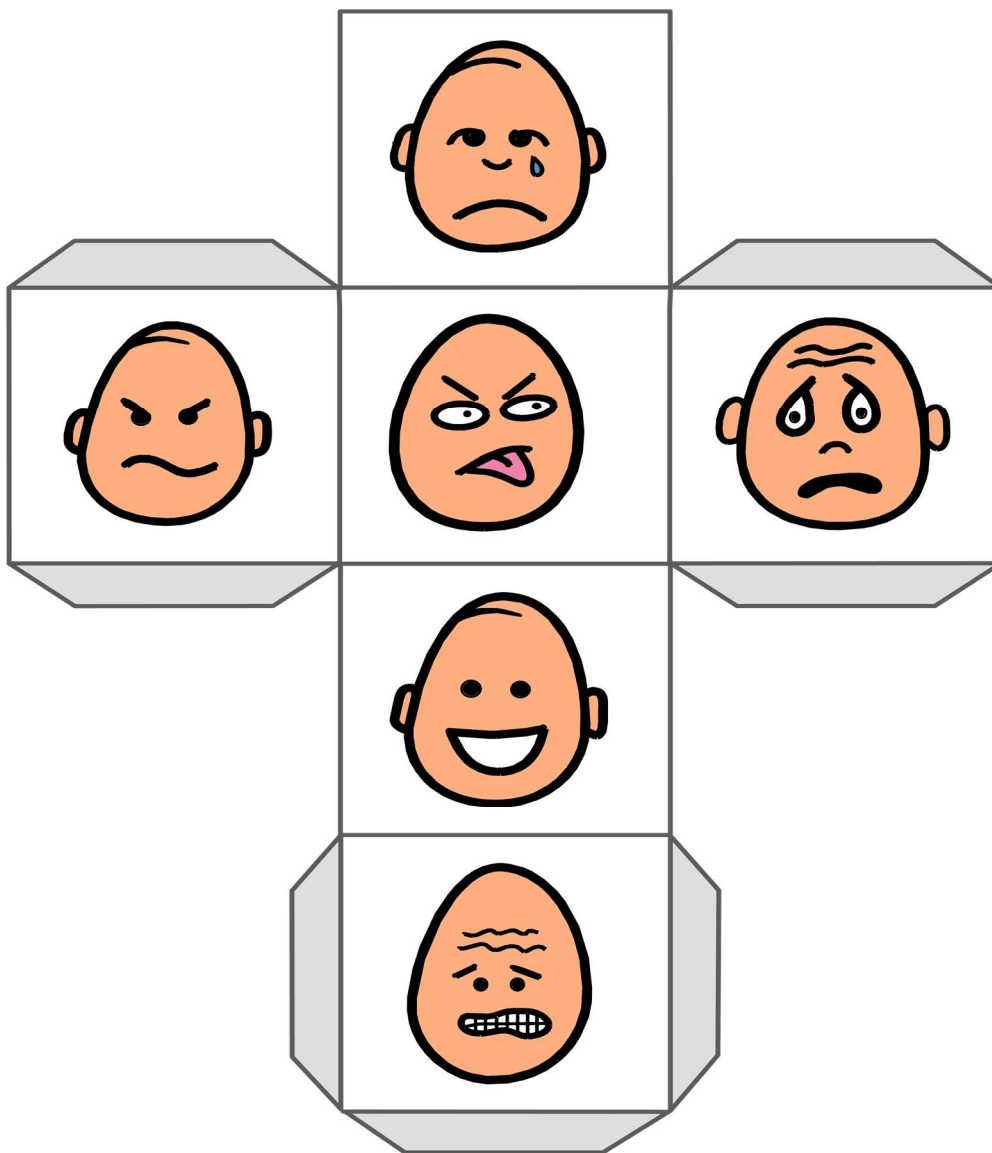
تمرکز بر رویکردی که کل کلاس را دربر می گیرد در راستای آموزش فراگیر در ایران یکی از راهبردهای ذکرشده در برگه کار شماره 1 را انتخاب کنید. بر نقش هر یک از موارد زیر در حمایت از اجرای راهبرد انتخابی

در مدرسه بحث

و تبادل نظر کنید.

راهبرد پیشنهادی انتخابی: _____ -

شخص	نقش
مدیر مدرسه	
معلم	
کارمندان کمکی مثال: روان شناس	
ولی/والدین	
کودک	
همسالان	
جامعه	
وزارت آموزش پرورش/سازمان آموزش و پرورش استثنایی	

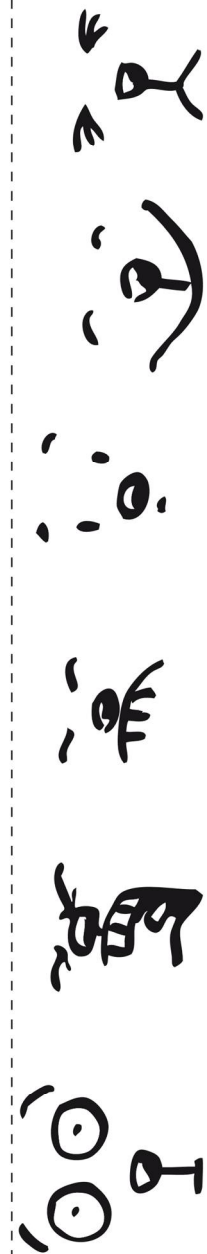

PCS Symbols by Mayer-Johnson

www.senteacher.org

--- SCHNEIDEN
..... FALZEN
||||||| KLEBEN

(IEP) فرم‌های برنامه‌های آموزشی شخصی

فرم‌های برنامه‌های آموزشی شخصی (IEP)¹⁰

* همه فرم‌ها برگرفته از کتابچه راهنمای طراحی مشارکتی برنامه‌های آموزشی شخصی (۱۹۹۸) (Creating Collaborative IEP's Handbook) – پروژه بهبود تجربه آموزش استثنایی در موسسه معلولیت های رشدی ویرجینیا، دانشگاه مشترک المنافع ویرجینیا، آمریکا.

جدول 1 - این فرم توسط اعضای با تجربه تیم برنامه آموزشی شخصی تکمیل شود.

مشخصات دانش آموز

نام دانش آموز

تاریخ:

1. _____ کیست؟ (در جای خالی نام کودک قید شود) (توصیف کودک، شامل اطلاعاتی از قبیل جایگاه وی در خانواده، شخصیت، علایق و بیزاری‌ها)

2. نقاط قوت _____ چیست؟ (تاکید بر فعالیت‌هایی که کودک انجام می‌دهد، شامل محیط‌های آموزشی و اجتماعی)

3. موفقیت‌های _____ چه هستند؟ (تمامی موارد را، هرچه قدر کوچک نام ببرید)

4. بزرگ‌ترین چالش‌های _____ کدامند؟ (مواردی که کودکان در آن بیشترین مشکل را دارند نام ببرید)

5. چه نوع حمایت‌هایی برای _____ لازم است؟ (حمایت‌هایی را که به کودک کمک می‌کند به توان بالقوه خود دست یابد را فهرست کنید)

6. چه رویه‌هایی برای _____ داریم؟ (چشم انداز خود را برای آینده کودک شامل اهداف کوتاه مدت و بلندمدت نام ببرید)

7. سایر اطلاعات مفید. (اطلاعات مربوط به بیمار را نام ببرید، شامل نیازهای درمانی که جزئیات آن در فرم‌های قبلی ذکر نشده.)

این فرم توسط _____ تکمیل شده است.
یکی از گزینه‌های زیر را انتخاب کنید

گفتار درمان روانشناس کلینیکی روانپزشک
رفتاردرمان روانشناس آموزشی مددکاراجتماعی

به غیر از موارد بالا _____

جدول شماره 2- توسط دانش آموز تکمیل شود

بخش مربوط به دانش آموز فرم برنامه‌های آموزشی شخصی (IEP)

نام _____

تاریخ _____

کلاس _____

• من در موارد زیر خوب هستم:

علوم	ریاضی	خواندن
نگارش	تاریخ	جغرافی
آشپزی	دیکته	تربیت بدنی

• موارد زیر برای من ساده نیست:

علوم	ریاضی	خواندن
نگارش	تاریخ	جغرافی
آشپزی	دیکته	تربیت بدنی

• در اوقات فراغت مایلیم این کارها را انجام دهیم:

• آموزگارم می تواند با کارهای زیر به من کمک کند:

• کارهای زیر به من کمک می کند: (دور موارد مورد نظرتان خط بکشید)

استفاده از ماشین حساب	دیکته کوتاه تر
استفاده از نمودار در ریاضی	استفاده از دیکشنری
داشتن کاغذ تکلیف شب	مشخص شدن نحوه انجام تکلیف با مایک شبرنگ
وقت بیشتر برای انجام تکالیف	وقتی کسی برایم از روخوانی می کند
توانایی انتخاب سوالهای امتحانی	

• من بهتر کار می کنم وقتی:

تنها کار انجام می دهیم در یک گروه کوچک کار می کنم با یک هم گروه کار می کنم

• من کارهای زیر را خوب انجام می دهیم:

داستان گویی	رنگ آمیزی
نوشتن نام خود	شمارش
کار با قیچی	کمک به دیگران
خواندن داستان	از بر کردن شماره تلفنم

• برای من انجام موارد زیر مشکل است:

بیان احساساتم	رنگ آمیزی
به خاطر سپردن شماره تلفنم	استفاده از چسب مایع
نوشتن حروف الفبا	به خاطر سپردن حروف الفبا
خواندن داستان	بریدن
به خاطر سپردن شماره تلفنم	

• عاشق انجام کارهای زیر هستم:

بازی در فضای باز	استفاده از کامپیوتر	نقاشی کردن
تماشای کتابها	رنگ آمیزی	تماشا کردن تلویزیون

• وقتی معلم کارهای زیر را انجام می دهد، خوشحال می شوم

در شمارش کمکم می کند	در نوشتن حروف کمکم می کند
اجازه می دهد برای شمردن از اجسام استفاده کنم	نحوه انجام تمرین ها را دوباره توضیح می دهد
در تلفظ کلمات کمکم می کند	در بستن بند کفشم کمکم می کند
در کار با کامپیوتر کمکم می کند	

جدول شماره 3- توسط معلم دانش آموز تکمیل شود

بخش مربوط به معلم فرم برنامه های آموزشی شخصی (IEP)

زمان آن رسیده که روند برنامه‌ریزی برای سال جاری را شروع کنیم. داده‌های شما در طراحی برنامه‌ای که برای این دانش‌آموز مناسب باشد بسیار مهم است. با استفاده از داده‌های شما و اطلاعات به دست آمده از والدین و مشاور کودک، طرح اولیه‌ای تهیه می‌شود که مبنای گفتگوها در جلسه برنامه آموزشی شخصی خواهد بود.

1. به نظر شما _____ (نام دانش آموز) در این سال چه موفقیت‌هایی داشته است؟

2. نقاط قوت تحصیلی و دیگر مهارت‌ها و توانایی‌های _____ چیست؟

3. چه حوزه‌های ضعفی را مشاهده کرده‌اید؟

4. آیا نگرانی‌های دیگری برای مثال در خصوص مهارت‌های اجتماعی یا مسائل رفتاری دارید؟

5. به مهارت‌های درس خواندن و مهارت‌های سازماندهی _____ فکر کنید. آیا این مهارت‌ها مناسب سن و کلاسی که _____ در آن است هستند؟

6. آیا _____ با تکالیف خانه مشکلی دارد؟

7. آیا هیچ راهکارهای خاصی برای تطبیق با نیازهای _____ به کار برده اید که مفید واقع شده باشند؟

8. پیشنهاد یا نکته دیگری دارید؟

جدول شماره 4- توسط والدین کودک تکمیل شود

بخش مربوط به والدین فرم برنامه‌های آموزشی شخصی (IEP)
تاریخ

والدین محترم دانش آموز _____ زمان آن رسیده است که روند برنامه‌ریزی برای سال جاری را شروع کنیم. داده‌های شما در طراحی برنامه ای که برای فرزند شما مناسب باشد بسیار مهم است. با استفاده از داده‌های شما و اطلاعات به دست آمده از کودکان و معلمان، طرح اولیه‌ای تهیه می شود که مبنای گفتگوها در جلسه برنامه آموزشی شخصی خواهد بود.

1. به نظر شما فرزندتان در این سال چه موفقیت‌هایی داشته است؟

2. نقاط قوت تحصیلی و دیگر مهارت‌ها و توانایی‌های فرزندتان چیست؟

3. چه حوزه‌های ضعفی را مشاهده کرده اید؟

4. آیا نگرانی‌های دیگری برای مثال در خصوص مهارت‌های اجتماعی یا مسائل رفتاری دارید؟

5. به مهارت‌های درس خواندن و مهارت‌های سازماندهی فرزندتان فکر کنید. آیا این مهارت‌ها مناسب سن و کلاسی که در آن است هستند؟ آیا فرزندتان با تکالیف خانه مشکلی دارد؟

6. آیا هیچ راهکارهای خاصی برای تطبیق با نیازهای فرزندتان به کار برده‌اید که مفید واقع شده باشند؟

7. چه چیزی به یادگیری فرزندتان کمک می کند؟ (مثلا دوست دارد پروژه انجام دهد، نیاز دارد متون برای او خوانده شود، احتیاج دارد محدودیت زمانی برایش مشخص شود)

8. لطفاً اگر نگرانی یا سوال دیگری دارید مطرح کنید.